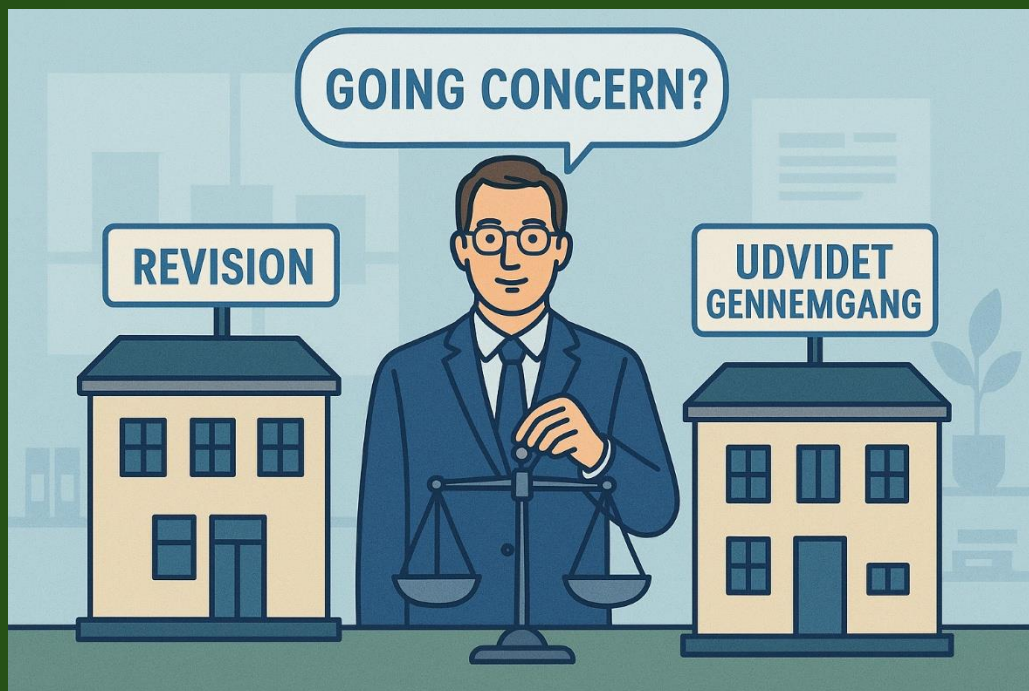

Vurdering af going concern ved revision og udvidet gennemgang

Kandidatafhandling Aarhus BSS - Institut for ledelse

Udarbejdet af:

Kathrine Emilie Kvist Kristensen (202007519)

Nanna Glavind (202004382)

Vejleder: Thomas Nørgaard Christensen

Anslag: 197.342

AARHUS UNIVERSITET

Abstract

The purpose of this thesis is to examine whether an auditor assesses the term going concern equally during an audit and the Danish auditor's statement extended review (Udvidet gennemgang). To evaluate the term, the auditor has the same requirement to determine whether the company will continue as going concern according to ISA 570. Therefore, it is interesting to investigate whether the two auditor statements adhere to the requirements of the standards and thereby provide society with assurance that the company is going concern.

The structure of this thesis is divided into four parts: theory, analysis, conclusion, and perspective. The first part presents the theoretical and methodological foundation of the thesis supporting the analysis. The second part consists of an analysis of the subject, which subsequently leads to a discussion and conclusion.

To investigate the purpose of the thesis, quantitative data regarding bankrupt companies in Denmark has been obtained from the Danish Business Authority, covering the period from 01.01.2022 to 12.31.2024. This thesis includes only secondary data, utilizing big data analysis on a total of 23,255 Ltd and partnership companies that went bankrupt during this period. The data used in this thesis has been filtered to only include companies that had either an audit or an extended review as the last statement before bankruptcy. Therefore, the final dataset is smaller than 23,255, as it excludes companies that had review, assistance, or no auditor-related assessment in their annual report. Likewise, the annual reports from before 2019 have been excluded from the dataset.

The theoretical part outlines the relevant IAASB standards, including ISA 570 and ISA 560, which define going concern and the responsibilities and role of both auditors and management regarding this concept. This section also describes the four different types of conclusions an auditor can express in an audit statement and the circumstances in which they must be used. Furthermore, the section provides definitions for the different types of auditor statements: audit, extended review, review, and assistance. The primary focus is on audit and extended review, as these relate directly to the thesis' main purpose.

The second part of the thesis presents an analysis leading to the overall conclusion. The findings show auditors are more likely to modify their statements more frequently during an audit than during an extended review, despite the same requirements outlined in the Erklæringsbekendtgørelsen (Erkl.Bek.). This indicates a higher quality in the assessment of going concern

in audits than extended reviews. The analysis further concludes that auditors tend to identify similar reasons for modifying their statements across both audit and extended review engagements. However, audits tend to include more detailed insights into operational conditions that create significant uncertainties regarding going concern, whereas extended reviews primarily focus on economic conditions as the cause of going concern.

Additionally, the analysis identifies a trend in auditor statements, with more companies choosing alternatives to audits, such as extended reviews, due to lower costs. The threshold for extended review was raised in June 2024, allowing more companies to qualify for this alternative. This development aligns with previous analyses conducted by FSR, which predict that the future role of auditors will lean more toward consulting and assistance, rather than traditional audits.

This thesis includes a discussion on whether the increasing number of companies opting for extended review, rather than audits, is beneficial for society and accounting users. The discussion concludes society stands to benefit from more companies selecting extended review, since the findings indicate auditors identify going concern uncertainties at similar levels for both audits and extended reviews. Consequently, it is in the companies' best economic interest to pay less for an extended review rather than an audit when auditors can provide a comparable level of financial assurance regarding going concern.

The final section explores how this thesis contributes to future considerations. Specifically, it reflects on the revised ISA 570 (R) and its impact on auditors' current assessments of going concern. The new version of ISA 570 (R) includes more detailed descriptions and examples, which better equip auditors to address difficult and previously unclear aspects of going concern assessments. Enhanced clarity may help improve some of the shortcomings of the previous ISA 570 standard.

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Problemformulering	6
Afgrænsning	7
Metode	8
Kilder og data	9
Validering og reliabilitet af data	10
Kildekritik	12
Fejlkilder i forbindelse med analysen	12
Struktur	14
Teori	14
Credence good teori	14
Ledelsens rolle og ansvar	16
Revisors rolle og ansvar	17
Revisors ansvar i relation til ISA 570	18
Forskel i ledelsens og revisors ansvar og rolle	18
Erklæringstyper	19
Going concern	23
Going concern handlinger vedr. revision og udvidet gennemgang	24
ISA 570	24
Ledelsens vurdering af going concern jf. ISA 570	25
Revisors vurdering af going concern jf. ISA 570	25
Kommunikation til øverste ledelse jf. ISA 570	27
Revisors konklusion jf. ISA 570	27
Efterfølgende begivenheder - ISA 560	27
Konklusioner i revisorerklæring	28
Konklusion uden modifikationer og i stedet fremhævelse	29
Konklusion med forbehold	30
Afkræftende konklusion	31
Manglende konklusion	31
Analyse	32
Datagrundlag	32

Bearbejdning af data til årsagsforklaringer af going concern usikkerheder	34
Udviklingen i konkurs.....	37
Konkurser under og efter Covid-19	37
Erklæringstyper på konkursramte selskaber	39
Fremhævelse og modifikation af konklusion.....	46
Udvikling i konklusioner over tid	50
Skift i erklæringstype.....	54
Årsager, der ligger til grund for going concern usikkerheder.....	57
Sammenspillet mellem going concern vurderingen og revisionshusene	62
Diskussion af going concern ved udvidet gennemgang i fremtiden	66
Konklusion.....	72
Perspektivering	76
Litteraturliste.....	83
Bilag.....	88

Indledning

Siden 2019 har der været et stigende antal konkurser i Danmark, hvilket bl.a. har været grundet eksterne forhold som Covid-19 og krigen i Ukraine. I 2024 er antallet af konkurser faldet sammenlignet med de tidligere år og samfundet er ved at normalisere sig efter de usædvanlige forhold, som rystede samfundet. Denne udvikling fortsætter ind i 2025, og der er dermed sket et fald i udvikling i konkurser. Samtidig er det forventeligt, at verdensøkonomien med den nuværende handelskrig med USA, vil have en fremtidig indflydelse på konkurser i Danmark. Makroøkonomien er med til at påvirke selskaberne og kan resultere i konkurs, mens det samtidig påvirker samfundet og regnskabsbrugerne. Disse begivenheders udfald er vanskelige for revisor at forudsige, samt hvad den præcise indflydelse er på selskabet, når going concern vurderingen er vedr. fremtidige begivenheder.

Going concern er angående selskabets fremtid og dermed efterfølgende begivenheder jf. ISA 560. Det er et svært fagligt emne indenfor revision. Revisor er nødt til at anvende de værktøjer og informationer, revisor har til rådighed og stole på, at ledelsen giver alle nødvendige oplysninger. Det kan derfor være interessant at undersøge, hvilke årsagsforklaringer revisor har vurderet til going concern usikkerheder, på baggrund af ledelsens skøn og regnskabet. I forlængelse af dette vil det være spændende at opnå viden om, hvordan revisor passende oplyser om årsagsforklaringerne og eventuelt modificerer konklusionen. I fremtiden vil revisors vurdering være påvirket af uforudsigelige begivenheder og forhold i makroøkonomien. Revisor skal derfor være forbedret på, at der i fremtiden vil opstå nye begivenheder, hvor de kan bruge deres tidligere erfaringer til at vurdere going concern usikkerheder.

Udviklingen i de forskellige revisorerklæringerne har i de seneste fem år været, at flere selskaber fravælger revision. I stedet vælger selskaberne erklæringstyper som udvidet gennemgang, review, assistance eller helt fravælger en revisor. Derfor vil det være interessant at undersøge om udviklingen er godt for samfundet og selskaberne, samt om der er flere eller færre selskaber, som går konkurs ved hver erklæringstype.

Revisors erklæringer kan gives med eller uden sikkerhed. Når revisor afgiver erklæringer med sikkerhed, stilles der krav til, at revisor skal erklære sig angående going concern. Derfor er kravene ens for revisor ved revision og udvidet gennemgang angående going concern vurderingen. Forskellen mellem revision og udvidet gennemgang er, at revisor ved revision skal opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder fejl og mangler, hvor revisor ved udvidet gennemgang skal opnå et mellemstadiet af begrænset og høj grad af sikkerhed. Dette er

med til at sætte spørgsmålstegn ved, om revisor i praksis giver samme sikkerhed for going concern, når der er samme krav ved de to erklæringer jf. Erkl.Bek.. Afhandlingen vil derfor fokusere på, om revisor formår at vurdere going concern usikkerheder ved konkursramte selskaberne ens, når der generelt er forskel på revisionshandlinger og udførelsen af revision og udvidet gennemgang.

Problemformulering

Med udgangspunkt i den beskrevet indledning ovenfor, vil denne afhandling afdække følgende problemformulering:

Formår revisor at vurdere going concern usikkerheder ens for revision og udvidet gennemgang på konkursramte selskaber?

Til at besvare problemformuleringen ovenfor vil nedenstående spørgsmål undervejs i afhandlingen blive besvaret:

Underspørgsmål:

- Hvad indebærer udvidet gennemgang i forhold til revision?
- Hvad er revisors og ledelsens rolle, samt ansvar i forhold til going concern?
- Hvordan har udviklingen været på erklæringstyperne ved konkursramte selskaber?
- Hvordan har revisor oplyst om going concern på konkursramte selskaber ved udvidet gennemgang og revision?
- Hvilke årsager er de hyppigste til, at der er going concern usikkerhed?
- Hvilken betydning har revisionshus for vurdering af going concern?
- Er det en god ide, at flere selskaber anvender udvidet gennemgang i forhold til going concern?

Afgrænsning

Til at besvare problemformulering og de tilhørende underspørgsmål, er det nødvendigt at lave afgrænsninger af emnet for, at afhandlingen ikke bliver for bred og inkluderer for mange aspekter. I forhold til tidsperspektivet er det afgrænset til selskaber, som er taget under eller opløst efter konkurs i 2022-2024. Derfor er afhandlingen afgrænset til kun at analysere konkursramte selskaber. Afgrænsningen af tidsperioden resulterer i, at afhandlingen tager udgangspunkt i selskaber, som har haft sidste regnskabsår fra 2019 og frem til 2024. Dataet i afhandlingen bliver påvirket af den globale krise angående Covid-19. Regnskabsåret 2019 og 2024 er de eneste, som ikke er direkte påvirket af Covid-19. 2020-2023 er påvirket af Covid-19 og eftervirkninger af Covid-19.

Der er afgrænset fra den nye ISA 570 (Revised 2024) og den indvirkning ISA'en vil have på selskaberne. Dette er gjort, da ISA 570 (R) først er godkendt i starten af april 2025 og træder i kraft for revision af årsrapporter, der begynder d. 15. december 2026 eller senere. ISA 570 (R) har derfor ikke været gældende for revisorerne på de konkursramte selskaber i den undersøgte periode. Derudover ses der ikke på en dybdegående forklaring af revisors arbejde og synspunkt på going concern, da dette kræver interviews eller spørgeskema fra de forskellige aktører. Derudover afgrænses, der fra de konsekvenser og betydning det har for revisor, når revisor ikke laver den korrekte vurdering af going concern eller når et selskab går konkurs.

De konkursramte selskaber, som bliver analyseret og fortolket på, er danske aktie- og anparts-selskaber. Dvs. at der ikke tages udgangspunkt i f.eks. enkeltmands selskaber, interessant selskaber eller fonde. I forhold til indsamlingen af information afgrænses dette til d. 26. maj 2025, som ligeledes er skæringsdatoen for alt information, der indgår i afhandlingen.

Det pointeres, at der i forbindelse med analysen bliver lavet generelle antagelser og forsøg på at finde logiske forklaringer og årsagssammenhænge, som understøtter analysen. Der har ikke været kontakt med revisorer, revisionshuse, FSR eller andre relevante fagpersoner, som kan bekræfte forklaringerne i afhandlingen. Fokus i afhandlingen er at vurdere, om der er forskel på den måde revisor vurderer going concern med udgangspunkt i faktuelle data på et overordnet niveau. Analysen støtter sig mest mulig op af teori, som er forklaret i første del af afhandlingen.

Metode

Til at besvare problemformuleringen ovenfor, tages der udgangspunkt i den samfundsvidenskabelige metode. Afhandlingen tager afsæt i et revisionsfagligt område og fag, hvorfor afhandlingen hører til det samfundsvidenskabelige univers. Inden for samfundsvidenskaben findes der forskellige paradigmer. Denne afhandling er skrevet med udgangspunkt i et post-positivistisk paradigme. Det post-positivistiske paradigme mener, at der findes en naturlig sandhed men, at det kan være svært for mennesker at finde den naturlige sandhed. I forbindelse med et studie vil man, bevidst eller ubevidst, påvirke resultatet med menneskelige fejl og bias. Afhandlingen formål er ikke at afsøge den sande naturlige forklaring, men komme så tæt som muligt på den, grundet påvirkning af forfatterens subjektive vurderinger.

Hvis andre forfattere udfører samme studie, vil de antageligt komme tæt på denne afhandlings resultat, men vil naturligt afvige, grundet forskellige bias fra forfatterne. De subjektive vurderinger påvirker analysen og fortolkningen af data, hvilket gør den eksterne reliabilitet mindre gennem subjektiv kategorisering af data (Guba, 1990, p. 20). Kvantitativt data og forskellige dataanalytiske metoder giver mulighed for at undersøge med udgangspunkt i virkelige faktuelle data, om revisor er i stand til at vurdere going concern ens for revision og udvidet gennemgang. Konklusion vil blive påvirket af forfatterne, men grundet sekundært faktuel data vil konklusionen alt andet lige komme tæt på den sande naturlige forklaring. Det samme vil en anden forfatter, hvis de udførte samme analyse med samme datagrundlag.

Denne afhandling anvender kun kvantitative data og dermed den kvantitative metode. Den kvantitative tilgang er en beskrivelse af verden på en objektiv måde vha. statistiske analyser, som har en høj generaliseringsgrad. Den kvantitative tilgang benyttes i afhandlingens analyse grundet store mængder af data, dvs. gennem Big Dataanalyse (Aarhus Universitet (D), 2025). Den deduktive tilgang er ofte anvendt i kvantitative studier og benyttes i denne afhandling med ISA 570, som det teoretiske udgangspunkt. ISA 570 fungerer som guideline for, hvordan going concern er defineret og skal behandles. Datagrundlaget holdes igennem hele afhandlingen op imod ISA 570, Revisorloven (RL), Årsregnskabsloven (ÅRL) og Erklæringsbekendtgørelsen (Erkl.Bek.) for at sikre, at data bliver behandlet korrekt og i overensstemmelse med gældende reguleringer for området. Det er et krav jf. de nævnte lovgivninger, at revisor skal behandle going concern ens for revision og udvidet gennemgang. Den deduktive tilgang giver mulighed for at generalisere de fundne resultater. Dette bidrager til, at de fundne resultater fra afhandlingen kan perspektiveres til, hvordan studiet kan benyttes i fremtiden til at vurdere going concern

og om ISA 750 har behov for forbedringer. Det testes derfor indirekte om virkeligheden, igennem datasættet, er en reflektion af det teoretiske grundlag, og om teorien giver vejledning nok til at guide revisor til at vurdere going concern (Aarhus Universitet (C), 2025).

Kilder og data

Igennem afhandlingen er der anvendt forskellige kildetyper og informationsressourcer. Under den samfundsvidenskabelige metode anvendes tre forskellige typer af kilder: Primære, sekundære og tertiære kilder (Kristensen, 2016, pp. 59-60). De forskellige typer af kilder, som anvendes i afhandlingen, vil nu blive gennemgået.

I denne sammenhæng er det de primære kilder, som undersøges i afhandlingen. Den primære kilde er datasættet indhentet fra Erhvervsstyrelsen, hvilket indeholder konkursramte selskaber. Dette anvendes i analysen til at beskrive og finde sammenhænge for at besvare problemformuleringen. Derudover anvendes retskilder og internationale revisionsstandarder til at forklare de juridiske aspekter af problemformuleringen, samt hvilke regler revisor er underlagt (Kristensen, 2016, p. 65).

De sekundære kilder anvendes til at understøtte de primære kilder, som f.eks. teorier og begrebsforklaringer. Til dette anvendes f.eks. statistiske data fra Danmarks Statistik og FSR, som sekundær empiri. Derudover anvendes bøger i form af f.eks. ”Revision i praksis” og ”Revisor ansvar” til at forklare de forskellige teorier og revisors behandling af going concern. Disse kilder minder om tertiære kilder, hvilket er kilder man anvender til metoder i form af f.eks. lærebøger. Til sidst anvendes websider, som f.eks. FSR’s hjemmeside og andre tilsvarende websider. Her er det vigtigt at vurdere kvaliteten af websidernes udsagn og forholde sig kildekritisk til dem (Kristensen, 2016, pp. 65-66). Dette vil blive gennemgået i afsnittet angående kildekritik.

Udover anvendelsen af kilder, bliver data anvendt i afhandlingen. Her skelnes der mellem primært og sekundært data. Denne afhandling tager kun udgangspunkt i sekundære data, hvilket er defineret som allerede eksisterende data. Primære data er modsat defineret, som data man selv indhenter og danner, hvorfor det ikke allerede eksisterer (Kristensen, 2016, pp. 187, 205). Der anvendes offentlig tilgængelig information i form af selskabernes årsregnskaber, databasen Statistikbanken og forskellige lovgivninger med særlig fokus på ISA 570. I Afhandlingen bliver sekundære data anvendt som fundamentet til analysen. Det er derfor vigtige kriterier i form

af at sikre dataets kvalitet, forholder sig kildekritisk, samt vurdere dataets validitet og reliabilitet (Kristensen, 2016, p. 206). Dette vil nu blive gennemgået.

Validering og reliabilitet af data

Validitet betyder gyldighed og anvendes som et vurderingskriterie. I datasættet bliver kun relevant indhold anvendt og resten frasorteret. Dette betyder, at målingsvaliditeten er høj, da der kun bliver anvendt relevant data til at måle sammenhængen i revisors vurdering af going concern ved revision eller udvidet gennemgang (Aarhus Universitet (B), 2025). Som nævnt ovenfor er der indhentet sekundære data fra Erhvervsstyrelsen, hvorfor det er vigtigt at vurdere kvaliteten af dataet. Erhvervsstyrelsen er den offentlige myndighed i Danmark, som fører tilsyn af danske selskabers regnskaber. Det er ikke muligt at finde lignede data over konkursramte selskaber, hvor Erhvervsstyrelsen ikke er dataansvarlig. Det vurderes, at når dataet kommer fra en dansk offentlig myndighed er dataet meget validt. Dette er grundet Erhvervsstyrelsen ikke har en interesse i at manipulere datasættet. Det forøger ligeledes validiteten, at dataet kommer direkte fra dem, som fører tilsyn og er ansvarlige for data om regnskaber. Der er derfor ikke en mellemaktør mellem dem, som kan manipulere dataet inden det anvendes i denne afhandling. Dette forøger troværdigheden af dataet. Det vurderes, at det modtaget data fra Erhvervsstyrelsen er fuldstændigt og har den højeste mulige troværdighed og gyldighed, som kan opnås. Det anslås derfor, at der ikke er nogen problemer i, at analysen tager udgangspunkt i det sekundære dataudtræk fra Erhvervsstyrelsen.

Af det modtaget data fra Erhvervsstyrelsen fremgår CVR-numre, selskabsnavn, selskabsstatus og selskabstype. Der er indhentet yderligere informationer om de konkursramte selskabers regnskabet gennem Lasso X, hvor data fra senest aflagte regnskab er udtrukket. Lasso X er et dataværktøj udviklet til effektivt at danne et overblik over alt offentlig tilgængelig information tilknyttet et selskab. Lasso X benyttes af mange store virksomheder, herunder banker og revisionshuse, til at validere selskabsoplysninger i forbindelse med deres arbejde (Lasso X, 2025). Der er derfor høj tillid til, at data fra Lasso X er troværdigt. For at vurdere troværdigheden af Lasso X er tilfældige udvalgte regnskaber manuelt slået op i CVR-registeret for at kontrollere om oplysningerne er korrekt. Dette er foretaget med få bemærkninger på manglende data, hvorfor dataudtrækket fra Lasso X har en middel grad af troværdig og pålidelighed. Derfor vurderes det at dataet fra Lasso X kan benyttes i analysen. Bemærkningerne er blevet rettet manuelt for

at informationerne stemmer overens med årsregnskabet og forklares yderligere i afsnittet om fejlkilder og datagrundlag.

Dataet fra Erhvervsstyrelsen og Lasso X giver en høj ekstern validitet. I analysen er det muligt at generalisere om der er forskel på, hvordan revisor behandler going concern ved revision og udvidet gennemgang for anpart- og aktieselskaber. Den eksterne validitet er derfor høj ved, at datagrundlaget er repræsentativt grundet udtrækkets størrelse. Der er modtaget en stor mængde data fra en femårig periode, hvilket afspejler kriser, krige og øvrige forhold, som rammer selskabers mulighed for at være going concern (Aarhus Universitet (B), 2025).

Reliabilitet betyder pålidelighed og anvendes til at vurdere om, data er nøjagtigt (Aarhus Universitet (A), 2025). Dataets reliabilitet vurderes høj grundet validiteten. Dataet er stabilt, da det er muligt at modtage samme udtræk fra Erhvervsstyrelsen, hvis man søger samme aktindsigt. Dette afleder den eksterne reliabilitet af datasættet, hvilket er høj ved, at studiet kan gennemføres igen af en anden. Dog er der en begrænsning af, at Erhvervsstyrelsen kun opbevarer data i fem år. Det betyder, at hvis man laver samme undersøgelse om tre år, vil man derfra kunne gå fem år tilbage i tiden, hvilket mindsker den eksterne reliabilitet.

Der er igennem afhandlingen lagt fokus på at forklare, hvordan dataet er behandlet. Dette sikrer, at studiet kan gentages, og at de samme konklusioner for analyserne kan findes med undtagelse for analysen af årsagsforklaring til going concern. Der er benyttet interne skalaer til at vurdere årsagsforklaringer til usikkerheder om going concern. Disse årsagsforklaringer er kategoriseret på baggrund af udarbejdet subjektive skalaer. Dette mindsker den interne reliabilitet og resulterer i en moderat interne reliabilitet, da det kan påvirke ensartetheden af kategoriseringen. De subjektive skalaer påvirker også den eksterne reliabilitet. Hvis andre forfattere anvendte samme metode, kan det antages, at deres subjektive vurdering ville være anderledes end i afhandlingen. Dette mindsker den eksterne reliabilitet i relation til analysen af årsagsforklaring (Aarhus Universitet (A), 2025). Dette stemmer overens med det post-positivistiske paradigme, hvor man kommer så tæt på den naturlige sandhed, som muligt grundet forfatters subjektive påvirkning.

Kildekritik

Afsnittet om kilder og data beskriver, at afhandlingen hovedsagelig benytter sekundære kilder til at underbygge den sekundære data. I udvælgelsen af sekundære kilder er der lagt vægt på, at kilderne skal være troværdige, relevante og nyere udgivet. Det sikrer, at de understøtter perioden dataudtrækket strækker sig over og, at kilderne er retvisende. Kilderne er nøje udvalgt fra fagbøger, Erhvervsstyrelsens hjemmeside, statistikker fra Danmarks Statistik, artikler og analyser fra FSR - Forening af Statsautoriserede Revisorer. Det vurderes, at disse kilder fremstår uafhængige og objektive i fremtoningen af deres publicerede arbejde, hvorfor de kan benyttes i afhandlingen uden at være påvirket af biased.

Den primære kilde i form af dataet fra Erhvervsstyrelsen er blevet kildekritisk vurderet i afsnittet om validering og reliabilitet af data. De øvrige sekundære kilder er gældende retskilder og internationale revisionsstandarder udarbejdet af IAASB, som er ansvarlige for udarbejdelsen af de internationale regnskabsstandarder. Derfor er alle de sekundære kilder nøje udvalgt med omtanke på at, de er udarbejdet af offentlige myndigheder, den lovgivende magt eller en uafhængig organisation. Der er derfor høj troværdighed til disse kilder, og der vurderes ingen udfordringer ved at benytte dem i afhandlingen.

Fejlkilder i forbindelse med analysen

I forbindelse med udarbejdelsen af analysen, er der fundet nogle fejlkilder i datasættet, som manuelt er gennemgået og rettet. Dette er opdaget ved at sammenholde dataudtræk fra Erhvervsstyrelsen med Lasso X, hvor det hverken er muligt for Lasso X eller Erhvervsstyrelsen at trække de ønskede informationer ud fra selskaberne. Derfor er selskaberne slået manuelt op i CVR-registeret. Selskaberne fremgår af listen fra Erhvervsstyrelsen, fordi de i systemet står som under konkurs eller ophørt efter konkurs i den udvalgte periode. Det har ikke været muligt at få yderligere informationer om de selskaber, som har afgivet et regnskab tidligere end fem år tilbage i tiden og derfor frasorteres de i analysen. Alternativet er manuelt at skulle gennemgå 5.847 regnskaber ud af den samlede population på 23.255 via CVR-registeret.

I forbindelse med udtrækket foretaget i Lasso X er der 172 selskaber, som jf. Erhvervsstyrelsen enten har revision eller udvidet gennemgang. Lasso X kunne ikke trække information på disse selskaber, hvilket skyldes, at Lasso X udtrækket er foretaget en måned senere end aktindsigten fra Erhvervsstyrelsen. Dette giver udfordringer grundet, at Lasso X kun kan trække data fem

år tilbage i tid pr. dags dato. De 172 selskaber er derfor manuelt slået op i CVR-registeret, hvor de senest aflagte årsrapport er gennemlæst for den ønskede information, som er relevant i forhold til analysen for det pågældende selskab.

Der er i forbindelse med bearbejdning af datagrundlandet fundet eksempler på, at revisors konklusion fra Lasso X, ikke stemmer til den faktiske afgivet konklusion i årsrapporten. Dette er påset i forbindelse med, at regnskabet manuelt er blevet slå op i CVR-registeret. I de tilfælde, hvor der er konstateret en forkert konklusion i dataudtrækket, er konklusionen tilrettet til den korrekte. Der tages forbehold for, at der kan forefindes lignede fejl i udtrækket fra Lasso X, som ikke er opdaget. Dette skyldes hovedsagelig, at årsrapporterne ikke har fulgt standardopstillingen for en revisorerklæring, hvorfor Lasso X ikke kan læse det. Det vurderes, at chancen for, at der er flere fejl i populationen, er minimal og ubetydelig i det store perspektiv, hvorfor alle regnskaberne ikke manuelt er gennemgået.

Der gøres opmærksom på, at de regnskaber, hvor Lasso X ikke har fundet et afsnit med going concern, kan der reelt være et, selvom de er klassificeres som en blank erklæring. Antageligt kan der være et særskilt afsnit eller på anden vis oplyst om going concern usikkerheder uden, at det fremgår af Lasso X udtrækket. Der er stikprøvevis gennemgået nogle blanke regnskaber, hvor der ikke er fundet nogen going concern usikkerheder i erklæringen.

Ved gennemgang af de forskellige erklæringer, er der fundet fejl i enkelte erklæringer fra revisors side. Der analyseres kun konkursramte selskaber og det kan derfor antages, at der burde være oplysninger angående going concern i alle erklæringerne. Men der skal stadig tages højde for det tidsmæssige perspektiv i revisors og ledelsens vurdering af going concern i forhold til, hvornår de er forpligtet til at oplyse om going concern usikkerheder. Der kan ligeledes være tilfælde, hvor Lasso X ikke har trukket alle informationer ud af selskabernes årsregnskaber.

I revisors erklæringer er der fundet tilfælde af formalia fejl som f.eks. at revisor henviser til "note X", hvorfor der ikke er refereret til den korrekte note. Et andet eksempel er, at revisor fremhæver going concern i afsnittet "Fremhævelser i regnskabet" og derfor ikke i afsnittet "Væsentlig usikkerheder vedrørende going concern", som ISA 570 kræver. Grunden til disse fejl kan ikke vurderes, men det kan f.eks. skyldes tidspres eller manglende kvalitetssikring. Til sidst er der fundet fejl relateret til going concern i revisors erklæring, hvor revisor ikke angiver oplysninger om going concern i tilfælde, hvor ledelsen angiver, at de anvender going concern som regnskabsprincip. I disse tilfælde bør revisor oplyse om væsentlige usikkerheder vedr. going concern i erklæringen.

Struktur

Afhandlingen er overordnet struktureret i fire dele. I den første del af afhandlingen bliver forskellige teorier, definition af going concern, relevante ISA standarder og lovgivning i forbindelse med revisors arbejde, samt ledelsens og revisors ansvar i relation til aflæggelse af regnskab præsenteret. Den teoretiske del underbygger den anden del af afhandlingen, hvilket er analysen af datagrundlaget, som bidrager til besvarelsen af problemformuleringen. I analysen bliver der gennemgået udviklingen i konkurser og erklæringstyper, skift i erklæringstyper, årsager til going concern usikkerheder og om revisionshusene har en betydning for revisors vurdering af going concern.

Analysen ender ud i en konklusion af, om revisor formår at vurdere going concern ens for revision og udvidet gennemgang. Diskussionen tager udgangspunkt i den udarbejdet analyse, hvor det diskuteres om det er positivt, at flere selskaber får udvidet gennemgang i forhold til de øvrige erklæringstyper. Afslutningsvis er der udarbejdet en perspektivering, hvor det belyses, hvad afhandlingen kan bidrage med i relation til, om der er behov for forbedringer af ISA 570.

Teori

Der vil i nedenstående afsnit blive gennemgået relevant teori til understøtning af analysen i afhandlingen. Afsnittet gør rede for, hvilken rolle og ansvar hhv. revisor og ledelsen har i forhold til going concern. Derudover vil erklæringstyperne, revision og udvidet gennemgang, sammenholdes for at bidrage til at besvare underspørgsmål og problemformuleringen. Afslutningsvis vil centrale lovgivninger og revisionsstandarder i forhold til going concern blive beskrevet.

Credence good teori

Credence good teorien fastslår, at der kan være asymmetrisk information mellem en sælger og en køber grundet, at det kan være uigennemskueligt for køber at vurdere, hvad der købes. Sælger kan tilbageholde relevant information fra køber, hvilket skaber et credence good. Køber er derfor afhængig af den information, som sælger oplyser i forbindelse med salget. Sælger vil

ofte fremstå som ekspert, mens køber oftere er mere uvidende, hvorfor køber stoler på de informationer sælger oplyser (Causholli & Knechel, 2012, pp. 632-633). Sælger kan derfor selv aktivt skabe et credence good ved bevidst at tilbageholde information for køber, hvorfor asymmetrisk information opstår. Credence good teori kan overføres til revision ved, at ledelsen fremstår som sælger, mens revisor fremstår som køber. Ledelsen aflægger regnskabet, hvorfor de er ansvarlig for, at regnskabet er retvisende og det fremlagte materiale til revisor.

Ledelsen fungerer også som sælger i en anden relation, hvor ejeren af selskabet og regnskabsbrugeren er købere. I denne relation skal revisor forsøge at mindske den asymmetriske information, som kan opstå mellem sælger og køber af regnskabet ved, at revisor fremstår som offentlighedens tillidsrepræsentant. Credence good teorien er afledt af agten-principalteorien, hvor der i den forlængelse opstår et trepartsforhold (Institute of Chartered Accountants in England & Wales, 2005, p. 6). Ledelsen er ekspert i deres eget regnskab og er forpligtet til at opgive alt relevant information i relation til regnskabet til revisor. I den forbindelse kan der opstå et credence good i forhold til, hvad ledelsen vurderer er relevant information at give til revisor. Revisor ved kun det, som ledelsen oplyser om medmindre, at revisor direkte forespørger ledelsen om yderligere informationer angående regnskabet.

Der kan opstå asymmetrisk information mellem revisor og ledelsen i forhold til ledelsesberetningen. Ledelsen udarbejder selv beretningen, som revisor gennemgår for at vurdere om de er enig eller uenig med ledelsesberetningen, hvorfor den gennemlæses for at opnå en forståelse af ledelsens forventninger til fremtiden og det aflagte regnskab. Det er et krav, at ledelsen skal oplyse om usikkerhed ved going concern (FSR - Danske revisorer, 2023, p. 25). Revisor benytter bl.a. ledelsesberetningen til at vurdere om der er usikkerhed om going concern. Derfor er revisor forpligtet til at oplyse om usikkerhed vedr. going concern i erklæringen, uagtet om ledelsen passende oplyser om det eller om revisor er enig i ledelsen. Dog kan der opstå asymmetrisk information mellem ledelsen og revisor, hvis ledelsen ikke passende oplyser om usikkerhed vedr. going concern, selvom der er usikkerheder. Ledelsen kan have incitament til at tilbageholde information for at skjule going concern usikkerheder i selskabet overfor revisor, hvilket skaber asymmetrisk information. Det er derfor relevant, at revisor forholder sig kritisk til den information, som de modtager fra ledelsen for at minimere asymmetri.

Ledelsens rolle og ansvar

Det er ledelsens rolle at fremlægge alt materiale i forbindelse med revisionen og har ansvaret for, at selskabet overholder ÅRL. Erklæringen ved revision og udvidet gennemgang, skal altid indeholde et afsnit angående ledelsens ansvar for regnskabet. Revisor skal give en begrundelse for, hvorfor ledelsen kan ifalde et erstatnings- eller straffeansvar for handlinger, som de har udført eller undladt i forhold til anden lovgivning. Dette kan f.eks. være overtrædelse af bogførings-, moms- eller selskabsloven. Når ledelsen har overtrådt loven, beskriver revisor kun forholdet og ikke hvem, der har lavet lovovertrædelsen eller størrelsen af beløbet. Det er kun ulovlige lovovertrædelser begået af ledelsen med forsæt eller grov uagtsomhed, som kan medføre et ansvar. Det samme står sig gældende, hvis ledelsen burde have haft kendskab til forholdet eller lovgivning, hvorfor ledelsen kan ifalde et ansvar (Davidsen, et al., 2021, pp. 440-441). Dette er nævnt i Erkl.Bek § 7, stk. 2 for revisionspåtegningen og Erkl.Bek § 9, nr. 9 for udvidet gennemgang (Erhvervsministeriet (A), 2016).

Det er ledelsens ansvar, og dermed hvert enkelt medlem af ledelsen, at årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med selskabets vedtægter og den gældende lovgivning jf. ÅRL § 8, stk. 2 (Erhvervsministeriet (C), 2022). Derudover er det ledelsens ansvar, at årsregnskabet bliver godkendt og rettidigt indsendt til Erhvervsstyrelsen, samt at selskabets regnskab bliver revideret, hvis det er påkrævet. Ledelsens rolle er at repræsentere selskabet udad til og være tilgængelig for revisor. Når ledelsen udarbejder årsrapporten, er det alle medlemmer, som er ansvarlige for at ledelsespåtegningen giver et retvisende billede af udviklingen i selskabet og, at ledelsen erklærer sig om alle væsentlige risici og usikkerheder, som kan påvirke selskabet jf. ÅRL § 9, stk. 3 (Erhvervsministeriet (C), 2022). Derudover er det ledelsens ansvar at opretholde alle kravene til årsrapporten, herunder de grundlæggende forudsætninger jf. ÅRL § 13. Dette kan f.eks. være angående going concern, som ledelsen ligeledes er ansvarlige for at komme med en vurdering af. Hvis det er relevant, skal ledelsen aflægge årsrapporten i overensstemmelse med regnskabsprincippet going concern, medmindre ledelsen har tænkt at likvidere selskabet eller indstille driften. Herved skal det aflægges efter realisationsprincippet.

Revisors rolle og ansvar

I dag har mange selskaber tilknyttet en revisor til rådgivning og assistance af den daglige drift i selskabet, samt til udarbejdelse af årsrapporten. Revisors rolle er overordnet at fungere, som den uafhængige og kompetente mellemmand. På den måde sikre troværdighed af de finansielle og ikke finansielle oplysninger i regnskabet til regnskabsbrugerne. Der er en samfundsmæssig interesse i, at selskabernes regnskaber revideres af en uafhængig mellemmand, da selskaber i dag har mange interessenter i form af fremmedfinansiering og eksterne interessenter. Dette kan være investorer, kreditorer og offentlige myndigheder (Hassager, et al., 2020, pp. 19-20).

Det er revisors rolle og ansvar at sikre, at selskaberne overholder gældende lovgivning og reguleringer, som selskabet er underlagt. Når revisor afgiver en erklæring, skal revisor angive alle de væsentlige forhold, som revisor har opdaget eller er blevet bekendt med gennem sit arbejde. Eventuelle lovovertrædelser skal rapporteres til passende modtager i selskabet, offentlige myndigheder og regnskabsbrugerne igennem revisionsprotokollater og erklæringen. Revisor har derfor et ansvar for at sætte sig ind gældende lovgivninger for selskabet og opnå en forståelse af, hvilken begrebsramme og øvrig lovgivning, selskabet er underlagt. Revisors rolle, som offentlighedens tillidsrepræsentant, er defineret i RL §16 stk. 1, hvoraf det fremgår, at revisor skal udføre arbejdsopgaverne i overensstemmelse med god revisionsskik. God revisionsskik indebærer, at opgaven udføres nøjagtigt og effektivt. Det indebærer også, at revisor udviser professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu. Jf. RL § 16 stk. 2 skal revisor under planlægningen og udførelsen udvise professionel skepsis i forbindelse med oplysninger fra ledelsen, som kan have betydning for going concern.

RL § 24 stk. 1 og 2 definerer, at revisor skal være uafhængig af selskabet og må ikke være involveret i beslutninger angående selskabet. Uafhængig betyder, at revisor f.eks. ikke har direkte eller indirekte økonomisk, forretnings- og ansættelsesmæssig tilknytning til selskabet. Har revisor en betydelig tilknytning til selskabet vil en velinformeret tredjemand ikke vurdere revisor for uafhængig. Revisor kommer i forbindelse med deres arbejde i besiddelse af fortrolig information, hvorfor revisor har et ansvar for at holde informationen fortrolig og opretholde tavshedspligten jf. RL § 30 (Erhvervsministeriet (B), 2023). Overholder revisor ikke ansvaret og rollen, som beskrevet ovenfor, kan revisor blive idømt et erstatnings-, disciplinær- eller staffeansvar (Hassager, et al., 2020, pp. 289-290). Der pålægges revisor et ansvar for hele tiden

aktivt at tage stilling til deres rolle, og det ansvar det medfølger, når de påtager sig en opgave for et selskab.

Revisors ansvar i relation til ISA 570

Revisor har et ansvar for at vurdere om et regnskab kan aflægges efter regnskabsprincippet om going concern, jf. ISA 570, hvilket gennemgås senere. ISA 570 udspecificerer, at revisor har et ansvar for at opnå revisionsbevis for, at regnskabet er aflagt med anvendelse af korrekt regnskabsprincip. Ledelsen er, som nævnt ovenfor, forpligtet til at udtale sig om deres vurdering af going concern. Opnår revisor ikke tilstrækkeligt revisionsbevis for eller finder bevis for usikkerheder vedr. going concern, skal revisor konkludere dette i et særskilt afsnit, hvilket beskrives senere. Nævner revisor, at der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern, skal regnskabsbruger være opmærksom på, at det ikke er ensbetydende med, at selskabet ikke kan fortsætte driften. I forhold til revisors risikovurdering, er der en høj iboende risiko ved, at vurderingen af going concern kan indeholde væsentlige fejlinformation, da vurderingen er angående fremtidige begivenheder (IAASB - ISA 570, 2016, p. 6). Derfor er revisors mål først og fremmest at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at den anvendte regnskabspraksis er passende. Afslutningsvis skal revisor kunne angive, hvilke konsekvenser det har for erklæringen, dvs. om revisor skal tage forbehold eller modificere jf. ISA 570.9.

Forskel i ledelsens og revisors ansvar og rolle

Ledelsens og revisors ansvar, samt rolle er beskrevet i ovenstående afsnit. De minder til dels om hinanden ved, at begge har et ansvar for regnskabet. Ledelsens ansvar består i, at regnskabet aflægges i overensstemmelse med den gældende begrebsramme, vedtægter og anden relevant lovgivning. De er ansvarlig for, at regnskabet er retvisende og overholder reglerne. Ledelsen er forpligtet til at oplyse om forhold i selskabets regnskab på balancedagen, uagtet om det er negativt. Revisors ansvar består i at kontrollere om ledelsens aflagte regnskab overholder reglerne. Revisor agerer som offentlighedens tillidsrepræsentant, som skal være uafhængig af det reviderede selskab. Revisor har pligt til at oplyse om forhold i erklæringen, hvis de bliver bekendt med, at ledelsen ikke overholder reglerne.

Fælles for ledelsen og revisor er, at de begge kan ifaldes et erstatnings- og straffeansvar, hvis de ikke overholder deres ansvar og rolle. Ledelsen kan idømmes et ansvar hos By-, Lands- og

Højesteret, mens revisor bliver stillet for revisornævnet. Revisor kan blive stillet for et ekstra ansvar hos revisornævnet, som er et disciplinæransvar.

Erklæringstyper

Udvidet gennemgang er en særlig dansk erklæringsstandard, som blev indført i 2013. Den er indført, som et kompromis af kritikken angående, at revision er for kompleks i forhold til små og mellemstore virksomheder (SMV). Formålet med standarden er at bibeholde et vist minimumsniveau af kontrol for regnskabsaflæggelse for SMV'er. Erhvervsstyrelsen prøvede at lette revisionsbyrden og pligten for SMV'er ved at tilbyde et billigere alternativ end revision. Samtidig prøvede de at standse et større fravalg af revisor ved ikke at udvide grænsen for, at SMV'er kunne fravælge bistand fra revisor. De selskaber, som kan vælge udvidet gennemgang, er regnskabsklasse B og holdingselskaber. Når der er tale om mindre regnskabsklasse B selskaber, kan de fravælge revisor og dermed ikke modtage bistand (Hassager, et al., 2020, pp. 75-76).

I juni 2024 trådte en ny lov i kraft angående ændring af grænserne for regnskabsklasserne med en forøgelse på ca. 25%. De tidligere grænser for regnskabsklasse B selskaber var 44 mio. i balancesum, 89 mio. i nettoomsætning og gennemsnitligt 50 ansatte. Den nye lov rykker, de nævnte grænser, til 55 mio. i balancesum og 111 mio. i nettoomsætning, hvor antallet af gennemsnitlige ansatte forbliver det samme. Et selskab kan ændre regnskabsklasse, når de overskrider to af grænserne i to efterfølgende regnskabsår. Indførslen af den nye lov betyder, at flere selskaber vil skifte regnskabsklasse fra C til B, da grænserne er hævet. Dette medfører, at flere selskaber kan aflægge deres årsrapport efter de mindre regnskabskrav, der er ved regnskabsklasse B. Derudover behøver selskaberne ikke at få foretaget revision og kan i stedet vælge udvidet gennemgang. Det kan derfor antages, at flere selskaber benytter denne mulighed, da det er et billigere alternativ til revision (Brødsgaard, 2024).

I regnskabsklasse B er der små B-selskaber, som ligger under grænserne 4 mio. i balancesum, 8 mio. i nettoomsætning og 12 ansatte, samt store B-selskaber over denne grænse. Siden 2006 har der været flere lempelser af revisionspligten. Der er revisionspligten for selskaber i regnskabsklasse C og derover. Før 2006 var alle regnskabsklasse B selskaber omfattet af revisionspligten. Derefter blev revisionspligten lempet til, at B-selskaber med op til 3 mio. i nettoomsætning, kunne fravælge revision. I 2011 blev revisionspligten lempet igen, hvor grænsen blev

øget til 8 mio. i nettoomsætning, hvilket den stadig er i dag (FSR - Danske revisorer, 2017). Ifølge Statsrevisorernes bemærkninger til lempelserne af revisionspligten bestod regnskabsklasse B af ca. 97% af alle danske selskaber på daværende tidspunkt. Derudover foretog folkettingen yderligere to lempelser i 2013. For det første fik holdingselskaber mulighed for at fravælge revision og alle selskaberne i regnskabsklasse B fik mulighed, for at vælge imellem revision eller udvidet gennemgang, ved indførsel af udvidet gennemgang (Statsrevisorerne, 2019, p. 4).

Hvis man sammenligner Danmarks revisionspligt med resten af EU, har Danmark øget deres revisionspligtsgrænser til det maksimale, som EU har angivet. Dermed er Danmark, sammen med Irland, Tyskland, Holland og England, de eneste lande, som anvender den maksimale grænse. Forklaringen til dette er, at Danmark har en yderligere grænse i form af udvidet gennemgang. Sammenligner man Danmark med landene, som ikke anvender den maksimale grænse, er der langt flere selskaber, som bliver revideret end i Danmark. Der er flere lande i EU, som bibeholder deres valgte revisionspligtsgrænser eller sætter dem ned for, at flere selskaber bliver revideret. Der er flere forklaringer for, hvorfor de vælger dette. Italien har f.eks. gjort grænsen lavere for revision grundet, at de selskaber, som ikke havde revision, var de første, som blev insolvente og dermed havde going concern usikkerheder. Gennem revision oplevede Italien, at færre selskaber opdaget gik konkurs (Accountancy Europe, 2021, pp. 4-9).

Udvidet gennemgang blev modificeret i 2018, hvor de fire supplerende handlinger blev indført. Derfor kaldes udvidet gennemgang stadig for lovteknisk revision. I forhold til det fagtekniske, er udvidet gennemgang det samme som review jf. ISRE 2400, men inkluderer de fire supplerende handlinger. Disse handlinger skal udføres, når det er relevant uanset, om det er væsentlige eller øget risiko. Handlingerne er følgende: indhent udskrifter fra ting-, person-, andelsbolig- og bilbogen. Dette indhentes af revisor og bliver betegnet som ekstern bekræftelse. Derudover skal revisor indhente engagementsbekræftelser direkte fra selskabets pengeinstitut, hvilket også er ekstern bekræftelse. Revisor skal indhente advokatbreve, hvis en advokat er eller kan være tilknyttet selskabet. Den sidste supplerende handling er, at revisor skal indhente indberetninger til SKAT, når selskabet har ansatte og er afgiftspligtige i forhold til f.eks. A-skat, AM-bidrag eller moms. Udvidet gennemgang benytter sig af reviewhandling, som forespørgsler og analyser for regnskabsposter, hvor der er en øget mistanke for væsentlige fejl (Hassager, et al., 2020, pp. 149-154). Graden af sikkerhed ved udvidet gennemgang ligger mellem begrænset og høj grad af sikkerhed.

Revision giver en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed er uden væsentlige fejl og mangler. Det er derfor en erklæring med sikkerhed ligesom udvidet gennemgang. I en erklæring med sikkerhed, er der flere elementer, som skal være opfyldt jf. Erkl.Bek. § 17 og § 1 stk. 1 (Erhvervsstyrelsen (D), 2022). Det første element er et trepartsforhold. Dette består af revisor, som offentlighedens tillidsrepræsentant, den ansvarlige part, hvilket oftest er selskabet og en tiltænkt regnskabsbruger af årsrapporten. Derefter skal der være et erklæringsemne, som f.eks. finansielle præsentationer eller forretningsgange. Det tredje element er egnede kriterier, hvilket er de kriterier revisor anvender til at vurdere erklæringsemnet. Dette kan f.eks. være de lovmæssige krav, som ÅRL, IFRS eller de etiske retningslinjer. Derefter skal revisor opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis, hvilket beskrives senere. Det sidste element er, at revisor skal afgive en skriftlig erklæring, hvilket er konklusionen på erklæringen. Dette er også gældende for udvidet gennemgang.

Jf. RL § 1, stk. 2 er revisors opgave at afgive en revisionspåtegning af selskabets årsrapport og udtale sig om ledelsesberetningen (Erhvervsministeriet (B), 2023). Dette betyder, at revisor agerer efter sin rolle og opretholder deres ansvar over for den gældende lovgivning. Der henvises til afsnittet angående revisors rolle og ansvar ovenfor. Derudover skal regnskabet angive et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver, samt resultat og pengestrømme. Revisor har metodefrihed til, hvordan de vil undersøge om regnskabet er retvisende, så længe de overholder rammerne for god revisorskik. Der skal tages højde for, at der er en omkostningsbetragtning, hvilket betyder, at det ikke er muligt at opnå 100% sikkerhed for regnskabet. Derfor baserer man sig på væsentligheds- og risikovurderinger. Derfor skal revisors forholde sig kritisk i vurderingen af revisionsbevis, som kan bestå af f.eks. en sandsynliggørelse eller beskæftigelse af modtaget regnskabsinformation (Hassager, et al., 2020, pp. 71-72). Retningslinjerne og kravene til revisionspåtegningen bliver reguleret i RL, Erkl.Bek. og ISA'erne 700, 701, 705 og 706.

Revisionshandlinger kan laves i årets løb, hardclose og statusrevision til at opnå revisionsbevis for regnskabet. Revision i årets løb er handlinger, der sker i løbet af regnskabsåret og inden balancedagen. Hardclose minder om statusrevision, hvor dette udføres op til balancedagen, og derfor vil man ofte lave roll-forward revisionshandlinger for den resterende periode op til balancedagen. Statusrevision er de revisionshandlinger, som udføres efter balancedagen, og er dermed den afsluttende revision for, de handlinger revisor har lavet gennem året og ved

hardclose. I forhold til revisionshandlinger, er der to forskellige typer: substansrevision og kontrolrevision. Der tages i denne afhandling kun udgangspunkt i substansrevision (Davidsen, et al., 2021, pp. 257-258).

Der er to forskellige typer af substanshandlinger: detailrevision og substansanalytisk revision. Ved substansanalytiske handlinger vurderes det, om de finansielle oplysninger er korrekte ved at opstille forventninger og sammenligne dem med den faktiske udvikling. Dette foretages ligeledes ved udvidet gennemgang. De substansanalytiske revisionshandlinger, som f.eks. variansanalyser, opstilling af forventninger eller andre analyser på de forskellige regnskabsposter. Disse analyser kan enten stå alene som revisionsbevis eller kombineres med detailrevision. Dette kommer an på revisors risikovurdering af væsentlige fejlinformationer på den specifikke regnskabspost. Handlingerne skal være effektive og økonomisk hensigtsmæssige til at reducere revisionsrisikoen, dvs. at handlingerne giver tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis (Davidsen, et al., 2021, pp. 269-270). Ved detailrevision testes den underliggende dokumentation ved at få en bekræftelse gennem f.eks. bilag eller fakturaer, som kan udvælges gennem stikprøver. Her adskiller revision sig bl.a. fra udvidet gennemgang.

Detailrevision er en test og afstemning gennem følgende revisionshandlinger: observation, genudførelse, inspektion, ekstern bekræftelse eller efterregning (Davidsen, et al., 2021, p. 166). Et eksempel på revisionshandlinger kan være ekstern bekræftelse gennem engagementsbekræftelser eller kreditor kontoudtog, som der kan laves forespørgsler på (Davidsen, et al., 2021, pp. 277-278). Revision adskiller sig fra udvidet gennemgang ved, at man udover at lave forespørgsler og analytisk handlinger, også tester den underlæggende dokumentation ved at lave substanshandlinger som f.eks. stikprøveudtagelse til inspektion.

Udvidet gennemgang og revision minder om hinanden på andre punkter, såsom planlægningsfasen. Her skal der både ved revision og udvidet gennemgang opnås en forståelse af selskabet inden, at revisor accepterer kunden og opgaven. Dette sikrer, at der ikke er uhåndterbare risici forbundet med, at revisor bliver associeret med kunden. På samme måde sikrer det, at revisor kan udføre den specifikke opgave, samt har de rette kompetencer til at komme i mål (Davidsen, et al., 2021, pp. 65-66). Derudover skal revisor fortage en risikovurdering for væsentlig fejlinformation og mangler gennem revisionsrisikomodellen. På den måde tilpasses de rigtige revisionshandlinger til at modstå og mindske denne risiko gennem rette omfang, art og tidsmæssig placering jf. ISA 315 (Davidsen, et al., 2021, pp. 190-193). De øvrige erklæringstyper, som review og assistance, er der ikke fokus på i denne afhandling. Revisor kan kun tage forbehold

eller modificere erklæringen, når der udarbejdes revision, udvidet gennemgang eller review. Det er ved revision og udvidet gennemgang, at der kan gives flest typer af anmærkninger, som f.eks. oplysninger om ledelsesansvar og selskabsretlige formalia, hvilket ikke laves ved review. Derudover kan der tages forbehold eller modificering ved alle erklæringer med sikkerhed (Hassager, et al., 2020, p. 158). Den største forskel mellem revision og udvidet gennemgang er derfor, at der foretages detailanalytiske handlinger ved revision, som giver en højere grad af sikkerhed sammenlignet med udvidet gennemgang, som har de fire supplerende handlinger. Dette resulterer i forskellige grader af sikkerhed for fejl og mangler i regnskabet.

Going concern

Når der er tale om going concern, skal årsregnskabet udarbejdes efter ÅRL eller IFRS. Going concern er en af de grundlæggende forudsætninger, som årsregnskabet er aflagt efter jf. ÅRL § 13. Going concern kan på dansk oversættes til fortsat drift. Det betyder, at selskabets drift forsætter medmindre ledelsen angiver, at de ikke ønsker at forsætte eller mener, at selskabet ikke kan forsætte. De fleste regnskaber udarbejdes under forudsætning af going concern. Når et selskab anvender going concern som regnskabsprincip, skal selskabets aktiver og passiver indregnes til den værdi, som selskabet er i stand til at realisere dem til, som led i deres normale drift (IAASB - ISA 570, 2016, p. 5). Forudsætningen for going concern er, at selskabet skal være going concern i en overskuelig fremtid. Der er derfor ikke afgivet et nøjagtigt tidsperspektiv i ISA 570, som ledelsen eller revisor kan anvende til deres vurdering af going concern. ISA 570 henviser til IAS 1.25-1.26, som angiver, at ledelsen skal foretage vurderingen i mindst 12 måneder fra balancedato (IAASB - ISA 570, 2016, p. 5). Ledelsen må derfor gerne oplyse om begivenheder eller forhold, som strækker sig udover 12 måneder fra balancedatoen.

I forhold til going concern har et selskab pligt til at udarbejde deres årsregnskab i overensstemmelse med reglerne for dens specifikke regnskabsklasse jf. ÅRL § 135. ÅRL angiver de specifikationer, der gør, at et selskab ifalder revisionspligt. Der henvises til afsnittet om erklærings typer.

Going concern handlinger vedr. revision og udvidet gennemgang

Omfanget af revisorhandlinger afhænger af selskabets specifikke situation. Dvs. et selskab med positiv udvikling, hvor der samtidig ikke er andre indikationer på going concern usikkerheder, kan revisor vurdere, at ledelsens vurdering er passende uden at foretage yderligere handlinger. Modsat hvis, der er indikationer på usikkerhed, som kan rejse betydelig tvivl, er revisor nødsaget til at foretage yderligere revisionshandling. Under alle omstændigheder skal revisor vurdere going concern og tage stilling til, om revisor har kendskab til alle relevante informationer og forhold.

For at kunne tage stilling til dette, skal revisor bl.a. læse selskabets mødereferater, advokatbreve, lånebetingelser og efterfølgende begivenheder. Dette er for at sikre, at revisor har kendskab til alle forhold, der kan påvirke selskabets fremtidige situation. Ved gennemgangen af vilkårene for gældsbreve og låneaftaler kan revisor vurdere om selskabet overholder betingelserne. Møde- og generalforsamlingsreferater giver en forståelse for om selskabet har finansielle problemer, mens advokatbreve giver indblik i eventuelle retssager og krav, hvis udfald kan påvirke selskabets going concern. Derudover kan revisor bekræfte tilstedeværelsen af selskabets lånefaciliteter eller nærtstående parter, som har lovet finansiell støtte (IAASB - ISA 570, 2016, p. 15). De nævnte revisionshandling gælder for både revision og udvidet gennemgang. Derfor burde revisors vurdering af going concern være den samme ved begge erklæringstyper jf. teorien. Revisor bør altid nævne væsentlige usikkerheder vedr. going concern i sin erklæring (Davidsen, et al., 2021, pp. 323-325).

ISA 570

IAASB har udarbejdet ISA 570, som vejledning til revidering af going concern. Det er pålagt revisor at vurdere going concern for selskaber, der er underlagt revision, udvidet gennemgang og review i henhold til Erkl.Bek., hvorfor de skal følge ISA 570. Ved revision og udvidet gennemgang er revisor forpligtet til at have et afsnit vedr. going concern i erklæringen, når der er væsentlige usikkerheder, mens dette ikke er et krav ved review. Ved review skal revisor oplyse om væsentlige usikkerheder vedr. going concern, som en del af ”Grundlag for konklusion” jf. Erkl.Bek. §§ 12-15. Ved andre erklæringer med sikkerhed er revisor ikke pålagt at kommentere på going concern i erklæringen jf. Erkl.Bek §§ 16-19. Revisor skal stadig give en konklusion med forbehold, manglende eller afkræftende konklusion, hvis der findes væsentlige fejl i regnskabet vedr. going concern (Erhvervsministeriet (A), 2016).

Ledelsens vurdering af going concern jf. ISA 570

Som tidligere nævnt er det ledelsens ansvar at vurdere selskabets evne til at være going concern jf. ÅRL. Ligeledes, hvilken begrebsramme ledelsen anvender, skal ledelsen forholde sig til going concern og stå til ansvar for deres vurdering jf. ISA 570.3-5. Ledelsen skal tage højde for graden af usikkerhed, som følge af begivenheder eller forhold samt, hvor lang tid ud i fremtiden usikkerheden finder sted. Ledelsen skal kommentere på om selskabets størrelse og kompleksitet har indflydelse på going concern. Ligeledes skal ledelsen angive, at enhver fremtidsmæssig vurdering er baseret på ledelsens nuværende oplysninger. Derfor kan ledelsens vurdering blive ændret grundet efterfølgende begivenheder, som påvirker enten usikkerheden ved begivenheden eller selskabet jf. ISA 570.5.

ISA 570 kræver, at ledelsesberetningen skal aflægges med udgangspunktet i going concern. Kan ledelsen ikke aflægge regnskabet efter regnskabsprincippet om going concern, skal regnskabet aflægges med hensigt om at likvidere selskabet jf. realisationsprincippet. Det er et krav, at ledelsesberetningen indeholder en vurdering af omstændigheder mindst 12 måneder frem, som har betydning for going concern. Her skal usikkerheden angående fremtidige begivenheder eller forhold vurderes samt, hvordan det påvirker selskabet. Ledelsen skal vurdere dette med udgangspunkt i den information, der er til rådighed når vurderingen foretages (IAASB - ISA 570, 2016, p. 5).

Revisors vurdering af going concern jf. ISA 570

Jf. tidligere afsnit er going concern en af de grundlæggende forudsætninger for udarbejdelsen af årsregnskabet. Derfor skal revisor gennem revision eller udvidet gennemgang opnå egent og tilstrækkeligt revisionsbevis for, at selskabet er going concern. Revisor skal på baggrund af revisionsbeviset konkludere om, der er væsentlige usikkerheder ved selskabets going concern. Foreligger der ikke tilstrækkelig egnet revisionsbevis, skal revisor angive i konklusionen, at der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern (IAASB - ISA 570, 2016, p. 6).

Revisor opnår revisionsbevis igennem de planlagte revisionshandlinger og kommunikation med den daglige ledelse. Revisor adspørger ledelsen om de har vurderet om selskabet er going concern jf. ISA 570.10. Alternativt kan ledelsen udarbejde en i samarbejde med revisor, hvis de ikke har udarbejdet deres vurdering. Revisor skal herefter evaluere om ledelsens vurdering giver anledning til usikkerhed, og i givet fald om, der er realistiske planer for at minimere usikkerheden. Revisor udfører sine risikovurderingshandlinger for at kunne vurdere, om der er

begivenheder eller forhold, som kan rejse væsentlig usikkerhed vedr. going concern. Det er et krav, at revisor vurderer om ledelsen har medtaget alt relevant information i vurderingen. Det er ligeledes et krav, at revisor adspørger ledelsen, om de har kendskab til væsentlige usikkerheder, som indgår i den efterfølgende periode af ledelsens vurdering. Den efterfølgende periode kan have betydning for den tidligere vurdering eller rejse yderligere tvivl angående going concern. Dette er relevant i forhold til, at usikkerheden i vurderingen af going concern bliver større jo længere ud i fremtiden forholdet vedrører (IAASB - ISA 570, 2016, p. 7).

Identificerer revisor ikke tilstrækkeligt revisionsbevis, eller finder begivenheder og forhold, som skaber tvivl om regnskabet er aflagt efter passende regnskabsprincippet om going concern, er revisor forpligtet til at foretage yderligere revisionshandlinger. I denne situation skal revisor opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis for at konkludere om, der er væsentligt usikkerheder knyttet til de specifikke begivenheder, som enten hver for sig eller sammen kan påvirke selskabets evne til at være going concern. Der er angivet et minimum for, hvad revisor skal udføre som yderligere revisionshandlinger (Davidsen, et al., 2021, p. 326).

For det første, hvis ledelsen endnu ikke har lavet deres vurdering, af selskabets evne til at være going concern, skal revisor anmode ledelsen om en vurdering. Derudover skal revisor tage stilling til om ledelsens fremtidige planer for, at selskabet forsætter driften, er sandsynligt for at blive gennemført og om det vil forbedre selskabets situation jf. ISA 570.16. Revisor skal ligeledes analysere ledelsens udarbejdet budget over fremtidige pengestrømme og overveje om, der er opstået yderligere relevant information i relation til going concern, siden det blev udarbejdet. Det er dermed revisors opgave at vurdere pålideligheden af budgettet, på baggrund af de underliggende data, og vurdere om forudsætningerne er tilfredsstillende. Revisor skal også overveje om, der eventuelt kan være opstået ny tilgængelige informationer efter, at ledelsen foretog vurderingen. Til sidst skal revisor anmode ledelsen om skriftlige udtalelser vedr. deres fremtidige planer for at opretholde selskabets drift (IAASB - ISA 570, 2016, p. 8). Revisor kan derudover igen foretage samme revisionshandlinger, som nævnt i afsnittet om Going concern, for at afdække risikoen.

Kommunikation til øverste ledelse jf. ISA 570

Revisor er forpligtet til at kommunikere til den øverste ledelse, hvis der i forbindelse med revisionen findes væsentlige usikkerheder om going concern. Revisor skal i sin kommunikation til den øverste ledelse oplyse følgende: de begivenhederne eller forhold, som giver væsentlig usikkerhed for regnskabet og om den daglige ledelses anvendelse af regnskabsprincippet om going concern er passende for regnskabet. Derudover skal revisor oplyse, om oplysningerne i regnskabet er fyldestgørende og, hvilken konsekvens begivenhederne eller forholdene har. Ovenstående er ikke gældende, hvis den øverste ledelse er den daglige ledelse (IAASB - ISA 570, 2016, p. 10). Revisor skal forespørge den daglige eller øverste ledelse, hvis de efter balancedagen er betydelig forsinket med godkendelse af regnskabet. Vurderer revisor, at det kan skyldes going concern usikkerheder, skal revisor udføre yderligere revisionshandlinger og overveje, om det har betydning for konklusionen (IAASB - ISA 705, 2016, p. 10).

Revisors konklusion jf. ISA 570

Revisor skal vurdere om, der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at kunne udarbejde sin konklusion. Dvs. om regnskabet giver et retvisende billede og er uden væsentlige fejl. Opnår revisor ikke revisionsbevis, der er væsentlige usikkerheder eller sandsynlighed for, at en usikkerhed opstår, skal revisor passende oplyse det i konklusionen (IAASB - ISA 570, 2016, pp. 8-9). IAASB har i ISA 570 oplistet en ikke udtømmende liste med eksempler på forhold eller begivenheder, som kan indikere usikkerheder vedr. going concern (IAASB - ISA 570, 2016, pp. 11-12). Der henvises til nedenstående afsnit om konklusioner i revisorerklæring, hvor de forskellige konklusioner, revisor kan afgive, i relation til going concern beskrives.

Efterfølgende begivenheder - ISA 560

Som nævnt, i ovenstående afsnit, vurderer revisor going concern med udgangspunkt i de oplysninger, der er tilgængelige på balancedagen i forhold til, hvad der er af forventninger til de næste 12 måneder. Efterfølgende begivenheder er defineret som de begivenheder, der indtræffer mellem balancedatoen og datoen for, hvornår revisor underskriver erklæringen, samt den efterfølgende periode indtil offentliggørelsen af årsrapporten jf. ISA 560 (IAASB - ISA 560, 2016). Revisor er forpligtet til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for begivenheder, som opstår i perioden mellem balancedatoen og datoen revisor underskriver erklæringen. Når

revisor underskriver erklæringen, skal revisor afvendte ledelsens godkendelse af regnskabet. Derudover har revisor ikke pligt til at udføre revisionshandlinger for perioden efter underskrivelsen. Påvirker de efterfølgende begivenheder regnskabet efter underskrivelsen, skal revisor sikre sig, at det er passende afspejlet i regnskabet. Er begivenhederne ikke passende afspejlet, skal revisor overveje om det underskrevet regnskab skal tilpasses, således begivenhederne er passende afspejlet. Revisor skal derfor overveje, hvilken betydning det har for den afgivet erklæring (Davidsen, et al., 2021, pp. 318-321). Der henvises til ISA 560 for de specifikke guidelines for efterfølgende begivenheder.

Efterfølgende begivenheder er et vigtigt område for revisor at vurdere, da der kan opstå forhold, som påvirker going concern i selskabet. Jo længere tid, der går indtil revisor underskriver erklæringen, jo længere en periode skal revisor afdække efterfølgende begivenheder. Man skelner mellem to former for efterfølgende begivenheder. Det første er forhold, som eksisterede på balancedagen og det andet er forhold, der opstod efter balancedagen. Revisor skal i sin vurdering, af efterfølgende begivenheder, tage stilling til om, de har betydning for den afgivne erklæring.

Konklusioner i revisorerklæring

Når revisor ikke kan opnå overbevisning for, at regnskabet er uden væsentlige fejlinformation, og regnskabet derfor ikke viser et retvisende billede jf. going concern, skal revisor modificere konklusionen i erklæringen. Der er overordnet to grunde til, at revisor skal modificere konklusionen, hvor disse kan henføres på going concern usikkerheder. Den første grund er, at der er opnået revisionsbevis til at konkludere, at årsregnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler. Denne grund kaldes uenighed med ledelsen. Den anden er, at revisor ikke har kunnet opnå tilstrækkelige og egnet revisionsbevis. Det kaldes overordnet manglende revisionsbevis (Davidsen, et al., 2021, p. 420). De forskellige situationer, som kan opstå i forbindelse af going concern, fremgår af den nedenstående tabel:

Væsentlig usikkerhed om forsat drift		Omtale af usikkerhed i årsregnskabet	
		Tilstrækkeligt	Utilstrækkeligt
Going concern valgt som regnskabsprincip	Relevant valg (Enig med ledelsen)	Revision og udvidet gennemgang: Afsnit om væsentlig usikkerhed vedrørende forsat drift Review: Fremhævelse af forhold i regnskabet	Konklusion med forbehold
	Ikke relevant valgt (uenig med ledelsen)	Afkæftende konklusion	
Going concern ikke valgt som regnskabsprincip	Relevant valg (Enig med ledelsen)	Afsnit om væsentlig usikkerhed vedrørende forsat drift	
	Ikke relevant valgt (uenig med ledelsen)	Afkæftende konklusion	

Tabel 1: (Davidsen, et al., 2021, p. 409) & egen tilpasning.

Gennem skemaet i tabel 1 kan man se, hvornår revisor skal lave fremhævelse eller modifikation af konklusionen, når der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Derfor skal revisor jf. ISA 570 ikke altid angive oplysninger om going concern i erklæringen, da usikkerhederne skal være væsentlige. Der vil i de næste afsnit blive gennemgået, hvad hver enkelt fremhævelse og modifikation betyder.

Konklusion uden modifikationer og i stedet fremhævelse

Revisor skal i erklæringen oplyse om, der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Derudover hvis ledelsen har givet tilstrækkelig og retvisende oplysninger, skal revisor ikke modificere sin konklusion, men i stedet afgive en blank erklæring med det særskilte afsnit ”Væsentlig usikkerhed vedrørende forsat drift”. I afsnittet skal revisor henvise til noten, hvor den væsentlige usikkerhed er beskrevet i årsrapporten. Derudover skal revisor pointere, hvilke begivenheder eller forhold, som skaber væsentligt usikkerhed for selskabets going concern.

Afslutningsvis skal revisor angive, at deres konklusion ikke er modificeret, som følge af forholdet (Davidsen, et al., 2021, p. 408). Med andre ord skal revisor give en blank erklæring med særskilt afsnit, hvis regnskabet indeholder fyldestgørende oplysninger om usikkerhed vedr. going concern jf. tabel 1. Fyldestgørende oplysninger er, at ledelsen passende har oplyst om going concern i ledelsesberetningen og noterne, hvilket revisor er enig i.

Derudover er der situationen, hvor revisor er enige med ledelsen i, at de ikke har valg going concern som regnskabsprincip. Det er i dette tilfælde irrelevant om ledelsen har angivet tilstrækkelige oplysninger om going concern jf. tabel 1. Revisor skal afgive sin erklæring uden modifikationer efter ISA 705. I forhold til at vurdere, hvornår der er tale om begivenheder, der kan give betydelig tvivl om going concern, er der angivet nogle retningslinjer revisor kan følge. Det er estimeret til at, når der er mellem 10% - 99% risiko for væsentlige usikkerheder vedr. going concern er til stede, og der er tilstrækkelige oplysninger herom, skal revisor oplyse om dette i et særskilt afsnit, som omtalt ovenfor (Hassager, et al., 2020, p. 122).

Konklusion med forbehold

Revisor tager forbehold, når de afgiver en "bortset fra" situation. Dvs. at det er ikke et gennemgribende forhold og regnskabet er retvisende og tilstrækkelig bortset fra den indflydelse, som det enkeltstående forhold har. Når det skal ses i forhold til going concern, vil det ofte være pga. at revisor er enige med ledelsen i valget af regnskabsprincip, men der er utilstrækkelige oplysninger i årsrapporten. Vurderes det, at forholdet har en gennemgribende indvirkning på regnskabet, er en konklusion med forbehold ikke tilstrækkelig (Davidsen, et al., 2021, p. 429).

Revisor skal afgive en konklusion med forbehold, hvis der ikke foreligger fyldestgørende og tilstrækkelige oplysninger vedr. going concern og revisor er enig i ledelsens valg af going concern som regnskabsprincip jf. tabel 1 (Hassager, et al., 2020, p. 116). Revisor skal i afsnittet "Grundlag for konklusion med forbehold" angive, at der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern, hvor regnskabet ikke oplyser om dette. Graden af, hvor mangelfulde de manglende oplysninger er, vedr. going concern, har betydning for, om revisor skal afgive en konklusion med forbehold eller afkræftende konklusion. Revisor skal i den forbindelse vurdere, hvad der er mest retvisende at konkludere med udgangspunkt i ISA 705 (IAASB - ISA 570, 2016, p. 10). Et estimat på, hvornår der skal laves en konklusion med forbehold er, når der er mellem 10% - 99% risiko for betydelig tvivl om going concern, og der er utilstrækkelige oplysninger

herom. Alternativet er en afkræftende konklusion, hvis revisor vurderer, at det meget utilstrækkeligt oplyst (Hassager, et al., 2020, p. 122).

Afkræftende konklusion

Afkræftende konklusion er generelt, når revisor er uenige med ledelsen i et væsentligt og gennemgribende forhold i regnskabet. Der er tale om en afkræftende konklusion, når der er opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, men revisor vurderer, at mængden af fejlinformation i det opnået revisionsbevis, både enkeltstående eller samlet, er væsentlig eller gennemgribende for regnskabet (IAASB - ISA 705, 2016, p. 6). Et væsentlig og gennemgribende forhold gør, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede i forhold til den valgte begrebsramme (Davidsen, et al., 2021, pp. 430-431).

Revisor skal give en afkræftende konklusion, i relation til going concern, når revisor vurderer, at regnskabet ikke er retvisende grundet ledelsens valg af regnskabsprincip. Revisor kan komme ud for to situationer, hvor de er uenige med ledelsens valg jf. tabel 1. Den første situation er, at ledelsen har valgt going concern som regnskabsprincip, hvor revisor er uenig. Den anden situation er, at going concern ikke er valgt som regnskabsprincip, hvilket revisor er uenig i. I begge situationer er det irrelevant om ledelsen har givet tilstrækkelige oplysninger, da revisor altid skal give en afkræftende konklusion, hvis de er uenige i det valgte regnskabsprincip jf. tabel 1. Revisor skal i afsnittet ”Grundlag for afkræftende konklusion” angive, at der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern (IAASB - ISA 570, 2016, p. 9). Laver revisor en afkræftende konklusion, skal revisor være sikker på, at det opnået revisionsbevis ikke er tilstrækkelig. Et estimat er, at der skal være 99% - 100% risiko for væsentlige usikkerheder vedr. going concern eller, at revisionsbeviset ikke er tilstrækkeligt. Det skal have en afgørende indvirkning på regnskabet som helhed, hvorfor man afkræfter konklusionen (Hassager, et al., 2020, p. 122).

Manglende konklusion

Den sidste modifikation af revisorerklæringen er manglende konklusion. Manglende konklusion betyder, at revisor ikke afgiver nogen form for konklusion på regnskabet. Revisor har ikke opnået revisionsbevis for, at regnskabet er retvisende og fejlene i regnskabet er væsentligt og

gennemgribende. Det er i situationer, hvor der er tale om flere forskellige enkeltstående usikkerheder, som samlet giver en væsentlig usikkerhed for regnskabet som helhed (IAASB - ISA 570, 2016, p. 19). Derfor er revisor ude af stand til at konkludere med en grad af sikkerhed, at regnskabet giver et retvisende billede eller overholder den valgte begrebsramme og afgiver en manglende konklusion (Davidsen, et al., 2021, p. 431). Revisor skal i afsnittet ”Grundlag for manglende konklusion” forklare, hvorfor der afgives denne konklusion.

Analyse

Alle nedenstående analyser tager udgangspunkt i det modtaget data fra Erhvervsstyrelsen og Lasso X, som er beskrevet i datagrundlaget nedenfor. Der vil i analyserne primært blive fokuseret på at sammenholde erklæringstyperne revision og udvidet gennemgang, for at kunne besvare problemformuleringen med tilhørende underspørgsmål. Analyserne kobler løbende gennemgået teori, relevante standarder og lovgivning på de fundne resultater.

Datagrundlag

Der er søgt aktindsigt hos Erhvervsstyrelsen for at analysere revisors behandling af going concern i forbindelse med revision og udvidet gennemgang. Aktindsigten er et dataudtræk over alle aktie- og anpartsselskaber, der enten er ophørt eller taget under konkurs i perioden 01.01.2022 - 31.12.2024. I den modtaget aktindsigt er der data på i alt 23.255 selskaber, hvor CVR-nummer, selskabsstatus, selskabsnavn, erklæringstype, ophørs år og selskabstype fremgår. Erhvervsstyrelsen oplyser i forbindelse med dataudtrækket, at de kun har mulighed for at angive senest erklæringstype på selskaber, der har indsendt regnskab i de seneste fem år. Erhvervsstyrelsen forklarer, at det i 5.847 tilfælde ikke har været muligt at oplyse om erklæringstypen. Dette skyldes, at det senest regnskab er aflagt før 2019 og selskabet endnu ikke er ophørt grundt lang behandlingstid. Disse selskaber er angivet med ”Ingen oplysninger om regnskab” som erklæringstype. Derfor er de 5.847 selskaber frasorteret i population, som benyttes i analysen. Erhvervsstyrelsen oplyser ligeledes, at nogle selskaber ikke har et ophørs år angivet i dataudtrækket. Dette skyldes, at de er under konkurs og ikke endelig afsluttet. Til sidst oplyser de, at der ikke er data på, hvornår et selskab er taget under konkurs, hvorfor der anvendes ingen konkursdekretatoer i analysen (Erhvervsstyrelsen (A), 2025).

Der er benyttet dataplatformen Lasso X til at trække yderligere data på de konkursramte selskaber. Dette har været muligt grundet kendskab til selskabernes CVR-numre modtaget af Erhvervsstyrelsen. Her har det bl.a. været muligt at trække erklæringens konklusion, selskabets revisionshus, noter om going concern og afsnittet om væsentlige usikkerheder vedr. going concern ud. Lasso X har samme udfordringer, som dataudtrækket fra Erhvervsstyrelsen. Lasso X kan kun trække data fra de seneste fem år, fra dagsdato udtrækket foretages. Dermed kan Lasso X ikke trække data ud fra et helt kalenderår, hvilket Erhvervsstyrelsens gør. Der henvises i øvrigt til afsnittet med fejlkilder i forhold til udtræk fra Lasso X.

Der er i forbindelse med analysen søgt endnu en aktindsigt hos Erhvervsstyrelsen for at analysere udviklingen i antallet af erklæringstyper for alle selskaber generelt. Dette betyder, at det er alle selskaber, som indrapporterer et regnskab til Erhvervsstyrelsen, uagtet om selskabet har begæret konkurs. Der er i aktindsigten modtaget en oversigt, som viser to forskellige ting. Der er modtaget data på alle selskaber i Danmark og Grønland i forhold til, hvilken type erklæring selskabet har fået i perioden 2020-2023. Materialet viser ligeledes en liste over alle regnskaber, der er indsendt i samme periode. Der er forskel mellem antal selskaber og regnskaber hvert år. Erhvervsstyrelsen forklarer, at dette skyldes et selskab godt, kan tælle med flere gange, hvis deres regnskab er blevet omgjort. Når et regnskab bliver omgjort, kan det omgøres til en anden erklæringstype eller skifte regnskabsperiode. Derfor anvendes kun antallet af regnskaber fra aktindsigten. I dataudtrækket har Erhvervsstyrelsen lavet nogle yderligere afgrænsninger, hvor koncernregnskaber ikke medtages i optælling. Dette er grundet, at det medtages gennem moderregnskabet og dermed fremgår det som et regnskab (Erhvervsstyrelsen (B), 2025).

De to aktindsigter og udtrækket fra Lasso X giver tilsammen den primære kilde til at bearbejde og analysere sammenhænge mellem erklæringstyper og going concern. Selskaberne bliver opdelt i kategorier, f.eks. efter konklusion, ved brug af forskellige kriterier og et selskab kan kun være i en kategori. Selskaberne er opdelt i følgende kategorier: "Blank", "Blank med afsnit om going concern", "Konklusion med forbehold", "Afkræftende konklusion" og "Manglende konklusion". Definitionen af de modificerede konklusioner følger tidligere beskrevet definitioner for, hvad de modificerede konklusioner betyder jf. ISA 705 og 570. Den angivne kategori med "Blank" erklæring betyder, at revisor ikke har fremhævet noget angående going concern i erklæringen. Det er de tilfælde, hvor revisor erklærer, at regnskabet giver et retvisende billede og har fyldestgørende oplysninger. Fyldestgørende oplysninger er beskrevet i afsnittet med ISA 570. Til sidst er der kategorien "Blank med afsnit om going concern". Her oplyser revisor om

going concern usikkerheder i erklæringen enten under afsnittet ”Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift” eller ”Fremhævelse af forhold i regnskabet”. Disse kategorier bliver refereret til og anvendt i hele den efterfølgende analyse.

Derudover er der benyttet andre dataanalyseværktøjer som pivottabeller og Excel-formler. Disse værktøjer anvendes til danne et overblik over selskaberne i forhold til, hvad der er relevant at undersøge. Der udarbejdes ligeledes tabeller og figurer i Excel, som passende kan præsentere og illustrere analyserne.

Bearbejdning af data til årsagsforklaringer af going concern usikkerheder

For at kunne anvende dataudtrækket til de senere analyser er der, som tidligere nævnt anvendt Lasso X til at finde yderligere oplysninger og bearbejde dem. Lasso X har trukket hele afsnit ud fra erklæringen og noten. Der har været udfordringer i forhold til at kunne lave statistik over, hvilke grunde, der er til going concern usikkerheder, da revisor forklarer med egne ord og beskriver årsagen i afsnittene i erklæringen. Det samme problem optræder ved udtrækket af noterne, da der er valgfrihed til, hvordan de skal opstilles. Noterne er udarbejdet med egne ord og forklarer, hvorfor der er usikkerheder med going concern i relation til det specifikke selskab. Det har især givet udfordringer i forhold til at kunne lave statistik over grundene til going concern usikkerheder, da noterne er forskellige. Nogle noter er meget uddybende, mens andre ikke er særlig fyldestgørende og kan have forskellige overskrifter.

Som angivet i teoriafsnittet skal revisor jf. ISA 570 lave et særskilt afsnit i konklusionen med overskriften ”Væsentlig usikkerheder vedrørende fortsat drift”. Revisor skal her forklare, hvad usikkerheden vedr. going concern skyldes. Revisor angiver en ”Blank med afsnit om going concern” erklæring og er enig med ledelsen i usikkerhederne vedr. going concern. Er going concern grunden til, at erklæringen modificeres, skal revisor beskrive det i grundlag for modificeret konklusion (IAASB - ISA 570, 2016, p. 9). Lasso X kan kun læse de almene overskrifter og dermed trække disse afsnit ud fra erklæringen. I den forbindelse har der været ”tomme huller”, som skyldes, at revisor nogle gange ikke laver et særskilt afsnit med overskriften ”Væsentlig usikkerheder vedrørende fortsat drift”. I stedet forklarer revisor f.eks. usikkerheder med going concern under ”Grundlag for afkræftende konklusion” eller ”Fremhævelse af forhold vedrørende regnskabet”. Derfor er selskabers seneste aflagte regnskaber manuelt slået op for at kontrollere, om revisor har nævnt forhold i relation til going concern i de ”tomme felter”.

runden til ”tomme huller” i udtrækket skyldes de forskellige overskrifter. Samme problem opstod ved noterne for going concern, hvilket igen resulterer i, at mange regnskaber manuelt er gennemgået. Fejlen skyldes igen, at overskriften i noten varierer, f.eks. anvendes overskrifterne ”Kapitalforhold” eller ”Særlige oplysninger til regnskaber” til at beskrive going concern usikkerheder.

Regnskaberne med et afsnit om going concern, hvor der ingen note er angivet, er manuelt slået op og gennemgået. Det samme er gjort for de regnskaber, hvor der er en note, men ikke oplyst om going concern i erklæringen. Dette betyder, at der antageligt ikke er fuldstændigt oplysninger over alle afgivet erklæringer, hvori der er oplyst om usikkerheder med going concern. Det kan antages, at der i dataudtrækket er eksempler på regnskaber, hvor going concern er nævnt i erklæringen, som er blevet kategoriseret som ”Blank”. For at kunne kontrollere dette skal 2.283 regnskaber gennemgås, hvilket er de gange, der er afgivet en blank konklusion. Dette er ikke manuelt gennemgået. Der henvises til afsnittet om fejlkilder (Erhvervsstyrelsen (A), 2025).

Til at finde årsagen til væsentlige usikkerheder vedr. going concern er alle modificeret erklæringer og ”Blank med afsnit om going concern” erklæringer manuelt gennemgået og læst vha. alle konklusioner, fremhævelser og noter. For at kunne lave statistik over de mest gængse årsager til going concern, hvor hver årsag er tildelt et nummer mellem 1-24. Der er taget udgangspunkt i den ikke udtømmende tjekliste over begivenheder eller forhold, i ISA 570 afsnit A3, til at angive eksempler, som kan skabe betydelig tvivl om going concern. Der kan både være et eller flere forhold eller begivenheder, som sammen giver revisor en indikation på, at der kan være væsentligt usikkerheder vedr. going concern (IAASB - ISA 570, 2016, pp. 11-12). Derudover er der tilføjet andre forhold til, hvorfor revisor mener, at der er going concern usikkerheder. Disse er undervejs blevet identificeret som gængse forhold eller begivenheder, som ikke kunne dækkes under den ikke udtømmende liste jf. ISA 570.

Til at starte med er alle konklusionstyper gennemgået uanset, om de er ”Blank med afsnit om going concern” eller modificeret konklusion. Af dataudtrækket er der 565 tilfælde, hvor revisor har angivet en erklæring efter kategorien ”Blank med afsnit om going concern” for revision, mens der er 315 tilfælde ved udvidet gennemgang. Alle afsnit, som Lasso X har trukket ud, i erklæringen er læst igennem.

I revisors forklaring af going concern usikkerheder, henviser revisor ofte selv til den specifikke note i regnskabet. Alle noter er gennemgået for at finde årsagen til going concern usikkerheder. Alle noter for regnskaber, som ikke har en "Blank" erklæring er gennemgået, hvor det er 195 regnskaber for revision og 134 for udvidet gennemgang.

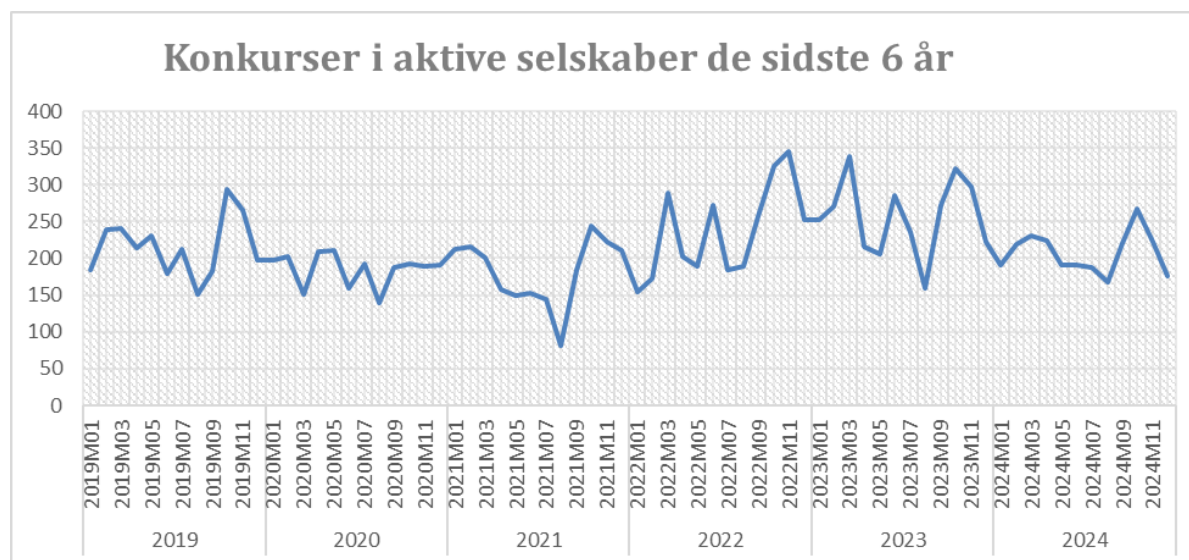
For regnskaber med modificeret konklusion og tomme felter har det været nødvendigt at kontrollere, om den var modificeret i forhold til going concern usikkerheder. Dette er grundet, at revisor ved modificeret erklæringer ikke er forpligtet til at lave et særskilt afsnit vedr. going concern. Der er kun interesse i at finde ud af, om revisor faktisk har identificeret forhold vedr. going concern. Formålet med analysen er at vurdere om revisor er i stand til at identificere usikkerheder vedr. going concern. Der er derfor manuelt slået 67 regnskaber op for revision og 43 for udvidet gennemgang i CVR-registeret.

Til sidst er afsnittet "Fremhævelser af forhold i regnskabet" gennemgået. Dette er gjort for at kontrollere, om revisor har angivet going concern usikkerheder i afsnittet. Det er i forbindelse med gennemlæsning af andre regnskaber påset, at revisor nogle gange angiver going concern usikkerhed som en fremhævelse af et forhold. Dette burde være angivet i et særskilt afsnit, som ISA 570 foreskriver revisor skal. Der er gennemgået 150 regnskaber for revision og 110 for udvidet gennemgang.

Samlet er der derfor til bearbejdningen af datagrundlaget gennemgået 977 regnskaber for revision og 602 for udvidet gennemgang. Ud fra en subjektiv vurdering har hvert regnskab fået angivet en eller flere talværdier, som angiver en forklaring til, hvorfor revisor har ment, at det pågældende selskab har going concern usikkerheder.

Udviklingen i konkurs

Når man ser på udviklingen i antallet af konkurser i aktive selskaber, har udviklingen generelt været stigende de seneste fem år. Med aktive selskaber menes, at selskabet enten har et bestemt antal medarbejdere eller har en omsætning over 1 mio. kr. og ingen ansatte, dvs. f.eks. holding-selskaber.

Figur 1: (Danmarks statistiskbanken, 2025) KON3 – aktive selskaber & egen tilpasning.

Langt de fleste selskaber følger kalenderåret og aflægger dermed regnskab pr. 31/12. Når man ser på udviklingen af konkurser i figur 1, lever de fleste selskaber op til 12 måneder efter, at de har afgivet regnskabet. Et mindre antal selskaber går konkurs inden for tre til seks måneder efter afgivelse af regnskabet. Hen over de sidste par år, dvs. 2022-2023, har der været en stigning i antallet af konkurser, hvor det tidligere har været mere jævnt fordelt. I 2024 er antallet af konkurser i aktive selskaber på niveau med antallet af konkurser i 2019. Der er behov for at tage højde for den indvirkning Covid-19 har haft på selskaberne de seneste fem år.

Konkurser under og efter Covid-19

Figur 1 viser et stigende antal konkurser fra midt 2021 til 2023. Konkurserne i 2019, 2020 og 2021 er derfor mere jævnt. Dette kan antages at være grundet påvirkning af Covid-19 og tilbagebetalingerne af Covid-19 hjælpepakkerne, som presser selskaberne ud i konkurs. I 2020 og 2021 vedtog Folketinget låneordninger, som skulle hjælpe de danske selskaber med at undgå konkurs, grundet påtvungen nedlukninger. De selskaber, som var økonomisk presset, kunne

f.eks. ansøge om rentefri moms- og A-skattelån, hvilket resulteret i, at omkring 50.000 selskaber lånte for i alt 36,4 mia. kr. Fra 1. april 2021 skulle selskaberne begynde at tilbagebetale lånene frem til 1. maj 2023, hvor SKAT løbende gav frister for tilbagebetalingen. Ud af 36,4 mia. kr. har SKAT modtaget 34,2 mia. kr. og mangler derfor stadig at få 2,2 mia. tilbagebetalt. Ud af disse har Skattestyrelsen afskrevet 0,4 mia. kr. grundet selskabernes konkurs. Skattestyrelsen mener, at låneordningen har hjulpet mange selskaber under Covid-19 krisen, hvilket også kan ses af figur 1, hvor der er færre konkursramte selskaber i 2020-2021, sammenlignet med 2022-2023 (Skattestyrelsen, 2025).

Sammenligner man antallet af konkurser i 2020 med antallet under finanskrisen, må man alt andet lige antage, at hjælpepakkerne hjalp selskaberne med at undgå konkurs. Dette er grundet et færre antal konkursramte selskaber under Covid-19. Når selskaberne går konkurs, er det ikke kun et økonomisk tab for samfundet, men også et tab i beskæftigelse. Under finanskrisen tabte samfundet 8.841 årsværk fra marts til juni i 2009. Hvis man sammenligner dette med årsværket i 2020, var det kun 4.900 i samme måneder. Dette understreger, at hjælpepakkerne har hjulpet selskaberne med at undgå konkurs, hvilket minimeret tabet for samfundet (FSR - Danske revisorer, 2020, p. 1).

Der bliver nu fokuseret på konkurser af de kompenseret selskaber i perioden 2020-2021. Der var i periode omkring 102.000 selskaber, der blev kompenseret gennem de tre største hjælpepakkeordninger: løn, selvstændige eller faste omkostninger (Danmarks statistik, 2021, p. 2). Ud af disse selskaber er ca. 1.400 gået konkurs, hvor selskaberne både er aktive eller et nulselskab. Derudover er der 2.400 ikke kompenseret selskaber, som gik konkurs i samme periode. Hjælpepakkerne har derfor haft en væsentlig indflydelse på om selskaberne gik konkurs.

Antallet af konkurser i 2020-2021 svarer i alt til ca. 1,1% af alle aktive selskaber i perioden, hvilket er et mindre antal end, hvis man sammenligner med tidligere år. De kompenseret selskabers konkurs hænger sammen med fristerne for deres årsrapporter og overholdelsen af tilbagebetalingen af hjælpepakker, som nævnt ovenfor. Overholdes fristen ikke sker der efterfølgende tvangsopløsninger (Danmarks statistik, 2021, p. 3). Dette er bl.a. grunden til, at der i 2022-2023 ses et større antal konkurser, da selskaberne skulle tilbagebetale Covid-19 kompensationerne. Når man ser på, hvor mange jobs, der er blevet tabt på baggrund af disse konkurser, er det ca. 6.000 tabte jobs for de kompenseret selskaber i perioden. Blandt de øvrige ikke kompenseret selskaber, er det op til 9.500 tabte jobs (Danmarks statistik, 2021, p. 5).

I 2024 er der ved at ske en normalisering i antallet af de konkursramte selskaber. Niveauet er faldet siden 2023 og Covid-19 er ikke længere den primære skyld i konkurser jf. figur 1. Bilag 1 viser et beregnet indeks over udviklingen i antallet af konkurser i aktive virksomheder med 2019 som indeks 100. Det ses, at der i 2020-2021 er færre konkurser med et indeks på hhv. 85 og 83. I 2022-2023 er der flere konkurser med et indeks på hhv. 109 og 118. Ser man samlet, på 2020-2023, har antallet af konkurser ca. været på niveau grundet, at konkurserne er blevet forskudt via Covid-19 hjælpepakkerne. Overordnet set har derfor været samme antal konkurser for hele perioden 2020-2023.

Normalisering i antallet af konkurser kan også ses, hvis man sammenligner med 2025, hvor der har været færre konkurser. I februar 2025 var der 198 aktive selskaber, som begærede konkurs, hvilket er et fald på 8,8%, sammenlignet med januar 2025. Sammenligner man antallet af konkurser i januar-februar 2025 med samme måneder i 2024, var der 6% færre konkurser i 2025 (Danmarks statistik, 2025). Når man ser på datasættet, er det nødvendigt at tage højde for, at nogle konkursers regnskab fra 2022-2024 kan være påvirket af Covid-19, som har fremskyndet konkursen.

Det er vigtigt, at når data fra Danmarks Statistik sammenholdes med det efterfølgende datagrundlag i analysen at tage højde for, at Danmarks Statistik indeholder alle aktive selskabstyper, som er gået konkurs. Det efterfølgende data indeholder kun aktie- og anpartsselskaber, hvorfor der er en forskel.

Erklæringstyper på konkursramte selskaber

Gennem de seneste år er der en stigende tendens til, at små regnskabsklasse B selskaber fravælger erklæringstyperne med sikkerhed og dermed får ingen bistand fra revisor. I 2019 lavede FSR en analyse, som baserede sig på selskabers 2017-årsregnskaber. FSR undersøgte antallet af selskaber, der fravalgte revision. Her gav FSR et estimeret bud på, hvor mange anmærkninger, der ikke er kommet til offentligt kendskab grundet fravalget. Analysen viser, at der fra 2016 til 2017 var 6.500 færre revideret selskaber, hvilket er et fald på 6%. Samtidig skete der en stigning på over 10.000 selskaber, som fravalgte revisor, hvilket er en stigning på 26%.

Hvis man i analysen ser på fordelingen af erklæringer, er tendensen at antal af revisionserklæringer er faldende, mens antallet af udvidet gennemgang, assistance og ingen bistand er stigende. Det viser, at flere tilvælger udvidet gennemgang fremfor revision, hvilket er positivt set

ud fra det perspektiv, at der stadig laves revisoranmærkning og konklusion på regnskabet. Der er dog en større tenderende stigning i antallet af assistance og ingen bistand. Dette er problematisk, da revisor ikke konkluderer på regnskabet og derfor ikke giver nogen form for sikkerhed for regnskabet. FSR estimerer, at blandt de 135.294 selskaber, som ikke fik nogen erklæring, ville op imod 23.445 selskaber mindst få en anmærkning, hvis de havde fået en erklæring med sikkerhed. Her kunne revisor have opdaget og anmærket going concern usikkerheder inden, at selskabet gik konkurs. De selskaber, som havde fået en anmærkning gennem revision, udvidet gennemgang eller review, svarede til 10.820 anmærkninger og 8% af de danske selskaber, som havde fået en erklæring med sikkerhed (Jensen, 2019, pp. 1-2).

I FSR's analyse er konklusionen, at fire ud af ti selskaber vælger revision. Der er derfor sket et fald i antallet af revisoranmærkninger og muligheden for, at revisor opdager væsentlige usikkerheder for going concern. På den måde kan man antage, at der er en sammenhæng mellem antallet af anmærkninger og antallet af selskaber, der fravælger revision. Dette giver en vis form for overbevisning i forhold til at antage, at selskaberne med revision eller udvidet gennemgang, har en mindre risiko for at få en anmærkning. De selskaber, der fravælger erklæring med sikkerhed, har antageligt en øget risiko for at få en revisoranmærkning (Jensen, 2019, p. 2).

I 2020 lavede FSR samme analyse, hvor de analyserer regnskaberne for 2019. Her konkluderer de igen, at flere selskaber fravælger revision. I 2019 var der 168.000, som fravalgte revision, hvilket svarer til et fald på 60%. FSR kom frem til samme konklusion, som i deres forrige analyse i forhold til udviklingen i erklæringstyper. I denne analyse estimerer FSR, at omkring 30.000 revisoranmærkninger er gået tabt pga. fravalg af revisor. Dette vil betyde, at flere selskaber med going concern usikkerheder, ville blive opdaget, hvis der var foretaget udvidet gennemgang eller revision. Udviklingen i erklæringstyper går derfor mere fra revision mod assistance eller ingen bistand. De færre revisoranmærkninger er et stort tab i forhold til oplysninger om going concern, som er i offentlighedens og regnskabsbrugers interesse (Larsen & Lau, 2020, p. 1).

Udviklingen mellem faldet i antallet af revision og stigning i antallet af ingen revisorerklæring stiger omvendt proportionalt. Antallet af revisoranmærkninger følger faldet i revision, hvilket ses af figur 2 i FSR analysen. På den måde kan man tydeligt se sammenhængen, der er mellem de to udviklinger. Når ca. 60% af selskaberne i 2019 fravalgte revision stiger risikoen for, at selskaber går konkurs uden, at offentligheden har kendskab til, at selskabet kan gå konkurs.

Offentligheden bliver derfor ikke opmærksom på, at selskabet har problemer før det endelig går konkurs. I FSR beskriver, at f.eks. ulovlige kapitalejerlån, som ikke bliver opdaget, kan betyde, at selskabet senere går konkurs. I disse tilfælde vil selskabets kreditorer ikke få deres penge. Beskatningen af det ulovlige lån går ligeledes tabt (Larsen & Lau, 2020, p. 5).

De to FSR analyser skal ses i sammenhæng med, at Folketinget øger grænserne for regnskabsklasse B, hvor Danmark anvender de maksimale revisionspligtsgrænser, som EU har lavet. I analyserne er der en stigende tilgang i antallet af alle erklæringstyper undtagen revision. Så længe selskaberne får foretaget udvidet gennemgang eller review, vil revisor have mulighed for at foretage revisoranmærkninger og dermed opdage, hvis der er going concern usikkerheder.

Med udgangspunkt i den anden søgte aktindsigt hos Erhvervsstyrelsen er der udarbejdet tabel 2, som viser udvikling i erklæringstyper for alle selskaber. Tabel 2 nedenfor tager udgangspunkt i antallet af årlige regnskaber for alle danske selskaber, uagtet om de er gået konkurs.

Udviklingen i erklæringstyper for alle regnskaber	2020	2021	2022	2023
Ingen bistand	22,6%	22,2%	23,1%	24,2%
Assistance	36,3%	37,8%	38,4%	38,8%
Review	0,9%	0,8%	0,6%	0,5%
Udvidet gennemgang	11,8%	12,9%	15,3%	17,6%
Revision	28,4%	26,3%	22,5%	19,0%

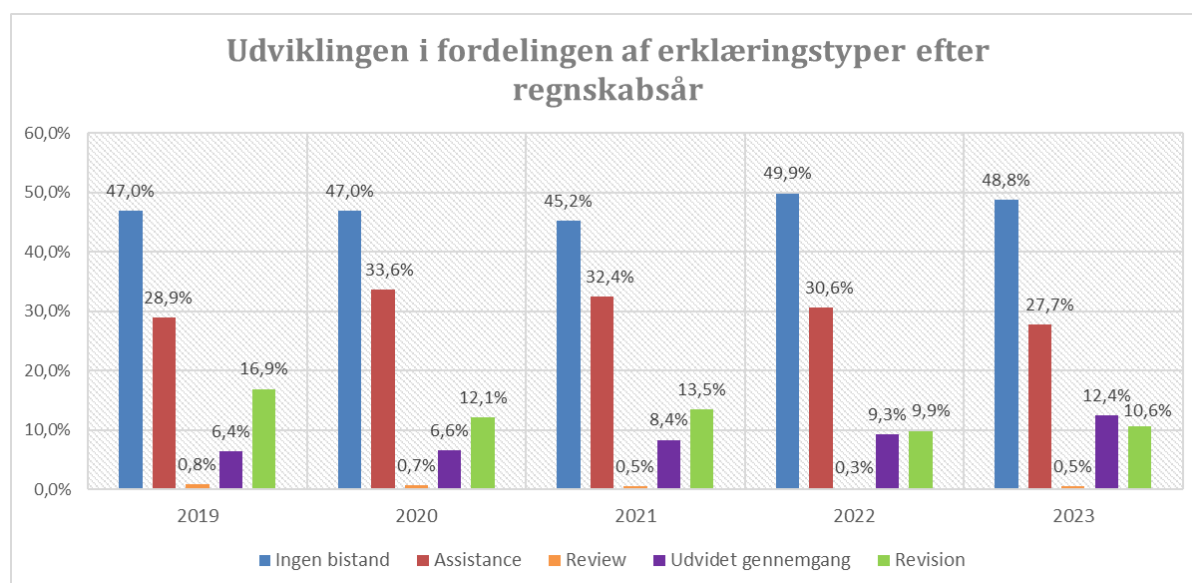
Tabel 2: (Erhvervsstyrelsen (B), 2025) & egen tilpasning.

I tabel 2 ses det, at der hen over de sidste fire år er sket et væsentligt fald på 9,4 procentpoint i antallet af regnskaber med revision. Modsat er andelen af regnskaber med udvidet gennemgang steget med omkring 5,8 procentpoint. Andelen af revision er faldet fra 28,4% i 2020, af den totale mængde af regnskaber til 19% i 2023. Sammenlagt er procentsatserne for ingen bistand og assistance på 58,9 procentpoint af regnskaberne i 2020, hvilket ikke giver nogen form for sikkerhed for going concern. Dette er steget til 63 procentpoint i 2023. Stigning i erklæringstyper uden sikker betyder et fald i erklæringer med sikkerhed. Den største erklæringstype i Danmark er assistance med 38,8% i 2023. Udviklingen viser, at flere selskaber vælger en erklæring uden sikkerhed og fravælge revisor, når de har muligheden for det.

Bilag 2 angiver den numeriske udvikling i de forskellige erklæringstyper, samt den procentvise udvikling fra 2020-2023. Udviklingen viser, at antallet af revision er faldet med 27,4%, og udvidet gennemgang er steget med 61,2%, hvor der ikke tages højde for deres andel af den samlede mængde af regnskaber. Ingen bistand og assistance er steget med hhv. 16% og 16,4%. Det betyder, at færre selskaber får foretaget en erklæring med sikkerhed, hvilket betyder færre vigtige revisoranmærkninger som f.eks. going concern går tabt for regnskabsbruger. Når selskaberne i regnskabsklasse B får mulighed for at vælge udvidet gennemgang, bidrager det til at give sikkerhed til offentligheden, end når de fravælger erklæringer med sikkerhed. Udviklingen viser, at selskaberne udnytter chancen for at tilvælge udvidet gennemgang ved, at der ses en lille omvendt proportional sammenhæng mellem faldet i revision og stigningen i udvidet gennemgang. På denne måde er der en større chance for, at selskabernes going concern usikkerheder bliver opdaget og anmærket i forhold til, hvis udvidet gennemgang ikke var indført.

Det er i forbindelse med ovenstående kommentering af udviklingen i erklæringstyper, for alle selskaber påsat en general tendens til, at flere selskaber går fra revision og ned i grad af sikkerhed. Andelen af revision falder, mens den er stigende for udvidet gennemgang jf. tabel 2. Dette stemmer overens med FSR's historiske analyser og udviklingen i antal afgivne erklæringer jf. dataudtrækket.

Det er derfor relevant at undersøge om udviklingen i erklæringstyper har en indvirkning på de selskaber, som går konkurs. Der er udarbejdet nedenstående figur 2, som viser udviklingen i fordelingen af erklæringstyper efter regnskabsår.

Figur 2: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Figur 2 viser antallet af selskaber, som er under eller opløst efter konkurs fordelt efter erklæringstype og regnskabsår, dvs. balancedato. Selskaber med sidste regnskabsår i 2024, er ikke talt med i figur 2, da kun 44 selskaber er gået konkurs. Det lille antal skyldes, at datasættet er fra februar 2025, hvorfor mange selskaber endnu ikke har aflagt 2024 regnskab og derefter gået konkurs. Der vil forventelig komme flere konkurser. Derfor viser de konkursramte selskaber i 2024 indtil videre ikke en repræsentativ fordeling af alle konkurser i 2024, som kan sammenlignes med de øvrige år.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at fordelingen pr. år sker efter dato for sidste aflagte regnskabsår inden selskabet går under konkurs. Der kan derfor være mindre eller mere end 12 måneder fra balancedatoen til, at selskabet begærer konkurs. En konkurs kan tage flere år, hvis selskabet er komplekst og f.eks. har mange aktiver, der skal opgøres for at kunne likvidere selskabet. Ved et mindre selskab med få aktiver, vil tidsrammen ca. være 6-18 måneder. Behandlingstiden bliver derfor længere, jo mere kompleks og større selskabet er (Danske insolvensadvokater, 2025).

På baggrund af dette skal man se tidsperspektivet i figur 2 på følgende måde: selskaber, der går konkurs i 2020, fremgår af figur 2 i år 2019. Dette gælder også for de andre respektive år i figuren. Figur 2 viser erklæringstyperne pr. regnskabsår, hvorfor selskabet går konkurs efter det seneste aflagte regnskab. Af figur 2 kan man se, hvordan størstedelen af alle selskaberne aflægger regnskab med assistance eller ingen bistand fra revisor. Dette udgør omkring 75-80 procentpoint af alle konkursramte selskaber fordelt over årene. Modsat er det kun omkring 19-23 procentpoint af de konkursramte selskaber, som får en erklæring med sikkerhed, f.eks. revision eller udvidet gennemgang. Kigger man tidsmæssigt på revision og udvidet gennemgang, udgjorde revision en større andel af de konkursramte selskaber sammenholdt til udvidet gennemgang i 2019-2021. I 2022 er andelen næsten lige mellem de to erklæringstyper, hvor i 2023 er udvidet gennemgangs blevet større end revision. Dette skal ses i sammenhold med, at der tidligere var flere selskaber, der fik foretaget revision, hvorfor der logisk var flere konkursramte selskaber med revision end udvidet gennemgang. I løbet af de seneste år er flere selskaber gået fra revision til udvidet gennemgang, hvorfor antallet af konkurser ved udvidet gennemgang er steget.

Erhvervsstyrelsens datasæt indeholder, som tidligere nævnt selskaber under konkurs, hvorfor der ikke er nogen ophørsdato. Under konkurs betyder, at selskaberne er begæret konkurs, men er stadig under konkursbehandling. Disse selskaber analyseres særskilt jf. bilag 3. Bilag 3 viser

derfor hovedsagelig selskaber, der er gået under konkurs i 2023 og 2024. Fordeling i bilag 3 viser, at størstedelen af de konkursramte selskaber enten får ingen bistand eller assistance. Derfor følger de seneste konkursramte selskaber samme udvikling, som selskaberne ophørt efter konkurs ved, at selskaberne tenderer til at fravælge revision og udvidet gennemgang. Der skal tages højde for, at konkursramte selskaber oftere er i regnskabsklasse B, hvor der er mulighed for at tilvælge udvidet gennemgang. Alternativt, hvis selskabet stadig ikke overstiger revisionspligtsgrænsen, har selskabet mulighed for at tilvælge assistance. Selvom selskaberne kommer under grænsen for revisionspligt, kan de stadig tilvælge at få foretaget udvidet gennemgang eller revision.

For at kunne sammenligne bilag 3 med de resterende selskaber, er der udarbejdet tabel 3. Dette er gjort for, at selskaberne ophørt efter konkurs kan sammenlignes med selskaberne under konkurs. Bilag 3 kan ikke sammenlignes med figur 2, da selskaberne under konkurs allerede er en del af figuren. Tabel 3 er opgjort efter ophørsdatoen og derfor indeholder tabellen kun selskaberne, der er ophørt efter konkurs.

Numeriske værdi af konkursramte selskaber opdelt på ophørsdatoen	2022	2023	2024
Ingen bistand	1.195 (49,6%)	1.984 (48,8%)	2.265 (49,7%)
Assistance	780 (32,4%)	1.369 (37,7%)	1.488 (32,6%)
Review	20 (0,8%)	22 (0,5%)	22 (0,5%)
Udvidet gennemgang	124 (5,1%)	258 (6,3%)	322 (7,1%)
Revision	290 (12,0%)	432 (10,6%)	464 (10,2%)

Tabel 3: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Jf. tabel 3 kan det konkluderes, at selskaberne ikke har incitament til at vælge revision eller udvidet gennemgang. Dette er pga. en stigende tendens til, at selskaber opløst efter konkurs, får assistance eller ingen bistand fra revisor. I 2022 var der jf. tabel 3 1.195 selskaber, som ingen bistand havde fra revisor, hvilket er steget til 2.265 i 2024. Når man derefter kigger på de selskaber, som er under konkurs jf. bilag 3 ses det, at 72,7 procentpoint af selskaberne ikke har en erklæring med sikkerhed. Modsat har de resterende 27,3 procentpoint enten review, udvidet gennemgang eller revision jf. bilag 3. Procentpointsatserne for erklæringer uden sikkerhed er lidt højere i tabel 3, hvor de ligger omkring 82.

FSR har i 2021 foretaget en analyse af, hvilken grad revisor er i stand til at vurdere going concern hos selskaber, der er taget under konkurs i 2018. FSR's konklusion var den samme

som ovenfor. De mener, at selskaber med ingen bistand eller assistance har den største risiko for at få en revisoranmærkning. Derudover at selskaber, som er mindst i størrelse, vil fravælge revision og få assistance. Udviklingen de seneste tre år bekræfter denne analyse, da størstedelen af de konkursramte selskaber har fået assistance. Derfor er det kun en mindre andel af de konkursramte selskaber, som får udvidet gennemgang og revision. I FSR's analyse er det 72% af de undersøgte selskaber, der fik assistance eller ingen bistand, hvilket stemmer overens med den udarbejdet analyse i afhandlingen jf. figur 2. Det er derfor næsten tre ud af fire selskaber, som ikke får en erklæring med sikkerhed, som går konkurs.

Med udgangspunkt i FSR's analyse, har denne andel været stabil siden regnskaber fra 2017 (FSR - Danske revisorer, 2021, p. 5). FSR's angiver udviklingen kan skyldes, at revisorpligten er blevet lempet flere gange. Derudover er det vist gennem datasættet, at selskaber har incitament til at fravælge revision, hvis de har muligheden for det og tilvælge en erklæring uden sikkerhed. Derfor når grænserne for udvidet gennemgang bliver lempet i 2024, kan dette betyde, at flere selskaber i fremtiden vil vælge udvidet gennemgang frem for revision. Dermed vil der forsat være den samme udvikling i erklæringstyper på konkursramte selskaber, som historisk set.

Denne udvikling står i kontrast til teori afsnittet om erklæringstyper, hvor Italien sænker revisionspligtsgrænse. Fulgte Danmark Italien med at sænke revisionspligtsgrænsen, ville flere selskaber med assistance eller ingen bistand blive tvunget til at få en erklæring med sikkerhed. Going concern usikkerheder kunne dermed blive identificeret.

Det kan konkluderes, at størstedelen af de konkursramte selskaber ikke har nogen erklæring med sikkerhed og revisor har ikke mulighed for at advare offentligheden om en mulig konkurs. Dette følger tidligere historiske analyser udarbejdet af FSR og er bl.a. pga. lempelsen af revisorpligten. Man giver dermed selskaberne mulighed for frivilligt at vælge udvidet gennemgang, fuld revision eller de øvrige erklæringstyper. På den måde kan vigtig, potentielt og afgørende oplysninger gå tabt, fordi flere selskaber fravælger revisor. Dette kan give et større økonomiske tab for samfundet. Dette er grundet, når de fleste konkursramte selskaber ikke har en revisor, der har mulighed for at give anmærkninger angående væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Hvis disse selskaber havde en erklæring med sikkerhed, kunne det antages, at going concern usikkerhederne var blevet opdaget og, at selskabet var gået konkurs tidligere. Dette vil have sparet det offentlige og selskabernes kreditorer for yderligere omkostninger ved at begære selskabet konkurs tidligere i forløbet.

Derfor er udvidet gennemgang med til at give en bedre form for sikkerhed angående going concern end, når selskabet får assistance eller ingen bistand. Udvidet gennemgang er derfor en god mulighed til, at få flere selskaber i regnskabsklasse B til at vælge en erklæring med sikkerheder. Dog kan man stadig konkludere, at en stor andel af de konkursramte selskaber burde få en erklæring med sikkerhed. Dette kunne være argument for en anden tilgang til revisionspligten og overveje at sænke grænsen, som i Italien. Ved at lempe revisionspligten sparer de små selskaber omkostningerne ved fuld revision og udvidet gennemgang. Men hvis det til gengæld bliver en større omkostning for samfundet, ikke at blive bekendt med going concern usikkerheder, kan det diskuteres, om det er den rigtige udvikling.

Fremhævelse og modifikation af konklusion

Selskaberne skal have en erklæring med sikkerhed for, at revisor kan vurdere going concern og gøre regnskabsbrugerne opmærksomme på eventuelle usikkerheder, dvs. enten review, udvidet gennemgang eller revision. Der fokuseres på revision og udvidet gennemgang i de efterfølgende analyser for at kunne besvare problemformuleringen. På baggrund af datagrundlaget, er det analyseret om revisors fremhævelse og modifikation er ens for konkursramte selskaber. Dvs. om revisor er i stand til at give en nøjagtig vurdering af going concern. I analysen tages der ikke højde for, hvornår selskaberne er gået konkurs. Dette betyder inden eller efter 12 måneder, at revisor har fortaget en vurdering om going concern. Dette skyldes, jf. afsnittet om datagrundlag, at det ikke har været muligt at få oplyst konkursdekretdatoen. Havde konkursdekretdatoen været tilgængelig, kunne man have analyseret om revisors har opfyldt sin pligt til at oplyse om going concern i de "Blanke" erklæringer alt efter, hvornår selskabet begærede konkurs. Der vil ligeledes blive analyseret, om der er forskel i revisors vurdering angående om, der er udført revision eller udvidet gennemgang.

Først bliver udviklingen i revisors modificering af konklusionen eller fremhævelse i regnskabet med afsnittet "Væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift" gennemgået. Ved gennemgangen af alle konkurserne er der fundet tilfælde ved både revision og udvidet gennemgang, hvor revisor ikke overholder retningslinjerne i ISA 570. Det vedrører, hvordan revisor skal udforme konklusionen angående going concern usikkerhed. Der henvises til afsnittet med fejkilder. Fejkilder kan gøre det svært for tredjemand og offentligheden at opfange om, der er going concern usikkerheder. Erklæringerne, hvor revisor ikke er konsistent med ISA 570, men stadig

oplyser om going concern bliver talt med i kategorien ”Blank med afsnit om going concern” i nedenstående figurer.

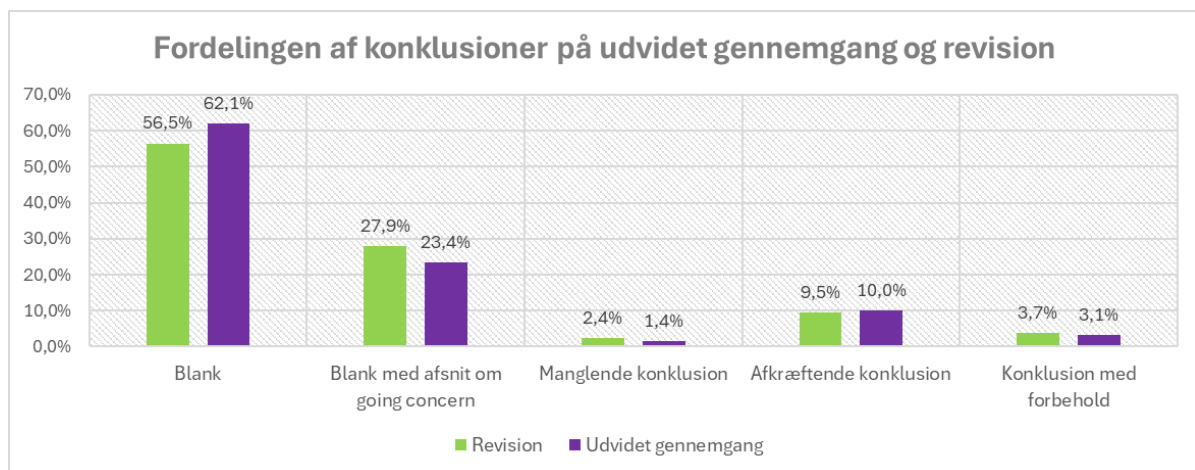
Retningslinjerne for revisor i forhold til, hvornår revisor skal modificere konklusionen er beskrevet i teori afsnittet angående konklusioner i revisorerklæringen. Der henvises derudover til afsnittet angående datagrundlag, hvor der forklares de forskellige kategorier til konklusionerne, der benyttes i analysen. I forbindelse med afgivelse af erklæringen kan der opstå et credence good med asymmetrisk information mellem ledelsen og revisor. Ledelsen kan bevidst eller ubevidst vælge ikke at oplyse om going concern usikkerheder.

Inden en konkurs indtræffer, vil der ofte være tegn på selskabets manglende evne til at kunne fortsætte driften i perioden op til konkursen. Eksempler på dette kan f.eks. være begivenhederne oplyst i ISA 570 ikke udtømmende liste, som kan indikere usikkerheder med going concern, er manglende likviditet, negativ egenkapital eller underskud. Når disse begivenheder fremgår af selskabets regnskab, har ledelsen som tidligere nævnt ansvaret for at forholde sig til selskabets evne til at være going concern i mindst 12 måneder frem. Revisors opgave er at forholde sig til ledelsens vurdering, som køber med udgangspunkt i credence good teorien og vurdere om usikkerhederne bliver tilstrækkelig oplyst for at undgå asymmetrisk information mellem parterne.

I den tidligere nævnte FSR analyse fra 2021, som bygger på ca. 4.000 konkursramte selskaber, har 1.115 fået en erklæring med sikkerhed. Ud fra FSR's analyse kan man konkludere, at revisorer er præcis i vurderingen af, hvilke selskaber, der kan have potentielle going concern usikkerheder. Revisor fremhæver specifikke forhold vedr. going concern, som regnskabsbrugeren skal være opmærksom på og øvrige forhold, som kan skabe tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Derudover konkluderer FSR, at 34% af revisors konklusioner bliver modificeret på selskaber, som senere tages under konkursbehandling. Dette er en større andel, som bliver modificeret end for selskaber, som ikke har going concern usikkerheder (FSR - Danske revisorer, 2021, p. 14).

Nedenstående figur 3 viser et overblik over, hvilke konklusioner de forskellige selskaber har fået ved udvidet gennemgang og revision. For at kunne sammenligne de to erklæringstyper, skal antallet af konklusioner ses i sammenhæng med antallet af hver erklæringstype. I den analyserede periode er der 2.141 selskaber med revision og 1.466 med udvidet gennemgang. Figur 3 viser den procentvise andel af de afgivne konklusioner. På alle parametrene i figur 3, er de to erklæringstyper forholdsvis ens i andelen af afgivne konklusioner. Alligevel er der afgivet

færre ”Blanke” ved revision end ”Blanke” ved udvidet gennemgang. Omvendt afgives der flere ”Blanke med afsnit om going concern” ved revision end for udvidet gennemgang. Dette kan indikere, at der er et credence good mellem revisor og ledelsen ved, at revisor ved udvidet gennemgang primært foretager forespørgsler til ledelsen og analyser som revisionsbevis. Ved revision sikrer detailrevisionshandlinger mere dokumenteret bevis for ledelsens udtalelser vedr. going concern.

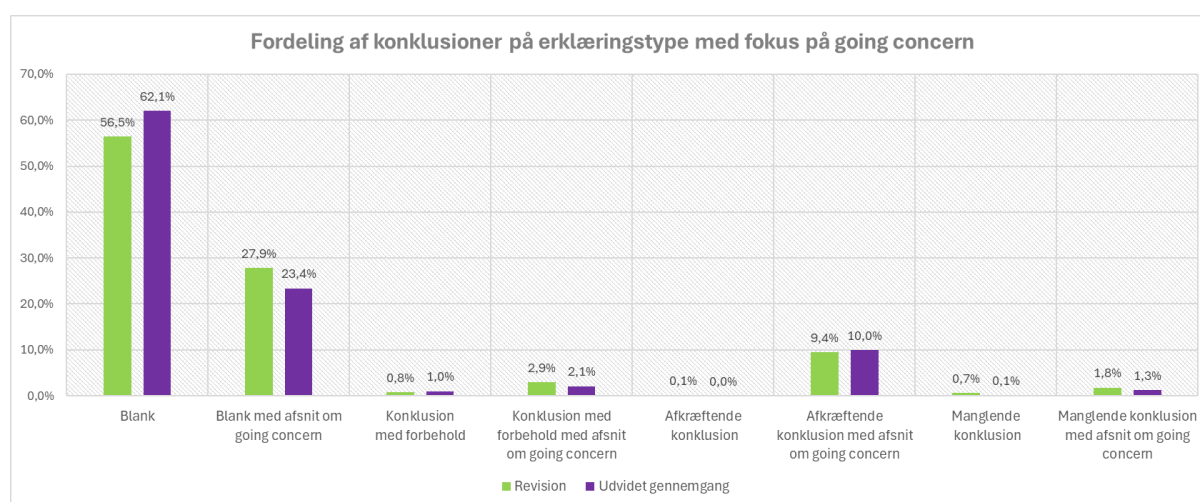

Figur 3: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Der er ikke en signifikant forskel mellem de to typer af blanke konklusioner for udvidet gennemgang og revision. De største procentvise forskel er henholdsvis 5,6 og 4,5 procentpoint ved de to kategorier. Dette indikerer, at revisor formår at oplyse om going concern usikkerheder forholdsvis ens ved udvidet gennemgang og revision. Dermed opfylder revisor de samme kriterier, som der er til revision og udvidet gennemgang i forhold til at oplyse om going concern usikkerheder jf. Erkl.Bek. og ISA 570.

Hvis man går mere i dybden med de ”Blanke” erklæringer, er det vigtigt at pointere, at de kun er blanke i forhold til going concern. Dette betyder, at erklæringen kan indeholde fremhævelser af andre forhold i regnskabet eller, at de angiver ”Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering” og fremstår som ”Blank” i figur 3. Hvis disse blanke erklæringer bliver talt med i figur 3, vil det ændre procentsatserne, men det vil stadig ikke give en signifikant forskel mellem de to erklæringstyper jf. bilag 4. Tæller man alle øvrige fremhævelser med i figur 3 under ”Blank med afsnit om going concern” vil fordelingen mellem ”Blank” og ”Blank med afsnit om going concern” ændres lidt. Fordelingen vil blive ændret til 52,1% og 57,4% for hhv. revision og udvidet gennemgang for ”Blank”, mens den for ”Blank med afsnit om going concern” bliver 32,3% og 28,1% jf. bilag 4.

Kigger man på de resterende konklusionstyper, hvor revisor modificerer konklusionen, er størstedelen af tilfældene grundet going concern, hvilket fremgår af figur 4. Figur 4 viser de afgivne erklæringer fordelt i forhold til om konklusionen er modificeret grundet going concern. Jf. ISA 570 skal revisor, når de er uenige med ledelsen afgive en erklæring med afkræftende konklusion. Af figur 3 ses det, at i 9,5% og 10% af erklæringerne er der afgivet en afkræftende konklusion for hhv. revision og udvidet gennemgang. Af disse er 9,4% og 10% afgivet grundet, at revisor er uenig med ledelsen angående going concern jf. nedenstående figur 4. Dvs. der er tale om 0,1 procentpoint forskel ved revision, hvor der er en anden begrundelse for afkræftende konklusioner end going concern jf. figur 4.

Figur 4: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Hvis man ser på de faktiske tal, er der tale om 2 af 204 erklæringer, som er afkræftende med en anden begrundelse end going concern. Ved udvidet gennemgang er det alle 146 erklæringer med afkræftende konklusion, hvor grunden er going concern. Samme tendens ses i fordelingen ved manglende konklusion og konklusion med forbehold. Der er afgivet 1,8% manglende konklusion ved revision og 1,3% for udvidet gennemgang, hvor going concern er begrundelsen. Der er afgivet hhv. 0,7% og 0,1% ved manglende konklusion for revision og udvidet gennemgang, hvor revisor angiver en anden begrundelse. Ved konklusion med forbehold er det 2,9% og 2,1%, der er angående going concern ved hhv. revision og udvidet gennemgang. Konklusion med forbehold er den erklæringstype, hvor der oftest modificeres af andre grunde end going concern usikkerheder. Analysen viser dermed, at stort set alle modificeret konklusioner for konkursramte selskaber skyldes going concern usikkerheder. Revisor formår derfor at følge Erkl.Bek. og ISA 570 i forhold til at modificere, når de opnår revisionsbevis for going concern usikkerheder.

Udvikling i konklusioner over tid

Udover at analysere, hvornår revisor fremhæver og modificerer konklusionen, er det relevant at se på udviklingen i antallet af afgivet erklæringer over tid. Tabel 4 viser udviklingen i modificeret konklusioner, samt udviklingen i ”Blank” erklæringer og ”Blank med afsnit om going concern”. Tidsperspektivet er tilbage til at være opgjort efter seneste afgivet årsrapports balancedag. Her ses en faldende tendens i, at revisor laver ”Blanke” erklæringer, både ved revision og udvidet gennemgang hen over årrækkerne. Men der er en lille stigning i antallet af ”Blanke” erklæringer i 2019 til 2020.

Der skal tages højde for, at det er under Covid-19, hvilket muligvis har indvirkninger på selskabernes drift fra 2020-2023 og vurderingen af going concern. På samme måde sker der en stigning i antallet af ”Blank med afsnit om going concern”, hvilket indikerer, at revisor er blevet bedre til at oplyse om going concern usikkerheder. Det betyder samtidig, at revisor er blevet bedre til at forudsige en eventuel konkurs. Denne udvikling er ens for revision og udvidet gennemgang. Hvis man ser 2019, som det normaliseret niveau før Covid-19, viser udviklingen, at 2023 er på niveau med 2019, hvorfor Covid-19 ikke længere påvirker selskabernes going concern, som den gjorde i mellemliggende periode.

Tabel over andel af konklusioner	Revision					Udvidet gennemgang				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Blank	58,4%	62,7%	55,1%	54,2%	48,1%	60,1%	65,4%	65,7%	62,5%	52,1%
Blank med afsnit om going concern	27,7%	24,4%	27,8%	26,3%	41,5%	26,1%	24,0%	19,0%	22,0%	32,6%
Manglende konklusion	1,4%	2,9%	2,9%	2,3%	2,2%	5,8%	0,4%	0,5%	1,6%	1,4%
Afkræftende konklusion	9,1%	6,7%	10,5%	12,3%	6,6%	7,2%	6,9%	10,5%	11,3%	11,2%
Konklusion med forbehold	3,3%	3,3%	3,8%	5,0%	1,6%	0,7%	3,3%	4,4%	2,7%	2,8%

Tabel 4: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Revisor modificerer i højere grad deres konklusion eller fremhæver usikkerheder vedr. going concern. I 2019 er der 13,8% og 13,7% af erklæringerne, for hhv. revision og udvidet gennemgang, der er modificeret jf. tabel 4. I 2023 er det hhv. 10,4% og 15,4% for erklæringerne. Derudover er fremhævelserne i ”Blank med afsnit om going concern” erklæringer steget fra 27,7%

til 41,5% for revision og 26,1% til 32,6% ved udvidet gennemgang. Dette er en forbedring af begge erklæringstyper, når det gælder revisors vurdering af going concern.

Når man ser på tabel 4, er den største andel af erklæringer ”Blanke” ved både revision og udvidet gennemgang. Derefter er det erklæringerne ”Blank med afsnit om going concern” og afkræftende konklusioner. ”Blank” i tabellen betyder, som tidligere nævnt, at revisor ikke nævner usikkerheder med going concern. Der kan derfor være tilfælde, hvor revisor fremhæver andre forhold i regnskabet eller angiver ”Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering”. Dette er påset ved 101 og 70 selskaber for hhv. revision og udvidet gennemgang, som er gået under konkurs.

De øvrige forhold kan være medvirkende til, at et selskab senere begære konkurs. I disse situationer er der tale om, at revisor f.eks. fremhæver, at der ikke har været egnet eller tilstrækkelig revisionsbevis for varelager, tilgodehavender eller andre regnskabsposter. Derudover kan det være grundet, at selskabet har overtrådt f.eks. momsloven herunder forsinket, forkert indbetaling eller ulovlige kapitalejerlån. Ulovligt kapitalejerlån er en af de hyppigste grunde. Bliver de andre forhold talt med, som going concern usikkerhed, vil det mindske andelen af ”Blanke” erklæringer. Dette taler for, at revisor udfører et udførligt arbejde og gøre offentligheden opmærksomme på fejl eller forbehold, selvom det ikke nødvendigvis er angående going concern.

Tabel over andel af konklusioner	Revision					Udvidet gennemgang				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Blank	53,5%	57,8%	50,2%	50,4%	46,4%	54,3%	58,9%	61,3%	58,5%	47,9%
Blank med fremhævelse	32,7%	29,3%	32,7%	30,0%	43,2%	31,9%	30,5%	23,4%	25,9%	36,7%
Manglende konklusion	1,4%	2,9%	2,9%	2,3%	2,2%	5,8%	0,4%	0,5%	1,6%	1,4%
Afkræftende konklusion	9,1%	6,7%	10,5%	12,3%	6,6%	7,2%	6,9%	10,5%	11,3%	11,2%
Konklusion med forbehold	3,3%	3,3%	3,8%	5,0%	1,6%	0,7%	3,3%	4,4%	2,7%	2,8%

Tabel 5: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Tabel 5 viser fordeling over andelen af konklusionstyper ved udvidet gennemgang og revision over tid med tilføjelse af andre typer af fremhævelser. I tabel 5 kan man se den betydelige forskel, som det har på kategoriseringen mellem ”Blank” og ”Blank med fremhævelse”, hvis man medtager det som et forhold. I 2023 sker der et fald på 1,7 procentpoint for revision og

4,2 procentpoint for udvidet gennemgang ved kategorien ”Blank”. Det giver modsat en tilsvarende stigning i kategorien ”Blank med fremhævelse”.

Hvis man ser på den tidligere omtalte FSR analyse, fremhævede eller modificeret revisor konklusion for alle erklæringer med sikkerhed i ca. 70% af tilfældene, hvor selskabet gik konkurs indenfor 12 måned og 56% 12 måneder efter balancedagen (FSR - Danske revisorer, 2021, pp. 8-9). I analysen af datagrundlaget har det ikke været muligt at skelne mellem de to nævnte perioder, grundet konkursdekretdatoen er ukendt.

Derudover er der den forskel, at denne afhandling opdeler erklæringer med sikkerhed i forhold til erklæringstype, og samtidig ikke har review som fokus. På baggrund af aktindsigten er der i 2023 ca. 51,8 procentpoint af tilfældene for revision og 48 for udvidet gennemgang, hvor revisor fremhæver eller modificere, når der tages højde for yderligere fremhævelser jf. tabel 5. Det er vanskeligt at sammenholde de fire procentsatser, fra FSR og analysen med hinanden. Det kan dog konkluderes, at revisor over tid er blevet bedre til at oplyse øvrige forhold og forhold vedr. going concern.

Jf. tidligere afsnit om ISA 570 skal revisor oplyse om going concern i erklæringen, hvis ledelsen beretter om dette. Der er i 441 tilfælde konstateret, at revisor har afgivet en ”Blank” erklæring, hvor ledelsen nævner usikkerheder vedr. going concern i noterne. Der henvises til afsnittet om fejlkilder. De 441 regnskaber er ikke gennemgået slavisk vha. CVR-registeret og der kan derfor antageligt være færre end 441 regnskaber, hvor revisor ikke angiver going concern i erklæringen.

Ledelsen er ansvarlige for noteoplysningerne, hvorfor revisor bør oplyse dette i erklæringen. Det fordeler sig med 243 tilfælde for revision og 198 for udvidet gennemgang. Dette skal ses i sammenhæng med populationen af hver erklæringstype for, at dette kan sammenlignes. Beregnes den procentvise andel af den totale population giver det 11,3% for revision og 13,5% ved udvidet gennemgang, hvor revisor ikke har fulgt ISA 570. I disse tilfælde har revisor afgivet en ”Blank” erklæring og revisor siger, at regnskabet er retvisende og fyldestgørende selvom, at der er noteoplysninger om going concern usikkerheder.

Dette betyder, at efter revisors vurdering er der ikke væsentlige usikkerheder vedr. going concern, når de afgiver en ”Blank” erklæring. Der er i datasættet tale om konkursramte selskaber, hvorfor revisor antageligt burde have vurderet, at der var en væsentlig usikkerheden i forbin-

delse med afgivelse af erklæringen. Andelen er minimal mindre for revision end udvidet gennemgang, hvilket taler for, at revision er lidt mere præcis end udvidet gennemgang i vurdering af going concern.

Det er heller ikke altid, at ledelsen nævner væsentlige usikkerheder vedr. going concern i et særskilt afsnit i ledelsesberetningen eller noterne. Derudover er der tilfælde, hvor ledelsen nævner going concern, som f.eks. en efterfølgende begivenhed i noterne. Dette er korrekt, hvis det først er en begivenhed eller forhold, som indtræffer efter balancedagen. Et nyere og gentagende eksempel, på en efterfølgende begivenhed er Covid-19, hvilket opstod i slutningen af 2019. I denne forbindelse giver det mening for selskaberne at skrive om Covid-19 og usikkerhederne ved det, som en efterfølgende begivenhed.

Selskaberne kunne ikke opgøre den potentielle økonomiske indvirkning af Covid-19, hvorfor det er passende at præsentere det i regnskabet, som en efterfølgende begivenhed. Er selskabernes drift i de efterfølgende år stadig påvirket af Covid-19, ville selskaberne skulle præsentere Covid-19 i noten med going concern, hvis det skabte væsentlig tvivl. På den måde er det ikke altid nemt at vurdere om ledelsen faktisk angiver oplysninger angående going concern.

På baggrund af ovenstående analyse ses det, at revisor over de seneste fem år er blevet bedre til at fremhæve og modificere konklusionerne på selskaber, der senere går konkurs. Derudover påpeger revisor i 43,5% og 37,9% af tilfældene, hvor selskabet er gået konkurs, at der er usikkerheder ved going concern ved hhv. revision og udvidet gennemgang jf. figur 3. Hvis man jf. bilag 4 tæller øvrige forhold udover going concern, fremhæver revisor forhold eller modificerer, som regnskabsbrugere skal være opmærksom på i 47,9% og 42,6% af tilfældene. Dvs. revisor har gjort regnskabsbrugeren opmærksomme på usikkerheder vedr. going concern eller øvrige forhold, som kan resultere i going concern, tæt på 50% af alle konkursramte selskaberne de sidste fem år.

Afkræftende konklusion er den mest benyttede modifikation efterfulgt af ”Blank med afsnit om going concern” for revision og udvidet gennemgang, når der modificeres og fremhæves pga. going concern. Afsnittet med going concern er hyppigere benyttet for revision, hvorfor ”Blank” er den hyppigste ved udvidet gennemgang. Dette kan skyldes, at arbejdet ved revision er mere grundig end udvidet gennemgang eller tilfældigheder. Revisor er generelt blevet mere skeptisk og blevet bedre til at vurdere going concern med argument i den påseende udvikling af konklusioner, hvorfor flere får en ”Blank med afsnit om going concern” end tidligere.

Selvom det ikke har været muligt at vurdere om revisors bemærkninger er afgivet for selskaber, der er gået konkurs inden eller efter 12 måneder, giver analysen en indikation på, at revisor gør offentligheden opmærksom på potentielle tegn på konkurs, når revisor har muligheden for at give anmærkninger ved udvidet gennemgang og revision. Udviklingen i erklæringstyper, kan derfor også være årsagen til, at der er en forskel mellem revision og udvidet gennemgang. Udvidet gennemgang bliver den førende erklæring med sikkerhed i fremtiden. Dette resulterer i, at flere selskaber med udvidet gennemgang vil begære konkurs kontra revision.

Ydermere er det gennem analysen blevet konstateret, at der ikke er konsistens i, hvordan revisor oplyser om going concern uanset, om det er revision eller udvidet gennemgang. Nogle revisorer oplyser f.eks. om going concern under fremhævelser af regnskabet, hvor andre ikke nævner det, selvom ledelsen gør. Der mangler derfor konsistens i revisors udarbejdelse af erklæringer for, at de er i overensstemmelse med ISA 570. Bliver erklæringerne gjort mere konsistente vil det gøre erklæringerne mere læsevenlige og forståelige overfor regnskabsbrugerne. Samtidig vil det blive nemmere at gennemskue, hvorfor revisor anvender den konkrete modifikation eller fremhævelse til at oplyse om væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Generelt er revisor god til at oplyse regnskabsbrugerne om going concern usikkerheder, og følger det meste af tiden kravene jf. ISA 570.

Skift i erklæringstype

Som nævnt i teoriafsnittet om ISA 570 er revisor pålagt at vurdere going concern ens ved revision og udvidet gennemgang. Det burde derfor ikke give mindre grad af sikkerhed i revisors vurdering af going concern, om der er skiftet erklæringstype fra revision til udvidet gennemgang.

For at lave denne analyse er der udarbejdet en Pivot-tabel, hvilket viser erklæringstypen pr. år, og om der har været et skift mellem revision og udvidet gennemgang i året op til konkursen. Selskaberne i tabellen er manuelt gennemgået for at kontrollere, om der har været et skift i erklæringstypen. Det giver en større risiko for fejl, at dataet manuelt er gennemgået. Det er derfor vigtigt at være bevidste om, at der er en forhøjet risiko for fejl i denne analyse. Der fokuseres, som nævnt kun på perioden mellem sidste og andensidste regnskabsperiode. Det vil derfor i analysen blive fokuseret på, det sidste erklæringsskift selskabet af foretaget inden det begæret konkurs. Det er blevet konstateret, at nogle selskaber f.eks. er gået fra revision eller

udvidet gennemgang til en af de andre erklæringstyper inden deres konkurs. Disse bliver fraseret i analysen.

Analysen viser, at 269 selskaber går fra revision til udvidet gennemgang, som den sidste erklæring inden selskabet går konkurs. Modsat er 47 selskaber gået fra udvidet gennemgang til revision jf. bilag 5. Der er derfor lidt over 5,5 gange så mange, som går ned i grad af sikkerhed til udvidet gennemgang, end op i graden af sikkerhed til revision inden konkurs. Dette tal vil blive større, hvis man talte de selskaber med, som er forsat yderligere ned i graden af sikkerhed.

Udviklingen i, at flere går ned i graden af sikkerhed, kan hænge sammen med, at der er økonomiske problemer i selskabet, hvorfor selskabet har afskediget medarbejdere, haft fald i omsætningen eller balancesummen og dermed er kommet under grænsen for at tilvælge udvidet gennemgang. Det er svært at vurdere, hvad den reelle grund er til, at langt flere selskaber har skiftet erklæringstype til udvidet gennemgang fremfor revision. Men sikkert er det, at analysen viser, at flere går ned i sikkerhed. I forhold til vurderingen af going concern bør graden af sikkerhed være det samme jf. ISA 570. Derfor vil et skifte i erklæringstypen teoretisk ikke have en betydning, selvom der er forskel på de revisionshandlinger, der udføres ved revision og udvidet gennemgang.

Når der er flere, som går konkurs ved at skifte erklæringstype fra revision til udvidet gennemgang, kan der være en forhøjet risiko for, at revisor overser en økonomisk, eventuel negativ, udvikling. Derfor kan det være relevant for revisor at være yderligere opmærksom på going concern, når et selskab går ned i graden af sikkerhed i erklæringen. Når det ikke er en første gangs revision, er der ikke krav om yderligere revisionshandlinger i forhold til sammenligningstallene. Men revisor skal fremhæve i erklæringen, at sammenligningstallene f.eks. ikke er blevet revideret, da selskabet først er indtrådt i revisionspligten i regnskabsåret (Davidsen, et al., 2021, pp. 458-459).

Er selskabet nuværende kunde hos revisor vurderes det ikke, at der gøres overvejelser angående skiftet i erklæringstypen, udover at kontrollere, at selskabet opfylder kravene til udvidet gennemgang. Man kan argumentere for, at hvis nedgangen skyldes fald i de økonomiske forhold, at det set ud fra going concern, kan være relevant at foretage supplerende handlinger. Dette er for at sikre, at selskabet ikke er i en økonomisk krise. Gennem analyse er det ikke muligt at bekræfte dette.

En anden forklaring kan skyldes, at grænserne hæves for, hvornår selskaber kan få udvidet gennemgang, som nævnt tidligere. Danmark er det eneste land, hvor der foretages udvidet gennemgang. FSR har udarbejdet en brancheanalyse, som viser, at der over tid er færre selskaber, som får revision, og i stedet for udvidet gennemgang, assistance eller review. I 2012 fik 86% af alle selskaber en erklæring med revision. I 2021 er det faldet til 27%. Modsat er udvidet gennemgang steget fra 0% i 2012 til 13% i 2021. FSR mener, at revisors opgave i fremtiden bliver rådgivning og assistance fremfor revision (FSR - Danske revisorer, 2023, pp. 6-7). FSR's brancheanalyse støtter op, om den påviste udvikling i analysen om, at mange skifter fra revision til udvidet gennemgang. Vurderingen af going concern bør være den samme for revision og udvidet gennemgang jf. Erkl.Bek.. Men udgangspunkt i analysen, kan der dog være tvivl om, den er ens i forbindelse med et erklæringsskift ned i sikkerhed. Det kan derfor være relevant at overveje, om der bør indføres yderligere revisionshandling for at skabe forståelse for erklæringsskift.

Uanset hvilken forklaring, der ligger til grund for et erklæringsskift viser analysen, at der er en forhøjet risiko for, at et selskab går konkurs efter et skifte ned i sikkerhed. I datasættet er det kun sket 316 gange mellem revision og udvidet gennemgang. Der har været 3.606 selskaber, hvor deres seneste regnskab har været revision eller udvidet gennemgang. Derfor er det kun 7,46% af de konkursramte selskaber, som har skiftet fra revision til udvidet gennemgang. Skiftet fra udvidet gennemgang til revision udgør 1,30% (Erhvervsstyrelsen (A), 2025).

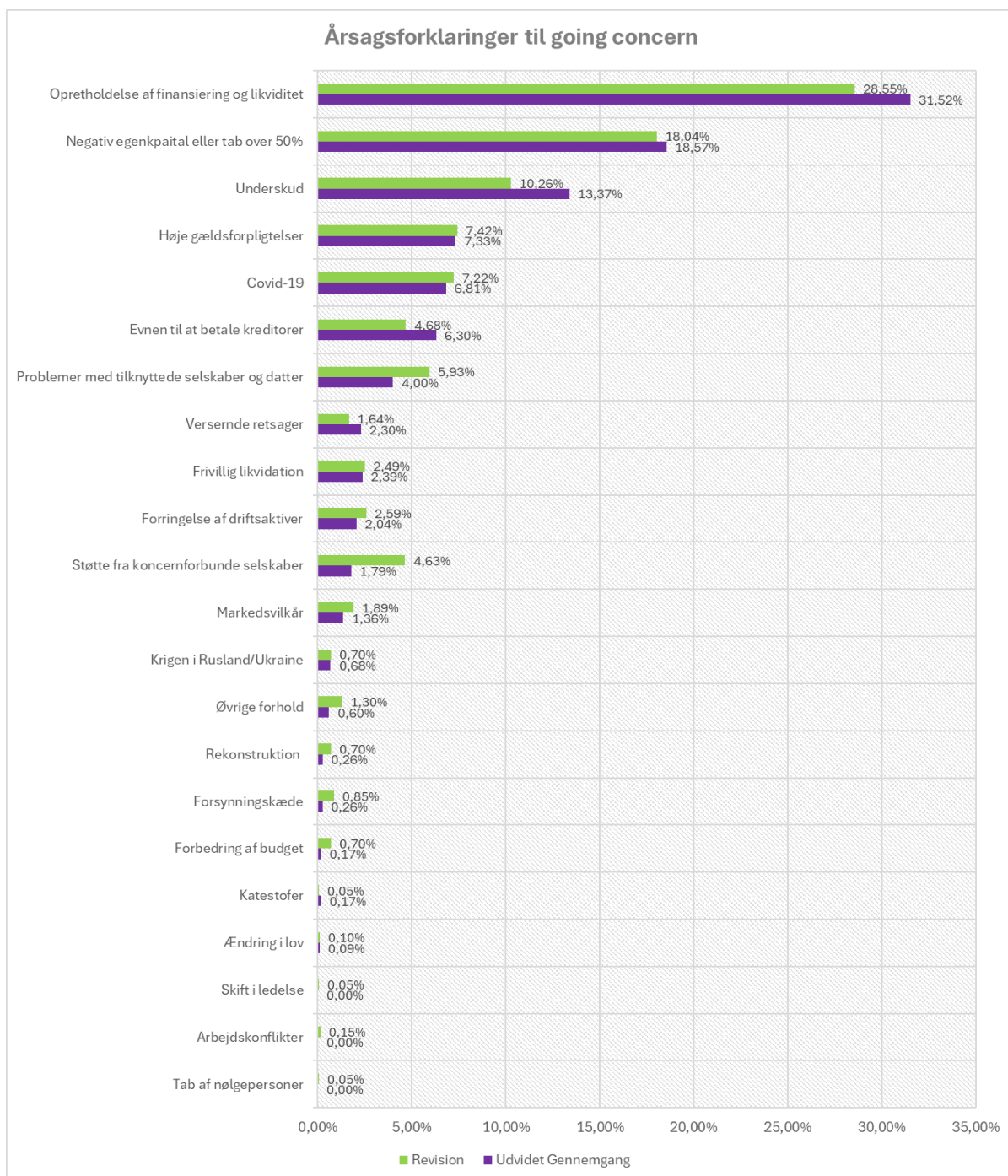
Derudover er det påset i gennemgangen af erklæringsskiftene, at flere selskaber ofte skifter erklæringstype flere gange i de seneste fem år op til konkursen. Selskaberne skifter derfor op og ned i erklæringstype flere gange, hvilket kan betyde, at der er udfordringer ved selskabet. Der ses en tendens til, at selskaber oftere går konkurs, når de går ned i graden af sikkerhed. Et erklæringsskift kan derfor være en indikation eller medvirkende årsagsforklaring på, at selskabets senere begæres konkurs. Derfor er det relevant for revisor at tage højde for udviklingen i erklæringstyper, når going concern vurderes. Det må være forventet, at samme tendens viser sig for review, assistance og ingen bistand. Skift i erklæringer viser derudover samme tendens i udvikling af erklæringstyper og bekræfter dermed den tidligere beskrevet tendens i, at flere selskaber får udvidet gennemgang.

Årsager, der ligger til grund for going concern usikkerheder

Det er relevant at undersøge, om der er forskel i, hvilke årsager revisor ligger til grund for at konkludere, at der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Dette står sig gældende ved, når der afgives en erklæring i revision eller udvidet gennemgang. Ved at undersøge, hvilke årsager revisor har identificeret kan det give et indblik i om, der er forskel på, hvad revisor opnår af revisionsbevis til going concern. Der er, som nævnt tidligere, overordnet forskel på, hvilke handlinger revisor udfører ved revision og udvidet gennemgang. Ved revision er der behov for mere bevis, mens tilgangen ved udvidet gennemgang er forespørgsel og analyse.

På baggrund af den manuelle og subjektiv gennemgang af datasættet, som er beskrevet i afsnittet angående datagrundlag, har det været muligt at udarbejde en opgørelse over de forskellige kategoriseret årsagsforklaringer. Der er med udgangspunkt i ISA 570 tre overordnet kategorier: økonomiske, drift og andre forhold. Dermed er det muligt at se, hvilke forhold revisor hyppigst ligger til grund for væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Herefter er dataudtrækket forarbejdet gennem en Pivot-tabel, hvorefter der er foretaget en summering af de hyppigste grunde for revision og udvidet gennemgang.

Der er udarbejdet figur 5 på baggrund af summeringen, og som grafisk viser de hyppigste grunde til usikkerhed vedr. going concern fordelt mellem revision og udvidet gennemgang. Sorteringen i figur 5 er opsat efter årsagernes procentvise størrelse for udvidet gennemgang og derudover kan man se, hvordan revision er i samme kategori. Det skal påpeges, at der for hvert selskab kan være flere forhold, som skaber usikkerheder vedr. going concern. Derfor kan der være angivet flere årsagsforklaringer ud for et selskab, hvorfor et selskab kan tælles med i flere kategorier.

Figur 5: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning.

Det ses i figur 5, at de første syv årsagskategorier er de største for både revision og udvidet gennemgang. Det er overordnet de samme grunde som revisor påpeger, for revision og udvidet gennemgang, når der er usikkerheder vedr. going concern. Den hyppigste årsag til going concern er opretholdelse af finansiering og likviditet. Finansiering og likviditet er en afgørende faktor for, at et selskab kan overleve og forsætte driften. Selskaber skal have likviditet til at

kunne betale deres kreditorer, medarbejders løn og anden forfalden kortfristet gæld. Finansiering henviser til, at långiver som f.eks. bank, investorer eller aktionærer eller lign. stiller krav til opretholdelse af låneaftaler, afkastgrad eller indgåelse af andre aftaler.

I forbindelse med revision og udvidet gennemgang opnås revisionsbevis for selskabets likvide beholdning igennem engagementsbekræftelse. Engagementsbekræftelse er bl.a. en af de fire supplerende handlinger, revisor skal foretage i forbindelse med udvidet gennemgang. Gennem en engagementsbekræftelse fra selskabets bank opnår revisor sikkerhed for, at der er likvide midler i selskabet til at betale forfalden gæld. Dette kan revisor benytte til at vurdere going concern. Der er i forbindelse med gennemgang af dataudtrækket påset eksempler på, at kreditinstituttet har valgt at opsige aftalen om, at selskabet kan have deres likvide midler stående. Det tvinger selskabet til at finde en ny bank. Dette vil antageligt fremgå af engagementsbekræftelse, hvorfor revisor bliver opmærksom på, at der kan være usikkerheder angående likviditeten. Derfor giver indhentelse af engagementsbekræftelse et højt revisionsbevis for tilstedeværelsen af selskabets likvide midler ved revision og udvidet gennemgang. Manglende likviditet er derfor en forholdsvis nem årsag for revisor at finde og konkludere. Revisor behøver ikke at foretaget øvrige revisionshandling for at kunne konkludere, at der er problemer med likviditeten. Revisor har i 31,52% af de gennemgået regnskaber med udvidet gennemgang påpeget, at manglende finansiering og likviditet, har været en af årsagerne til usikkerhed vedr. going concern. For revision har revisor påpeget det lidt mindre, men stadig i 28,55%. Den manglende likviditet og finansiering hænger ofte sammen med kategorien evne til at betale kreditorer, som er vist i figur 5.

Den næst hyppigste årsag til usikkerheder vedr. going concern er negativ egenkapital eller tab over 50% af selskabskapitalen jf. Selskabsloven (SEL) § 119. Et selskab kan opleve negativ egenkapital, når passiverne overstiger aktivsummen. Negativ egenkapital opstår hovedsagelig som følge af, at selskabet har haft et stort underskud fra driften eller over en længere periode har haft underskud, hvilket har udhulet egenkapitalen. Revisor kan forholdsvis nemt opdage og fastslå om, der er negativ egenkapital, både for revision og udvidet gennemgang. Her skal revisor vurdere, om der er et negativt beløb og om det giver en væsentlig usikkerhed vedr. going concern, hvilket det ikke nødvendigvis gør. Ledelsen er forpligtet til at kommentere, hvis de har tabt over 50% af selskabskapitalen i ledelsesberetningen jf. SEL § 119. Ledelsesberetningen giver derfor revisor dokumentation på, at der kan være usikkerheder vedr. going concern.

Det er i forbindelse med gennemgang af regnskaberne påset eksempler på, at ledelsen ikke passende har oplyst om tab af selskabskapitalen i ledelsesberetningen. Ledelsen har derfor ikke passende oplyst om det til revisor og regnskabsbruger, hvilket skaber et credence good og asymmetrisk information mellem parterne. Ledelsen kan bevidst have valgt ikke at oplyse om, det i forsøget på at skjule det for revisor eller det kan skyldes, at de ikke er bekendt med SEL § 119.

Revisor vurderer, om der er negativ egenkapital eller, at over 50% af selskabskapitalen er tabt vha. regnskabet eller ledelsesberetningen. Det kræver ikke, at der er foretaget ret mange revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for egenkapitalen. Det opnås igennem tidligere underskrevet regnskab, CVR-registeret og resultatopgørelsen for året. Det er i 18,57% af de gennemgået regnskaber konstateret, at der er væsentlig usikkerhed vedr. going concern for udvidet gennemgang, som har ført til bemærkning om egenkapitalen. Revision er næsten på samme niveau med 18,04%.

Den tredje hyppigste årsag til going concern usikkerhed er underskud for begge erklæringstyper. Underskud kommer i forlængelse af de to tidligere årsager grundet, at underskud holder likviditeten nede, og minimerer muligheden for at kunne tilbagebetale lån. Samtidig betyder underskud, at et negativt resultat overføres til egenkapitalen, hvilket kan resultere i, at den bliver negativ. Revisor reviderer resultatopgørelsen og opnår herved overbevisning for, at årets resultat er negativ. Herved kan revisor vurdere, om graden af underskud er væsentlig, som følge af størrelsen eller, om der har været underskud en længere periode, som kan indikere væsentlige usikkerheder vedr. going concern. Ledelsen nævner deres vurdering af årets resultat i ledelsesberetningen, som revisor kan tage med i vurderingen. Underskud er hyppigere for udvidet gennemgang i forhold til revision. Revisor har påpeget, at underskud er en medvirkende årsag for usikkerhed vedr. going concern i 13,37% af tilfældene for udvidet gennemgang, mens den for revision kun er påpeget i 10,26% af regnskaberne.

Høje gældsforpligtelser er den fjerde mest hyppige årsagsforklaring, for både revision og udvidet gennemgang. Revisor har i 7,42% af de gennemgået regnskaber for revision angivet, at høje gældsforpligtelser var en del af forklaringen på going concern. For udvidet gennemgang er det konstateret i 7,33%, hvorfor det konkluderes, at revisor lige ofte angiver høje gældsforpligtelser, som en forklaring på going concern usikkerheder. Høje gældsforpligtelser kan opstå, når passiverne overstiger aktiverne eller, hvis selskabet har høje kortfristede gældsforpligtelser. Dette kan være en medvirkende faktor til, at der kan opstå en negativ egenkapital. Derfor er

det naturligt, at høje gældsforpligtelser er en hyppig årsag til going concern usikkerhed, da negativ egenkapital og høje gældsforpligtelser har en afledt effekt på hinanden. Det er ligesom ved de øvrige gennemgået årsager, nemt for revisor at konstatere, om der er høje gældsforpligtelser ved at få revisionsbevis for balancen. Det er påsat i de manuelt opslået regnskaber, at det ofte er de kortfristede gældsforpligtelser, som er årsagen. Kortfristede gældsforpligtelser er defineret, som forpligtelser, der forfalder inden for 12 måneder, hvilket er den samme periode revisor skal vurdere going concern. Derfor er der sammenhæng mellem going concern usikkerheder, høje gældsforpligtelser og likviditet, hvis revisor vurderer, at forpligtelser ikke kan betales inden for 12 måneder.

Når man ser på de hyppigste grunde til going concern usikkerheder, er det typisk økonomiske forhold, som revisor kan se ud fra selskabets årsregnskab. På den måde er det forhold, som revisor burde opdage gennem deres revision eller udvidet gennemgang. Ser man på driftsforholdene er det ikke ofte, at de anvendes som årsagsforklaringer, som f.eks. katastrofer. Katastrofer er angivet som en årsagsforklaring, som kan skabe usikkerhed om going concern i ISA 570 og fremgår af figur 5. Derudover er der specifikt oprettet kategorier for Covid-19 og krigen i Rusland/Ukraine, da der igennem gennemlæsning af regnskaberne er erfaret, at disse specifikke katastrofer ofte er årsag til usikkerhed vedr. going concern.

Perioden for dataet bærer præg af en ny form for usikkerhed i verden, hvor især Covid-19 har spillet en stor rolle. Det er derfor naturligt, at revisor ofte i sin erklæring har nævnt, at der er usikkerhed, da ingen kunne forudsige udviklingen af Covid-19. Det samme gør sig gældende for krigen i Rusland/Ukraine, hvor selskabers forsyningskæder eller markedsvilkår er blevet påvirket. Dette skaber usikkerhed, som fremgår i figuren 5. Covid-19 og krigen i Rusland/Ukraine påvirker erklæringen for revision og udvidet gennemgang ens jf. figur 5, hvor det ses at forholdene, ligger på samme niveau. Forsyningskæden er oftere årsagen til going concern ved revision, hvilket antageligt skyldes, at der er tale om større selskaber, som handler mere med udlandet. De selskaber, som kan vælge udvidet gennemgang, er typisk i en mindre regnskabsklasse, som fx en tømrermester. Disse handler antageligt mindre med udlandet, hvorfor de i forbindelse med Covid-19, krigen i Rusland/Ukraine eller af andre årsager sjældnere bliver ramt af usikkerheder i forsyningskæden, som større selskaber i regnskabsklasse C med revision oftere gør. Det er sjældent, at selskaber bliver påvirket af driftsforhold, som f.eks. katastrofer. Dette skyldes, at det kræver, at specifikke begivenheder eller forhold er opfyldt for, at det påvirker selskabet.

På baggrund af analysen angiver revisor overordnet de samme årsager til usikkerheder vedr. going concern. Det spiller derfor ingen rolle, om der er revision eller udvidet gennemgang. Likviditet og underskud forekommer lidt oftere for udvidet gennemgang, mens problemer med tilknyttede selskaber, datterselskaber og støtte fra koncernforbundne selskaber oftere er en årsag til going concern usikkerheder ved revision jf. figur 5. Små selskaber vil typisk ikke være forbundet til andre selskaber. Forskel i årsagerne har derfor ikke kun noget med selskabets erklæringstypen at gøre, men mere selskabets størrelse. Derfor er det logisk, at revisor finder flere grunde til usikkerhed vedr. going concern ved revision, da det er større selskaber oftere, har koncernforbundne selskaber end udvidet gennemgang.

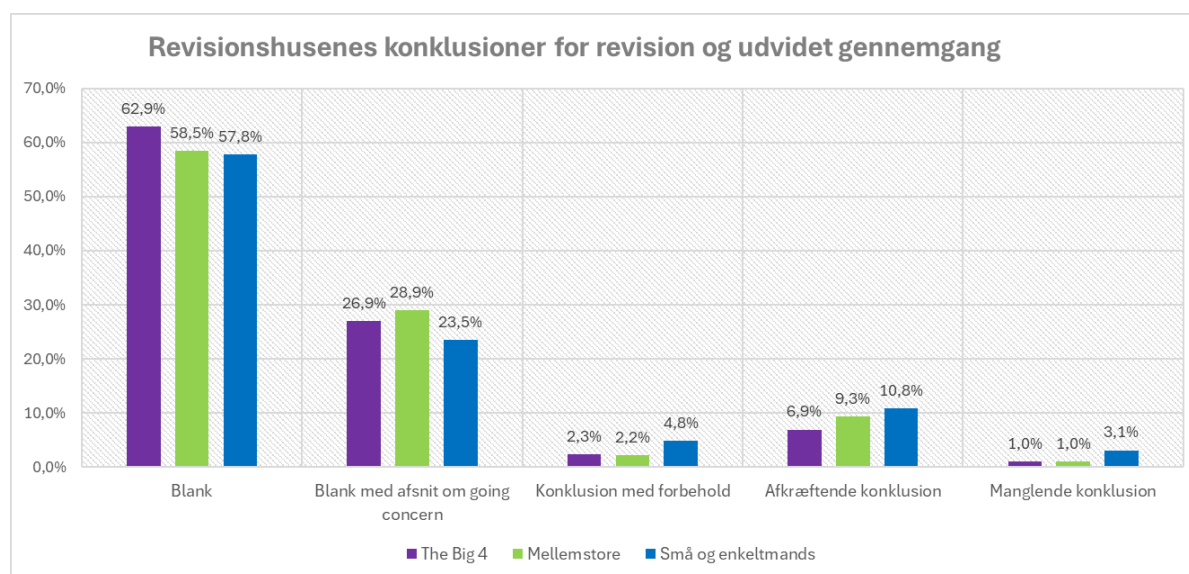
Revisor formår at vurdere going concern ens uagtet om, der foretages revision eller udvidet gennemgang, da de på baggrund årsagsforklaringerne, ved de konkursramte selskaber, lige ofte bliver identificeret. Analysen viser, at de hyppigste årsager revisor finder er opretholdelse af finansiering og likviditet, negativ egenkapital eller tab over 50%, underskud og høje gældsforpligtelser. Dette indikerer, at revisor lever op til kravene i Erkl.Bek., som siger, at revisor skal vurdere going concern på samme måde og følge ISA 570. Sikkerheden i revisors konklusion af going concern usikkerheder er derfor den samme. Hvis man kun vil have sikkerhed for going concern, opnår udvidet gennemgang samme grad af overbevisning, som revision, da analysen viser, at de fundne årsager næsten er identisk mellem erklæringstyperne.

Sammenspillet mellem going concern vurderingen og revisionshusene

Det blev i forbindelse med analyse af årsagsforklaringerne fastlagt, at det hovedsagelig er de samme årsager, der findes uagtet om der udføres revision eller udvidet gennemgang. Det er derfor relevant at vurdere om andre faktorer har indflydelse på revisors vurdering af going concern usikkerheder ved revision og udvidet gennemgang. Formålet med analysen er at undersøge, om revisionshusets størrelse spiller en rolle i vurderingen af going concern. Det kan antages, at større revisionshuse har flere ressourcer, højere intern kvalitet, mulighed for faglig sparring, eller flere kursuser i specifikke revisionsområder som f.eks. going concern i forhold til mindre revisionshuse. Større revisionshuse kan have en ekspert internt i huset, som står for kvalitetssikring af revisorernes arbejde. Revisor kan fagligt spare med eksperten, hvis de har spørgsmål. Det er revisors personlige ansvar at være opmærksom på, når der kommer nye retningslinjer. Revisor i større huse bliver antageligt opmærksom på dette af andre internt i huset.

Der er udarbejdet følgende figur 6, som viser, hvilken konklusion revisionshusene har afgivet i forbindelse med revision og udvidet gennemgang. Det er i analysen påsat, at der er en minimal forskel i, hvordan revisionshusene modificerer eller fremhæver going concern usikkerheder for hhv. revision og udvidet gennemgang. Der er derfor udarbejdet en samlet figur, som både viser revision og udvidet gennemgang. Der henvises til bilag 6 og 7, hvilket viser udviklingen pr. erklæringstype.

Revisionshusene er opdelt i kategorier efter størrelse af omsætning, medarbejder og kunder med udgangspunkt i en liste over de 50 største revisionshuse i Danmark (Stadsrevisionen, 2025). Det skal bemærkes, at listen er udarbejdet med data fra 2019. Det vurderes, at listen stadig kan bruges i analysen ved, at listen er skimmet, og på baggrund af viden om de forskellige revisionshuse, er størrelserne stadig relevante og retvisende i 2025. Med udgangspunkt i den opgjorte liste over størrelsen på revisionshuse foretages en subjektiv fordeling af de resterende revisionshusene. De er grupperet som Big 4, mellemstore revisionshuse, som er de 5-15 største og som små og enkeltmands, som er resten.

Figur 6: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025), (Stadsrevisionen, 2025) & egen tilpasning.

Det ses af ovenstående figur 6, at alle grupperne af revisionshuse afgiver flest "Blanke" konklusioner. Det ses, at der er en lille tilbøjelighed til, at Big 4 afgiver flest "Blanke" konklusioner i forhold til de andre. Ved "Blank med afsnit om going concern" er der en tilbøjelighed til, at det oftere er de større revisionshuse, der oplyser om going concern i særskilt afsnit. I hhv. 26,9% og 28,9% af alle erklæringer angiver Big 4 og mellemstore revisionshuse et særskilt afsnit om going concern efter ISA 570. For de små eller enkeltmands revisionshuse er det kun

i 23,5% af tilfældene. Der er derfor forskel på, hvilket revisionshus, der afgiver erklæringen i forhold til om der oplyses om going concern usikkerheder.

Der er en forskel i typen af revisionshus eftersom, at revisor hos et mindre revisionshus færre gange angiver et særskilt afsnit om going concern i forhold til andre revisionshuse, hvilket kan være grundet manglende forståelse af ISA 570. Modsat er der en forskel mellem Big 4 og mellemstore til de små og enkeltmands ved konklusion med forbehold. Der afgives flere konklusioner med forbehold relateret til going concern for de små og enkeltmands revisionshuse. Der afgives 2,3% for Big 4, 2,2% for mellemstore og 4,8% for små og enkeltmands. Big 4 og mellemstore er på niveau med hinanden, mens der afgives dobbelt så mange konklusioner med forbehold for små og enkeltmands. Det kan antages, at grunden til, at der afgives flere konklusioner med forbehold skyldes, at der afgives færre "Blank med afsnit om going concern". På samme måde afgiver de små og enkeltmands revisionshuse flere afkræftende og manglende konklusioner. Derfor afgives der flest modificeret konklusioner for de små og enkeltmands revisionshuse sammenlignet med Big 4 og mellemstore revisionshuse.

Det fremgår af figur 6, at hvis man lægger alle procentsatserne sammen for de modificeret konklusioner og "Blank med afsnit om going concern" for hver kategori af revisionshus, angiver de going concern usikkerheder på ca. samme niveau. Big 4, mellemstore og små og enkeltmands revisionshuse gør det hhv. 37,1, 41,5, 42,2 procentpoint. Dette betyder, at den største difference er mellem Big 4 og små og enkeltmandsrevisionshuse på 5,1 procentpoint.

Generelt er der forskel mellem, hvilken konklusion, der afgives blandt revisionshusene. Big 4 og mellemstore afgiver ofte de samme konklusioner, mens der er en tendens til, at små og enkeltmands revisionshuse oftere vælger at lave modificeret konklusion. Big 4 og mellemstore afgiver hyppigere "Blanke" og "Blank med afsnit om going concern" konklusioner og oplyser derfor om usikkerhederne vedr. going concern i særskilt afsnit. Det kan med udgangspunkt i dataudtrækket ikke generaliseres, hvem der gør det mest rigtige. Det afhænger af det enkelte regnskab og, hvilken konklusion, der er mest passende, hvorfor det er svært at vurdere. Men generelt set er der forskel på, hvad der oftest afgives af konklusion. Fælles for alle revisorer er, at det er faglig svært at vurdere going concern, da det er en vurdering af, hvad der sker i fremtiden. Derfor har revisor samme udgangspunkt for at kunne vurdere going concern, hvorfor størrelsen på revisionshuset ikke burde spille en rolle. Alle revisorer kan hente vejledning i ISA 570 og ISA 560, for efterfølgende begivenheder, hvorfor udgangspunktet for vejledning er ens for alle.

Revisor skal udføre sit arbejde efter god revisorskik, hvorfor det kan være relevant at overveje om ISA 570 er tilstrækkelig forståelig til at vurdere going concern. Going concern skal jf. RL vurderes ens i forbindelse med revision og udvidet gennemgang. Det er relevant for alle revisorer, som afgiver en erklæring med mellem til høj grad af sikkerhed, at have en forståelig vejledning at støtte sig op af i vurderingen. I den nuværende ISA 570 kan det være svært at forstå, hvornår der er fyldestgørende nok oplyst om going concern i forhold til den begrebsramme, som regnskaber er aflagt efter. Derudover er det svært at skelne mellem, hvornår der er tale om en usikkerhed og en væsentlig usikkerhed (IAASB - ISA 570, 2016, p. 9). Dette er en subjektiv vurdering revisor selv vurderer, hvilket gør det individuelt, hvad revisor føler er nok og, hvornår det er en væsentlig usikkerhed.

Den nye ISA 570 (R) forsøger at afhjælpe dette, ved at komme med en ny definition af, hvornår der er væsentlig usikkerhed vedr. going concern, hvilket kan hjælpe revisor i vurderingen, og gør vurderingerne mere ens (IAASB (A), 2025). Den nye defineret ISA 570 (R) kan gøre det nemmere for revisor at søge vejledning i standarden. Dette kan forbedre going concern vurderingen for samtlige afgivne konklusioner, hvilket evt. vil minimere forskellen ved revisionshusene, som figur 6 viser. Det kan skabe mere konsistens iblandt erklæringerne. Den nye ISA 570 (R)'s indvirkning på revisors vurdering af going concern overvejes yderligere i perspektivering.

Det kan dermed ikke konkluderes, om revisionshuse har en direkte betydning for revisors vurdering af going concern usikkerheder. Med udgangspunktet i figur 6 er der en tendens til, at der afgives flere "Blanke" erklæringer, jo større revisionshuset er, og flere afkræftende jo mindre revisionshuset er. Revisionshusenes størrelse kan derfor være en medvirkende årsagsforklaring til, at der er forskel mellem revision og udvidet gennemgang.

Diskussion af going concern ved udvidet gennemgang i fremtiden

Med udgangspunkt i analysen og datagrundlaget, kan det ses, hvordan revisor behandler going concern ved udvidet gennemgang og revision. Her menes, hvordan revisor har været i stand til enten at fremhæve eller modificere konklusionen for konkursramte selskaber. På samme måde henvises der til revisors vurdering af going concern, årsagsforklaringerne til going concern usikkerheder, samt om det har en betydning, hvilket revisionshus, der afgiver erklæringen. Going concern vurderingen er en vurdering af, hvad der kan eller vil ske i fremtiden, og det er derfor fagligt svært at vurdere helt præcist, hvorpå der gives en grad af sikkerhed for going concern. Det er derfor interessant at diskutere om det vil være bedre, at flere selskaber anvender udvidet gennemgang.

Som nævnt i teoriafsnittet er der ud fra ISA 570 og ÅRL præcis de samme forudsætninger for revisors tilgang til at vurdere going concern, uanset om der foretages revision eller udvidet gennemgang. Det er samme revisionshandlinger i forhold til going concern, som revisor skal udføre, som bl.a. gennemlæse mødereferater, lånebetingelser eller efterfølgende begivenheder. Revisor skal derfor altid forholde sig til going concern og tage stilling til, om de har fået kendskab til alle relevante informationer, som kan rejse tvivl angående væsentlig usikkerhed vedr. going concern.

Det er gennem analysen blevet påvist, at revisor forholdsmæssigt laver den samme andel af fremhævelser og modifikationer på konkursramte selskaber, om man ser på revision eller udvidet gennemgang. Dog er der en lille forskel, som vil blive diskuteret senere. På den måde kan man antage, at revisors behandling af going concern er ens uanset om, man ser på udvidet gennemgang eller revision.

På den ene side, vil det være naturligt at sige, at det vil være godt for både samfundet og selskaberne, hvis selskaberne begynder at anvende udvidet gennemgang, set fra teoriens perspektiv. Dette er et billigere alternativ og på samme måde får samfundet og regnskabsbrugerne samme mængde af sikkerhed for going concern, som ved revision. Ifølge teorien om revisors vurdering af going concern, og udførsel af professionel skeptisk, skal sikkerheden være den samme for både revision og udvidet gennemgang. Regnskabsbrugerne får samme nytte af revisors vurdering af going concern. Selskaberne bør derfor oftere begynde at anvende udvidet gennemgang, når man ser det fra den teoretiske og økonomiske side.

På den anden side, dvs. med udgangspunkt i datasættet, kan virkeligheden være uforudsigelig og revisor skal derfor forholde sig til yderligere forhold end, hvad der blot står i ISA-standarderne og, hvad revisionshandlingerne skaber revisionsbevis for. Uforudsigelige årsager, som påvirker hele markedet, skaber yderligere usikkerheder omkring selskaberne, som kan være svært for revisor at forudsige og dermed vurdere indflydelsen på selskabets evne til at være going concern. I disse tilfælde er det gennem revision, at revisor har de bedste forudsætninger for at kunne vurdere going concern, da man må antage, at revisor får et bedre kendskab til selskabet og dens omgivelser. Det fremgår ligeledes i analysen af årsagsforklaringer, at revisor oftere angiver globale og markedsforhold, som årsagsforklaring ved revision end udvidet gennemgang. Dette er selvom, der ved revision og udvidet gennemgang, er samme krav i forhold til planlægningen af revisors arbejde og kendskab til selskabet. Der er tale om uforudsete forhold, og det er ikke særlig ofte, at de forekommer.

Indenfor de seneste fem år, er der sket flere uforudsete forhold, som Covid-19 og krigen i Ukraine, hvilket fremgår af analysen. Ifølge analysen fremgår disse typer af årsager oftere ved revision, hvor det ved udvidet gennemgang mere er de økonomiske forhold. Disse uforudselige forhold minder om andre driftsforhold, som f.eks. stop i forsyningskæden eller katastrofer. Det er derfor lige svært for revisor at skulle forholde sig til driftsforholdene kontra de økonomiske forhold. Alt andet lige, hvis revisor skal have de bedste forudsætninger for at kunne vurdere både de driftsmæssige og økonomiske påvirkninger af disse årsager vil det være gennem revision jf. analysen af årsagsforklaringer. Dette taler for, at der skal anvendes revision for, at regnskabsbrugerne har de bedste muligheder for at få oplysninger om selskabets going concern usikkerheder.

Efter Covid-19's påvirkning på samfundet er der kommet mere stabilitet i selskaberne og dermed også revisors vurdering af going concern. Påvirkningen af Covid-19, og andre uforudsete markedsforhold, er dermed ikke et normalbillede af revisors vurdering af going concern. Selvfølgelig skal revisor være forbedret og kunne håndtere lign. situationer i fremtiden. På den måde har Covid-19 været med til at forbedre revisor til at være mere skeptisk i deres vurdering af going concern. Dette kan ses ud fra analysen af historisk data, hvor revisor er blevet bedre til at gøre regnskabsbrugerne opmærksomme på going concern usikkerheder ved at afgive færre "Blanke" erklæringer i 2023 sammenlignet med 2019. Revisor må derfor være blevet bedre til at udføre professionelle skeptisk og gøre regnskabsbrugerne opmærksomme på usikkerhederne ved going concern ved både revision og udvidet gennemgang.

Der kan være andre årssagsforklaringer til, at analysen afviger fra teorien. Dette kan f.eks. være, hvis revisor ikke opretholder de etiske retningslinjer, som objektivitet og derfor lader sig påvirke af selskabet til ikke at tage forbehold for going concern. Hvis revisor f.eks. har et godt samarbejde med kunden, kan de risikere ikke at kunne opretholde deres objektivitet, uafhængighed og professionelle skeptisk. Dermed bliver revisor ude af stand til at agere som offentlighedens tillidsrepræsentant. Yderligere situationer, der kan skyldes, at praksis afviger fra teorien er, når revisor ikke udfører deres arbejde tilstrækkelig grundet tidspres, manglende faglig viden eller kører for meget på rutine dvs. at man kigger på arbejdspapirer fra sidste år (Erhvervsstyrelsen (C), 2014, pp. 11-12). Disse årssagsforklaringer kan ikke fordeles ud på de to erklæringstyper, men er mere generelle forklaringer på, hvorfor der er mange erklæringer, som fremstår som "Blank" på de konkursramte selskaber. Disse blanke erklæringer, ved revision og udvidet gennemgang, burde måske have været modificeret i forhold til going concern.

Analysen viser en lille forskel mellem de to erklæringstyper. Revision afgiver de færreste tilfælde en "Blank" erklæring i forhold til udvidet gennemgang. Modsat, hvis man ser på, hvilken erklæringstype, der får flest modificeringer, er det udvidet gennemgang. Når revisor modificerer deres erklæring, giver det en større overbevisning for regnskabsbrugerne, at der er usikkerheder end, hvis revisor laver en fremhævelse. Men på samme måde er en fremhævelse bedre for regnskabsbrugerne end, at revisor ikke giver oplysninger om going concern. Hvis man ser på fremhævelser og modifikation i erklæringen, for revision og udvidet gennemgang jf. analysen, er det igen revision, som oplyser regnskabsbrugerne mest om going concern. Dette taler for at revision er bedre til at oplyse om going concern usikkerheder end udvidet gennemgang.

Når dette er sagt, er det i realiteten meget ligeligt fordelt mellem de to erklæringer, hvorfor der ikke er en signifikant forskel. For at udligne forskellen mellem, hvor ofte revision og udvidet gennemgang oplyser om going concern usikkerheder, kan man overveje følgende forslag. F.eks. om der er behov for yderligere revisionshandlinger ved udvidet gennemgang eller generelt at gøre alle erklæringer med sikkerhed mere konsistente i, hvordan going concern præsenteres eller. Andre forslag kan være bedre kvalitetssikring eller bedre fælles forståelse af, hvad going concern indebærer og dertil forståelsen af ISA 570 generelt. Dette vil gøre revisors forståelse af going concern mere ens, hvilket øger troværdigheden og sikkerheden af vurderingen. Indføres dette vil vurderingen af going concern ved udvidet gennemgangs antageligt forbedres, hvilket taler for, at flere bør få udvidet gennemgang.

Ser man fra en velinformeret regnskabsbrugernes synsvinkel og derfor ved, hvad revisors forskellige modificeringer og fremhævelser betyder, vil det være i deres interesse at få oplysninger om going concern usikkerheder på selskaber, som senere går konkurs. Data viser, at revision har færreste antal ”Blanke” erklæringer, hvilket taler for, at regnskabsbrugeren ønsker flere revisioner. Regnskabsbrugerne er afhængige af revisors vurdering af going concern, da det er deres eneste mulighed for at få et indblik i selskabet og om regnskab giver et retvisende billede og har tilstrækkelige oplysninger. Får regnskabsbrugeren ikke disse oplysninger, kan de muligvis ikke foretage de korrekte økonomiske beslutninger i forhold til selskabet. Det kan have betydning for, om banken er villig til at låne selskabet flere penge eller, om en ny investor eller aktionær er villig til at investere i selskabet. I disse situationer kan revisors vurdering og erklæring være afgørende for regnskabsbrugernes økonomiske beslutninger. På baggrund af dette vil en fremhævelse være nok til, at regnskabsbrugerne kan ændre deres beslutning. Dermed er en fremhævelse bedre end, at der slet ikke gives oplysninger om going concern. Dette taler for revision, da der her er laveste andel af ”Blanke” erklæringer sammenholdt udvidet gennemgang.

For at vurdere, om det er en god ide, at flere selskaber anvender udvidet gennemgang, er det nødvendigt at se det fra den teoretiske og praktiske side både for revisor, samfundet og regnskabsbrugerne. Når man udelukkende ser det fra den teoretiske side, kan det være irrelevant for regnskabsbrugerne om selskabet får foretaget revision eller udvidet gennemgang, da det teoretisk vil give dem den samme mængde af sikkerhed for going concern.

Set fra den praktiske side skal revisor forholde sig til uforudsete forhold, som kan skabe yderligere usikkerheder for going concern. Her kan man se, at revisor ved revision har de bedste forudsætninger for at kunne vurdere going concern, hvilket taler for, at revision giver de bedste oplysninger for regnskabsbrugerne. Derudover har revisor en tilbøjelighed til at fremhæve eller modificere deres erklæringer oftere ved revision fremfor udvidet gennemgang, da andelen af ”Blanke” erklæringer er mindst ved revision kontra udvidet gennemgang. Dette taler for at, det ikke er en god ide, at flere selskaber får udvidet gennemgang, da samfundet og regnskabsbrugerne ikke vil få de oplysninger, som de har brug for, samt sparer samfundet for yderligere omkostninger ved selskabets konkurs.

Som det fremgår i analysen, er der en stigende tendens til, at flere selskaber går ned i graden af sikkerhed i erklæringerne, samt flere selskaber får ingen bistand fra revisor. Fremtidens revisionsarbejde bliver derfor mere assistance end erklæringer med en grad af sikkerhed. Dette

skal ses i sammenhæng med, at grænsen mellem, hvornår selskaberne går fra regnskabsklasse C til B lempes og selskaberne får mulighed for at vælge andre erklæringer end revision. Revisionspligten er lempet flere gange siden 2006. Dette betyder, at selskaberne kan fravælge erklæringer med sikkerhed, hvilket fratager regnskabsbrugerne muligheden for at få oplysninger om usikkerheder vedr. going concern.

Fremtiden for revisors arbejde bliver mere rådgivning fremfor revision. Dette kommer i forlængelse af at, der kommer flere krav til, hvad selskaberne skal give af oplysninger såsom bæredygtighed eller GDPR. Når man sammenligner Danmarks revisionspligt med de restende EU-lande, har Danmark valgt at anvende den maksimale grænse for, hvornår et selskab er underlagt revisionspligt (Accountancy Europe, 2021, p. 4). Dette betyder, at flere selskaber i Danmark ikke har revisionspligt sammenlignet med andre EU-lande, hvor flere får revision. Udvidet gennemgang er en dansk erklæringstype og findes derfor heller ikke i andre EU-lande, hvilket er med til at udligne forskellen i antallet af erklæringer med sikkerhed med de andre EU-lande. Dermed giver det godt mening, at Danmark har udvidet gennemgang som erklæringstype. Men dette er med til at sætte spørgsmålstejn ved om Danmark skal sænke deres revisionspligtsgrænse for revision i stedet for at hæve den.

Ved at sænke grænsen vil flere selskaber blive tvunget til at anvende revision og dermed gøre det muligt for revisionsbrugerne at få yderligere informationer om going concern. Grænserne mellem, at kunne fravælge revisor kunne blive justeret, for at få flere selskaber til at tilvælge en erklæring med sikkerhed f.eks. i form af udvidet gennemgang. Dette vil igen gøre, at regnskabsbrugerne ville få oplysninger om selskabet er going concern. Når man tager dette ind i perspektivet med, at regnskabsbrugerne og samfundet er afhængig af revisors oplysninger om going concern, er det muligvis ikke den korrekte vej, som fremtidens revisionsbranche og selskaberne valg af erklæringer er ved at udvikle sig ti. Udviklingen bliver hjulpet af de lempelser og ændringer, der har været i revisionspligten og regnskabsklasserne. Derudover kan det gennem analysen ses, at når selskaberne har muligheden for at gå ned i graden af sikkerhed, har de også incitamentet til at gøre det. Bliver der derfor lempet yderligere på grænserne i fremtiden, vil det være naturligt at antage, at denne udvikling fortsætter.

Når man tager højde for udviklingen og tendensen på erklæringstyper er det godt, at flere vælger udvidet gennemgang, i forhold til assistance og ingen bistand fra revisor, hvor der ikke gives oplysninger om going concern. Med udviklingen i erklæringstyper, vil man forvente, at der i fremtiden vil komme flere erklæringer uden sikkerheder. Dette kan være en indikation på,

at der måske skal indføres et krav om altid at foretage en going concern vurdering. Revisor vil dermed altid skulle vurdere ledelsens skøn, uanset om der afgives en erklæring med eller uden sikkerhed.

Er udvidet gennemgang et godt alternativ til revision og de andre erklæringstyper, når det gælder going concern? Udvidet gennemgang er med til at spare på den administrative byrde for selskaberne og tendensen de senere år er, at flere vælger udvidet gennemgang kontra revision. Dette indikerer, at udvidet gennemgang er ved at blive den fremtidige erklæringen med sikkerhed for selskaberne. De selskaber, som tidligere valgte revision før indførelsen af udvidet gennemgang, har nu i stedet tilvalgt udvidet gennemgang, hvilket derfor er et godt alternativ for selskaberne.

På den anden side er der regnskabsbrugerne i forhold den nytte og information, som de har brug for fra regnskaberne. Regnskabsbrugerne har brug for, at revisoren giver selskaberne anmærkninger angående going concern og dette kan ud fra den praktiske side ses oftere sker ved revision end udvidet gennemgang. Ser man fra regnskabsbrugeres synspunkt er udvidet gennemgang ikke et lige så godt alternativ som revision. Dog skal dette ses i sammenhæng med, at udvidet gennemgang er bedre end en erklæring uden sikkerhed for regnskabsbrugeren. På den måde sikre udvidet gennemgang, at flere selskaber får anmærkninger angående going concern end, hvis denne erklæringstype ikke var blevet indført.

Sammenholder man den teoretiske og praktiske side, om det er godt at flere tilvælger udvidet gennemgang, i forhold til vurderingen af going concern vil det for regnskabsbrugernes side være en fordel, at flere får udvidet gennemgang. Selvom der mistes noget going concern information ved ikke at have revision, giver udvidet gennemgang stadig de ønskede oplysninger. Samfundet og regnskabsbrugerne vil blive advaret om eventuelle usikkerheder med selskabet end, hvis flere selskaber fik assistance eller ingen bistand sammenlignet med udvidet gennemgang. På baggrund af konklusionerne i afhandlingen, burde der ske en ændring i grænserne mellem erklæringstyperne for at få flere selskaber til at tilvælge udvidet gennemgang i fremtiden.

Revision og udvidet gennemgang er meget ens i deres oplysninger om going concern, hvorfor samfundet og regnskabsbrugeren ikke mister meget information ved, at selskaberne skifter erklæringstype fra revision til udvidet gennemgang. Derfor er udvidet gennemgang et fint alternativ til revision, hvorfor det vil være udmærket, hvis flere selskaber tilvælger udvidet gennemgang, med argument i den påseende udvikling i analysen.

Konklusion

Formålet med denne afhandling er at undersøge om, der er forskel på, hvor hyppig revisor konkluderer, at der er going concern usikkerheder for selskaber, som er gået konkurs. Fokus er at sammenholde erklæringstyperne revision og udvidet gennemgang og analysere, om der er en forskel i, hvor hyppig revisor modificerer konklusionen for de to erklæringstyper. Erkl.Bek. foreskriver, at revisor skal behandle going concern ens for revision og udvidet gennemgang, hvorfor der antageligt ikke kan være en forskel. Revision og udvidet gennemgang følger derfor begge ISA 570. Der konkluderes på baggrund af analyser foretaget med udgangspunkt i dataudtrækket fra Erhvervsstyrelsen over konkursramte selskaber i perioden 01.01.2022-31.12.2024. Formålet er afspejlet i problemformuleringen, som kan ses i afsnittet ”Problemformulering”.

IAASB har i ISA 570 defineret going concern, som på dansk oversættes til fortsat drift. Going concern defineres som, at revisor vurderer om selskabet kan fortsætte driften i forhold til sine aktiviteter og forpligtelser de næste 12 måneder fra balancedagen. Revisor skal igennem ledelsens udtalelser, beretning og øvrige revisionshandlinger opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for, at selskabet aflægger regnskab efter regnskabsprincippet om going concern eller realisationsprincippet, hvis ikke going concern kriterierne er opfyldt.

Med udgangspunkt i analysen af udvikling i erklæringstyper kan det konkluderes, at der er en tendens til, at flere selskaber går væk fra revision. At flere selskaber går ned i grad af sikkerhed, vil teoretisk ikke påvirke revisors vurdering af going concern, da revisor, som nævnt, skal vurdere going concern ens ved revision, udvidet gennemgang og review jf. Erkl.Bek.. Dog ses det, at langt de fleste selskaber, som går konkurs, har fået en erklæring uden sikkerhed eller ingen bistand, hvor revisor ikke vurderer going concern. Dette indikerer, at revisors tilstedeværelse er med til at oplyse om muligheden for konkurs.

Det er påset, at der er en årlig stigning i antallet af konkursramte selskaber, som har udvidet gennemgang. Stigningen for revision er ikke tilsvarende. At der er kommet flere konkursramte selskaber med udvidet gennemgang kan skyldes de lempede krav til udvidet gennemgang, hvor grænsen f.eks. er lempet i 2024. Udvidet gennemgang er et billigere alternativ til revision, hvorfor det økonomisk set er fornuftigt for selskaber at tilvælge udvidet gennemgang fremfor revision. Når grænsen for udvidet gennemgang stiger, vil andelen af revision logisk falde. Den påsete udvikling i dataudtrækket er overens med analyserne udarbejdet af FSR, som viser, at udviklingen i erklæringstyper med sikkerhed er faldende og vil falde mere i fremtiden. Dog vil

vurderingen af going concern teoretisk ikke blive påvirket, af et fald i revision og en stigning i udvidet gennemgang, da revisor bør vurdere going concern usikkerheder ens for de to erklæringstyper.

Analysen af fremhævelser og modifikationer, som revisor angiver i konklusionen viser, at revisor hen over de seneste fem år er blevet bedre til at fremhæve og modificere konklusionerne på selskaber, der senere går konkurs. I 43,5% og 37,9% af tilfældene påpeger revisor, at der er usikkerheder ved going concern for hhv. revision og udvidet gennemgang. Revisor modificerer dermed sin erklæring lidt oftere ved revision end udvidet gennemgang, når der isoleret kigges på, at going concern skal være en årsag til modifikationen. Det kan derfor argumenteres for, at revisor ikke helt formår at vurdere going concern usikkerheder ens ved revision og udvidet gennemgang.

Ser man på andelen i, hvor ofte revisor modificerer og angiver going concern usikkerheder, sammenlignet med "Blanke" konklusioner, kan der være behov for forbedringer for både revision og udvidet gennemgang. "Blanke" konklusioner udgør over 50% af konklusioner, hvor der ikke oplyses om going concern og selskabet senere går konkurs. Dette indikerer, at revisor ved begge erklæringstyper har udfordringer ved at vurdere going concern og formår dermed at vurdere going concern usikkerheder på nogenlunde samme niveau. Afkræftende konklusion er den mest benyttede modifikation efterfulgt af "Blank med afsnit om going concern" for revision og udvidet gennemgang, når der isoleret kigges på going concern. Revisor benytter lidt oftere det særskilte afsnit med going concern ved revision sammenlignet med udvidet gennemgang, hvor den "Blanke" konklusion modsat oftere anvendes.

Det er et krav jf. ISA 570, at væsentlige usikkerheder vedr. going concern, skal det oplyses i et særskilt afsnit i revisors konklusion. At dette oftere sker for revision end udvidet gennemgang kan skyldes, at revisionshandlingerne ved revision generelt er mere grundige, og giver en højere grad af sikkerhed. Teoretisk vil det ikke have betydning for revisors vurdering af going concern, da det burde være ens. Dette er igen med til at indikere, at der er en forskel i revisors vurdering af going concern ved revision og udvidet gennemgang.

På baggrund af afhandlingen kan det konstateres, at der er forskelle i, hvordan revisor modificerer sin konklusion i relation til going concern usikkerheder. Dette er i forhold til, hvordan revisor angiver going concern usikkerheder, hvor der jf. ISA 570, mangler konsistens i erklæringen. Dette gælder for både revision og udvidet gennemgang, hvorfor begge har udfordringer med at præsentere going concern korrekt i erklæringen.

Analysen om skift i erklæringstype konkluderer, at der er en tendens til, at selskaber oftere går konkurs, når de skifter til en erklæringstype med lavere grad af sikkerhed. Dette bekræfter udviklingen angående erklæringstyper. Derfor, når et selskab går fra revision til udvidet gennemgang, går de oftere konkurs end, hvis selskabet gik fra udvidet gennemgang til revision. Afhandlingen indikerer, at revisor skal være ekstra opmærksom på going concern usikkerheder, når selskabet skifter til en erklæringstype med lavere grad af sikkerhed. Det er relevant at være opmærksom på, om skiftet skyldes økonomiske problemer i selskabet. Dette er grundet, det kan være en årsagsforklaring til, at selskabet senere går konkurs. På samme måde kan et eller flere skift i erklæringstypen være en medvirkende årsagsforklaring til, at selskabet senere går konkurs. Et skift mellem revision og udvidet gennemgang har med udgangspunkt i de øvrige analyser, ikke betydning for revisors vurdering af going concern usikkerheder.

Den udarbejdet analyse om, hvilke årsager revisor påpeger i forbindelse med konklusionen om usikkerheder vedr. going concern, konkluderer, at revisor overordnet angiver de samme årsager uagtet om erklæringstypen er revision eller udvidet gennemgang. Der kan argumenteres for, at revisor formår at vurdere going concern ens for udvidet gennemgang og revision. Likviditet, underskud, negativ egenkapital og høje gældsforpligtelser er de hyppigste årsager revisor angiver. Likviditet og underskud forekommer lidt oftere for udvidet gennemgang, mens problemer med tilknyttede selskaber, datterselskaber og støtte fra koncernforbundne selskaber oftere er en årsag til going concern for revision. At der er forskel i de hyppige identificeret årsager, kan skyldes selskabernes størrelser. Mindre selskaber har mulighed for at få udvidet gennemgang, mens større skal have revision. Større selskaber er oftere i en koncern, hvorfor det er logisk, at de kan blive påvirket af søster- eller datterselskaberne.

Derudover er det oftest de økonomiske forhold, som revisor påpeger som årsagsforklaringer til going concern usikkerheder. Dette gælder for begge erklæringer, men mest ved udvidet gennemgang. På samme måde er det oftest de drifts- og øvrige forhold, revisor kommenterer på ved revision kontra udvidet gennemgang. Grunden til dette kan f.eks. være selskabernes størrelsesforskel eller, at revisor opnår et bedre indblik i selskabets driftsmæssige forhold gennem revision end udvidet gennemgang. Derfor, hvis man overordnet, uanset størrelsens betydning, kigger på, hvilke årsager revisor oftest identificerer, er det hovedsageligt ens. Derfor kan det konkluderes, at revisor vurderer going concern usikkerheder ens, uagtet om der foretages revision eller udvidet gennemgang.

Det sidste afsnit af analysen konkluderer, at revisionshus ikke har en umiddelbar betydning for revisors vurdering af going concern usikkerheder. Det er vanskeligt at konkludere, om der er sammenhæng mellem revisors vurdering og revisionshusene uden at have været i kontakt med revisorer fra forskellige revisionshuse. Derfor med udgangspunkt i dataudtrækket kan det konkluderes, at der er en tendens til at større revisionshuse oftere afgiver en ”Blank” eller ”Blank med afsnit om going concern” erklæring end mindre revisionshuse. Mindre revisionshuse tenderer oftere til at lave en modificeret konklusion. Analysen af revisionshuse er med til at underbygge, at revisor vurderer going concern usikkerheder ens ved revision og udvidet gennemgang, da revisionshuse ikke har en indflydelsesrig betydning. Derudover angiver analysen en indikation på at, revisionshusene har udfordringer ved at vurdere going concern, da alle afgiver flest ”Blanke” erklæringer.

Ovenstående argumenter bidrager til at kunne besvare problemformuleringen om revisor formår at vurdere going concern ens for revision og udvidet gennemgang. Analyserne i afhandlingen argumenterer både for og i mod, at revisor formår at vurdere going concern ens ved revision og udvidet gennemgang. Derfor sammenholdes de forskellige argumenter for at besvare problemformuleringen. På den ene side konkluderes det, at revisor er bedre til at vurdere going concern ved revision end udvidet gennemgang. Dette kan argumenteres ved, at revisor oftere modificerer konklusionen og fremhæver going concern ved revision end udvidet gennemgang. Det kan skyldes, at revisor opnår mere revisionsbevis igennem revisionshandlinger ved revision end ved forespørgsler og analyser, som anvendes ved udvidet gennemgang.

Modsat ses det, at revisor faktisk formår at vurdere going concern ens, når det er angående vurderingen af årsagerne til going concern usikkerheder. Revisor finder de samme årsager til going concern usikkerhed, uanset om der er revision eller udvidet gennemgang. Dette medvirker til, at man faktisk kan sammenligne de to erklæringstyper i forhold til deres vurdering af going concern. Revisionshus spiller samtidig ikke en betydelig rolle i revisors vurdering af going concern på et overordnet niveau for revision og udvidet gennemgang. Der er dog en tendens til, at små og enkeltmands revisionshuse oftere modificerer end større. Dette argumenterer for, at revisor uanset revisionshus har udfordringer ved at vurdere going concern og dermed vurderer det ens, når der kigges på både revision og udvidet gennemgang.

Udvidet gennemgang bliver en mere populær erklæringstype i Danmark ved, at grænserne løbende bliver hævet. Den faldende udvikling i antallet af selskaber, som får revision, afspejles modsat i stigning i antallet, som får udvidet gennemgang. Dette afleder en naturlig effekt af, at

flere, som har fået udvidet gennemgang, også hyppigere går konkurs. Hvorfor det er blevet diskuteret om denne udvikling er godt. Diskussionen leder ud i, at udvidet gennemgang er et godt alternativt til revision både set fra selskabernes og regnskabsbrugernes synspunkter.

Afhandlingen viser, at der ikke er den store forskel i, hvordan revisor vurderer going concern ved revision og udvidet gennemgang. Set for selskabernes side er der en økonomisk fordel i, at flere kan tilvælge udvidet gennemgang, hvilket er billigere end revision, hvor sikkerheden angående going concern samtidig ikke bliver mindre. Regnskabsbrugerne mister ikke vigtig information vedr. going concern usikkerheder, da denne afhandling konkluderer, at revisor formår at vurdere going concern usikkerhed ens ved revision og udvidet gennemgang. Afhandlingen viser, at der er en minimal forskel mellem revision og udvidet gennemgangs vurdering af going concern, som vurderes ikke at kunne opveje det ekstra arbejde, der skal udføres ved revision i forhold til udvidet gennemgang. På samme måde kan det igennem afhandlingen konkluderes, at revisor har udfordringer ved at vurdere og præsentere going concern i erklæringen. Afhandlingen angiver dermed, at revision og udvidet gennemgang giver samme form for sikkerhed angående going concern usikkerheder.

Perspektivering

Gennem udarbejdelsen af denne afhandling har det været nødvendigt at afgrænse sig fra emner og områder, som ligger tæt op ad denne afhandling. Afgrænsningerne kunne ligeledes være væsentlige at undersøge, men er blevet frasorteret for at holde fokus på going concern i forbindelse med udvidet gennemgang og revision. Derfor vil disse afgrænsninger nu blive gennemgået, samt hvordan denne afhandling vil kunne bidrage til at belyse udfordringerne i revisors vurdering af going concern.

Til denne afhandling kunne man have anvendt en anden metodisk tilgang. Denne afhandling anvender den kvantitative metode til at indhente empiri, som er sekundære data. I stedet for sekundære data kunne man have anvendt primære data og dermed selv udarbejdet empirien gennem f.eks. interview eller spørgeskemaer. Et andet fokus på afhandlingen kunne være revisorernes opfattelse og anvendelse af ISA 570 og herved få et indblik i, hvilke årsagsforklaringer revisorerne har på, at selskaberne går konkurs eller grunden til, at revisor selv laver fejl i erklæringerne. Til at indsamle empiri til dette fokus kan man anvende den kvalitative tilgang gennem interview. På den måde kan man gå mere i dybden med, hvorfor revisorerne selv synes,

at going concern er et fagligt svært emne eller om, der er andre faktorer, som gør det svært for revisor at kommentere på going concern.

I en analyse fra Erhvervsstyrelsen i 2014, kom de med årsager til fejl i revisors arbejde hos revisionselskaber med empiri gennem interviews af revisorer (Erhvervsstyrelsen (C), 2014). I undersøgelsen bliver det konkluderet, at grunden til fejl relateret til going concern er, at det er fagligt svært at vurdere fremtiden. Derudover er det et følsomt emne, som kan have store konsekvenser for selskaberne, hvis revisor vurderer, at der er going concern usikkerheder. Gennem afhandlingen er det blevet konstateret, at de forskellige revisionshuse har lige vanskeligt ved at vurdere going concern. Afhandlingen kunne derfor have gået mere i dybden med hvorfor, hvis der havde været interviews med revisorer, som kunne forklare deres synspunkter. Gennem interviews kunne man have undersøgt, hvor ofte og årsagen til, at revisor laver fejl i deres erklæringer eller mangler at modificere deres erklæring korrekt efter ISA 570. Interview giver en mere dybdegående forståelse i stedet for en mere generaliserende tilgang, som med kvantitative data.

Afhandlingen tager ikke udgangspunkt i den nye ISA 570 (R) og, hvilken indflydelse den vil have på selskaberne, hvis revisor var underlagt den inden, at selskaberne gik konkurs. Det vurderes ikke i afhandlingen om denne nye ISA 570 (R) vil have gjort en forskel for om revisor havde opdaget going concern usikkerhederne tidligere og evt. modificeret deres erklæring anderledes. I forhold til den tidligere ISA 570, er der sket flere væsentlige ændringer, herunder større krav til revisors risikovurdering jf. ISA 315, som guider revisor til at identificere begivenheder eller forhold, som kan skabe væsentlige usikkerheder vedr. going concern.

En anden væsentlig ændring i ISA 570 (R) er, at IAASB har lavet en mere klar og tydelig definition af going concern begrebet ”væsentligt usikkerhed”. Den tidligere ISA 570 havde ikke en definition af begrebet, hvilket kan være grunden til, at revisorerne har forskellige opfattelser af begrebet. De forskellige opfattelser gør, at revisor kommer frem til forskellige konklusioner eller årssagsforklaringer til going concern. Den nye definition af begrebet kan være med til at øge konsistensen i revisors arbejde og udarbejdelse af erklæringer (IAASB (B), 2025). Havde ISA 570 (R) været den gældende standard i perioden for datasættet, ville ændringerne kunne have haft indflydelse på afhandlingens konklusioner. Indførelsen af definitionen for ”væsentlig usikkerhed” kan antageligt betyde, at der i fremtiden er færre ”Blanke” erklæringer og flere med et afsnit om going concern. På samme måde ville det kunne betyde, at der

vil blive mere konsistens i revisors forståelse af, hvornår der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern.

Derudover er der blevet lavet nye krav til evalueringen af ledelsens vurdering af going concern. Revisor skal nu altid evaluere ledelsens vurdering angående going concern, dvs. uanset om der er usikkerheder eller ej. Ydermere skal revisor vurdere risikoen for, at ledelsen har været biased i deres vurdering og evaluere, hvordan ledelsen er kommet frem til deres vurdering. Revisor skal tage udgangspunkt i ledelsens væsentligste antagelser og det data ledelsen har brugt. ISA 570 (R) forlænger derudover datoen for revisors evalueringsperiode til mindst 12 måneder fra den dato årsregnskabet bliver underskrevet. Tidligere var evalueringsperioden pr. balancedato. Dette betyder, at de nuværende efterfølgende begivenheder bliver en del af revisors evalueringsperiode (IAASB (B), 2025). Betydningen af, at revisor nu altid skal evaluere ledelsens vurdering og evalueringsperioden er forlænget vil antageligt i fremtiden være afspejlet i flere forbehold eller modifikationer af erklæringen.

Den sidste væsentlige ændring i ISA 570 (R) er, at gennemsigtigheden til regnskabsbrugeren i relation til opstillingen og kommunikationen af revisors erklæring er forbedret ifølge IAASB. Revisor skal, hvis ledelsen anvender going concern som regnskabsprincip og samtidigt er der ikke væsentlige usikkerheder for going concern, udarbejde en "Blank" erklæring med et særskilt afsnit med titlen "Going concern". Anvender ledelsen going concern, som regnskabsprincip, og der er væsentlige usikkerheder vedr. going concern, skal revisor udarbejde en "Blank" erklæring med et særskilt afsnit med titlen "Væsentlige usikkerheder vedrørende Going concern" (IAASB (B), 2025). Den nye tilføjelse i ISA 570 (R), vil antageligt gøre op med den hyppige andel af "Blanke" erklæringer, som konkluderes gennem afhandlingen. De "Blanke" erklæringer, hvor der var going concern usikkerheder, men ikke væsentlige usikkerheder, vil dermed blive angivet med et "Going concern" afsnit. Erklæringerne vil dermed fremhæve usikkerhederne. Revisor skal nu uanset, hvad lave et afsnit angående going concern, når ledelsen anvender det som regnskabsprincip. Det er derfor irrelevant, om der er væsentlige usikkerheder, hvorfor revisor skal anvende to forskellige afsnit overskrifter i erklæringen.

ISA 570 er blevet revurderet grundet, at der i de seneste år har været globale kriser. Dette fremgår ligeledes, som en del af årsagsforklaring til going concern usikkerheder i denne afhandling. Globale kriser, som krigen i Ukraine eller Covid-19 har givet et større fokus på selskabernes going concern og revisorens ansvar. Kriserne har betydet et øget fokus fra samfundet på en mere modstandsdygtig standard, hvor der er mere gennemsigtighed. Gennemsigtighed er

endnu en mangel, som denne afhandling har konkluderet, grundet manglende konsistens i, hvordan revisor oplyser og præsenterer going concern usikkerheder. Standarden er blevet opdateret med relevante eksterne forhold, der kan påvirke selskaberne. I forlængelse af dette har IAASB opdateret den ikke udtømmende liste af identificeret begivenheder og forhold, der kan skabe væsentligt usikkerheder vedr. going concern. Denne liste indeholder nu yderligere makroøkonomiske forhold, som kan påvirke selskaberne negativt.

Derudover er der også lavet yderligere ændringer, som f.eks. et beslutningstræ til at guide revisor i deres vurdering af going concern, som er en understregning af betydningen om, at revisors udviser professionel skepsis og kommunikationen til ledelsen og omverden (IAASB (A), 2025, p. 4). På baggrund af den mere udførlige ISA 570 (R) har revisor fået nye værktøjer til at foretage vurderingen af going concern, samt mere detaljeret beskrivelser af revisionshandlinger, som de skal foretage. Den indeholder flere eksempler på, hvad årsager kan være og, hvordan revisor skal kommunikere. Med ISA 570 (R) får revisorerne flere detaljer og hjælpemidler til vurderingen af going concern. Det er forventningen, at revisorerne bliver mere konsistente i deres udarbejdelse af erklæringerne, hvilket vil give et mere ensartet billede for regnskabsbrugeren. Gennem afhandlingen er det også blevet konstateret, at dette er en mangel i revisors arbejde.

I lyset af ændringerne kan man se, at mange af konklusionerne i afhandlingen, er forhold som IAASB har ændret i ISA 570 (R). Dette indikerer, at der har været mangler i ISA 570 i længere tid. Inden offentliggørelsen af ISA 570 (R) havde de forskellige revisionshuse og organisationer, indenfor revisionsbranchen, mulighed for at komme med konstruktive udtalelser angående standarden. De forskellige revisionshuse er enige i størstedelen af ændringerne, herunder evalueringen af ledelsens vurdering af selskabets going concern, bedre gennemsigtighed, øget professionelle skeptisk og klarhed i definitionen af væsentlig usikkerhed. PwC, EY og the Nordic Federation of Public Accountants (NRF) angiver bl.a. flere bekymringer i forhold til den nye standard.

ISA 570 (R) er lavet pga. at der er sket konkurser hos børsnoteret og større selskaber. De nye krav anbefales at omfatte alle selskaber uanset størrelse, risiko og offentlig interesse. NRF mener, at der burde være en forskel i revisionshandlingerne alt efter, hvilket selskab der revideres. De mener, at revisors arbejde kan blive for omfatningsrigt for mindre SMV'er, hvor yderligere arbejde ikke vil give regnskabsbrugeren mere nytteværdi. De ser hellere, at der udarbejdes arbejdshandlinger, som er skalerbare og passende i forhold til størrelsen af selskabet. På den

måde vil standarden ikke være så krævende i arbejdet med de mindre selskaber (The Nordic Federation of Public Accountants, 2023, p. 4). Set ud fra afhandlingen er der mange små SMV'er, som har "Blanke" erklæringer. Her vil deres forslag om skalerbarhed i forhold til at reducere arbejds handlinger efter størrelse på selskabet ikke vil have den store effekt på konklusionen i afhandling, da populationen hovedsagelig er små SMV'er. Derudover er NRF særlige overfor, hvordan revisors rolle bliver præsenteret i ISA 570 (R). Revisors rolle er f.eks. beskrevet som, at de skal teste ledelsens vurdering af going concern, samt den metode og data ledelsen har anvendt. Dette mener NRF kan resultere i uklarhed i forhold til skilningen af revisors og ledelsens ansvar for regnskabet. Det kan skabe misforståelser for regnskabsbrugerne ved, at de opfatter et skift i revisors og ledelsens roller og ansvar (The Nordic Federation of Public Accountants, 2023, pp. 8-9).

PwC er enige i de foreslåede ændringer til ISA 570, hvor revisor skal identificere begivenheder og forhold, der kan give tvivl om selskabets going concern. De resterende ændringer som forbedret kommunikation til ledelsen og regnskabsbruger, ændring af vurderingsperioden og øget gennemsigtighed i revisors erklæringer er PwC ligeledes enige i. De mener, at det vil skabe bedre tillid til revisor og deres arbejde. PwC er bekymret for, at nogle ændringer kan skabe misforståelser. I forhold til nye krav til evalueringen af ledelsens vurdering af going concern, mener PwC, at der kan opstå misforståelse i ansvarsfordelingen mellem ledelsen og revisor. Derudover mener PwC, at når revisor udtaler sig, skal der være en tydelig ansvarsfordeling mellem ledelsen og revisor for at pointere, at ledelsen er ansvarlig for deres skøn af going concern, og revisor kun angiver om de er enige. De deler samme bekymring som NRF.

Derudover er PwC delvis enige i ISA 570 (R) to nye konklusioner, som tidligere beskrevet. PwC mener, at det kan skabe forvirring hos regnskabsbruger i forhold til, hvad forskellen er mellem de to konklusioner. PwC er enige i, at det er positivt at advare regnskabsbruger tidligere, men at revisor samtidig skal være forsigtig i deres udtalelser for at undgå misforståelser. De udviser bekymring for, at når revisor henviser til begivenheder i "Going concern" afsnittet i erklæringen, at det kan blive opfattet som en væsentlig usikkerhed vedr. going concern, selvom det ikke er. PwC påpeger derfor, at revisor skal være tydelig i forskellen mellem de to konklusionstyper (PricewaterhouseCoopers, 2023, pp. 2-4).

Som tidligere nævnt er det positivt, at der kommer to nye konklusioner, men jf. afhandlingen er der fundet eksempler, hvor erklæringen indeholder fejl angående oplysninger vedr. going concern. Efter implementeringen og tilvænning for revisor og regnskabsbruger vil ideen med

de to nye konklusioner give mere konsistente erklæringer. Foreløbigt er det forventeligt, at der vil opstå flere fejl med, hvornår revisor skal anvende den ene fremhævelse fremfor den anden.

EY har også kommenteret på ISA 570 (R) inden, at den blev godkendt. EY er ligesom de andre enige i, at der er behov for ændringer. Dette vil styrke revisors arbejde angående going concern. Derudover mener EY, at IAASB skal samarbejde med IASB om at præcisere going concern-kravene i IFRS i forhold til begrebsrammen, for at sikre et mere solidt grundlag for revisors ansvar og arbejde i relation til going concern (Ernst & Young, 2023, p. 1). EY er ligesom PwC bekymret for de to nye konklusioner og, at revisor skal udtale sig, når det er ledelsens, som har ansvaret for deres skøn over going concern. EY er stadig støttende i forhold til de to nye konklusioner i ISA 570 (R), men mener, at revisor skal være påpasselig i deres udtalelser i afsnittet ”Going concern”. Her mener EY, at der er behov for en yderligere forklarende tekst, hvorpå der ikke opstår misforståelser for regnskabsbrugeren (Ernst & Young, 2023, pp. 10-11). Hvis de to nye konklusionstyper oprettes, og det ikke skaber misforståelser for regnskabsbrugerne, kan det påvirkning af handlings resultater. Det kan hjælpe regnskabsbrugerne og samfundet med tidligere at få oplysninger om going concern usikkerheder ved indførelsen.

Afhandlingen kunne have fokuseret yderligere på de samfundsmæssige konsekvenser, når et selskab går konkurs. Alternativt de konsekvenser det har for revisor, når deres arbejde angående going concern ikke lever op til kravene, standarderne og forventningerne ved udvidet gennemgang og revision. Ved at fokusere på revisors konsekvenser kunne man undersøge om revisionshuse eller revisorer er kommet for revisornævnet i forbindelse med going concern. Et eksempel på dette er, at der i 2021 blev indbragt en revisor for revisornævnet pga., at revisor havde afgivet en ”Blank” erklæring på et selskab, som senere gik konkurs. Revisor havde ikke overholdt god revisorskik, ved ikke at have udvist professionel skeptisk ved planlægning og udførelsen af revision af going concern. Der var samtidig ikke opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis og revisor havde ikke oplyst om usikkerhederne vedr. going concern. I dette tilfælde blev revisor pålagt en bøde på 40.000 kr. (Nævnens hus (A), 2021).

I en anden sag blev revisor indbragt for revisornævnet pga. at der ikke var opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for going concern og ikke erklæringen ikke var modificeret, men blot angivet afsnittet ”Væsentlig usikkerhed vedr. fortsat drift”. I denne sag blev revisor pålagt en bøde på 40.000 kr. (Nævnens hus (B), 2021). Det kan derfor have konsekvenser for revisor, hvis de ikke opretholder de krav, som de er underlagt.

Derudover er der konsekvenser for samfundet og regnskabsbrugerne, når et selskab går konkurs. Af afhandling kan det ses, at flere selskaber går konkurs som følge af Covid-19, hvilket har konsekvenser for kreditorer, offentligheder og private personer, som har penge til gode. Mange personer mister deres arbejde, indtjening, samt eventuelt tilgodehavende løn ved selskabet. Konkurserne påvirker samfundet ved, at staten f.eks. ikke får moms eller skat indbetalt. Det er omtalt i afhandlingen, at hjælpepakker under Covid-19 er afskrevet samt, at det er en årsag til konkurs. Samfundet vil i fremtiden opnå en gevinst ved, at IAASB har udarbejdet ISA 570 (R), som kan sikre mere klarhed, konsistens og kvalitet i revisors arbejde med going concern. Dette må betyde, at samfundet antageligt vil opnå færre økonomiske konsekvenser end tidligere i forbindelse med, at mange selskaber er gået konkurs, når revisor gør samfundet opmærksom på going concern usikkerheder. Det vil ligeledes være i samfundets interesse, hvis flere nuværende selskaber, som ingen bistand får, blev inddraget til at få en erklæring med sikkerhed.

Litteraturliste

Accountancy Europe, 2021. *Audit exemption thresholds in*. [Online]

Available at: <https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/2022/12/Audit-exemption-thresholds-in-Europe.pdf>

[Accessed 27 april 2025].

Brødsgaard, J., 2024. *Nye grænser for regnskabsklasser*. [Online]

Available at: <https://www.fsr.dk/nye-graenser-for-regnskabsklasser>

[Accessed 15 maj 2025].

Causholli, M. & Knechel, W. R., 2012. An Examination of the Credence Attributes of an Audit. *ProQuest*, december, pp. 631-656.

Danmarks statistik, 2021. *COVID-19: Konkurser blandt kompenserede virksomheder*. [Online]

Available at: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=47652>

[Accessed 15 maj 2025].

Danmarks statistik, 2025. *Færre konkurs, men flere tabte job i februar*. [Online]

Available at: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=49678>

[Accessed 15 maj 2025].

Danmarks statistiskbanken, 2025. *KONK3: Erklærede konkurs efter nøgletal*. [Online]

Available at: <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>

[Accessed 26 marts 2025].

Danske insolvensadvokater, 2025. *Hvad er en bobehandling*. [Online]

Available at: <https://www.insolvensadvokater.dk/bliv-klogere/bobehandling-under-en-konkurs>

[Accessed 15 maj 2025].

Davidson, C. M., Parker, H., Samuelsen, M. & Sudan, S., 2021. *Revision i praksis*. 2. ed. s.l.:Karnov group.

Erhvervsministeriet (A), 2016. *Retsinformation - Erklæringsbekendtgørelsen*. [Online]

Available at: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2013/385>

[Accessed 15 maj 2025].

Erhvervsministeriet (B), 2023. *Retsinformation - Revisorloven*. [Online]

Available at: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/25>

[Accessed 15 maj 2025].

Erhvervsministeriet (C), 2022. *Retsinformation - Årsregnskabsloven*. [Online]

Available at: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/1441>

[Accessed 15 maj 2025].

Erhvervsstyrelsen (A), 2025. *Dataudtræk i Excel omfattende liste over konkursramte selskaber 2022-2024, modtaget via aktindsigt*. [Online]
[Accessed 15 maj 2025].

Erhvervsstyrelsen (B), 2025. *Dataudtræk i Excel omfattende liste over alle virksomheders erklæringstyper 2020-2023, modtaget via aktindsigt*. [Online]
[Accessed 15 maj 2025].

Erhvervsstyrelsen (C), 2014. *Erhvervsstyrelsens årsagsanalyse*. [Online]
Available at: https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2019-05/erhvervsstyrelsens_aarsagsanalyse_vedr_fejl_ved_revision_nov_2014.pdf
[Accessed 28 april 2025].

Erhvervsstyrelsen (D), 2022. *Erhvervsstyrelsen*. [Online]
Available at: <https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2022-06/Vejledning%20om%20godkendte%20revisorers%20erkl%C3%A6ringer%20%28TA%29.pdf>
[Accessed 17 maj 2025].

Ernst & Young, 2023. *Proposed International Standard on Auditing 570 (Revised 202X) Going Concern and Proposed Conforming and Consequential Amendments to Other ISAs*. [Online]
Available at: https://www.iaasb.org/sites/default/files/2023-08/EYG%20Comment%20Letter%20ISA%20570%20Going%20Concern.Final_.pdf
[Accessed 6 maj 2025].

FSR - Danske revisorer, 2017. *112.000 virksomheder har fravalgt revision*. [Online]
Available at: <https://www.fsr.dk/112-000-virksomheder-har-fravalgt-revision>
[Accessed 27 April 2025].

FSR - Danske revisorer, 2020. *Færre konkurser i juni*. [Online]
Available at: [https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2020/Konkurser%20under%20Corona_30_%20juni%202020-final%20\(002\).pdf](https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2020/Konkurser%20under%20Corona_30_%20juni%202020-final%20(002).pdf)
[Accessed 15 maj 2025].

FSR - Danske revisorer, 2021. *Revisorernes vurdering af selskabers fortsatte drift*. [Online]
Available at:
https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2021/FINAL_Going%20Concern%20Analyse.pdf
[Accessed 15 maj 2025].

FSR - Danske revisorer, 2023. *Brancheanalyse 2023*. [Online]
Available at:
https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2023/FINAL_Brancheanalyse%202023.pdf
[Accessed 21 maj 2025].

FSR - Danske revisorer, 2023. *Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder*.

[Online]

Available at:

https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Regnskab/Dokumenter/Danske%20regnskabsvejledninger/RV%20for%20BogC%20feb%2025/Samlet%20fil_RV%20for%20BogC_feb%2025.pdf

[Accessed 21 maj 2025].

Guba, E. G., 1990. *The Alternative Paradigm Dialog*. SAGE Publications, pp. 17-27.

Hassager, A. K., Kiertzner, L. & Lentz, J., 2020. *Revisoransvar*. 9. ed. s.l.:Karnov Group.

IAASB - ISA 560, 2016. FSR. [Online]

Available at: https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Revision/Revision%20og%20erkl%C3%A6ringsopgaver/G%C3%A6ldende%20standarder/ISA560DK_DEC2016%20FINAL.pdf

[Accessed 13 maj 2025].

IAASB - ISA 570, 2016. FSR. [Online]

Available at: https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Revision/Revision%20og%20erkl%C3%A6ringsopgaver/G%C3%A6ldende%20standarder/ISA570DK_DEC2016%20FINAL_ny.pdf

[Accessed 13 Maj 2025].

IAASB - ISA 705, 2016. FSR. [Online]

Available at: https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Revision/Revision%20og%20erkl%C3%A6ringsopgaver/G%C3%A6ldende%20standarder/ISA705DK_DEC2016%20FINAL.pdf

[Accessed 13 maj 2025].

IAASB (A), 2025. *IAASB - Fact Sheet, Going concern ISA 570 (R)*. [Online]

Available at: <https://ifacweb.blob.core.windows.net/publicfiles/2025-04/IAASB-ISA-570-Going-Concern-fact-sheet.pdf>

[Accessed 21 maj 2025].

IAASB (B), 2025. *IAASB Strengthens Auditor Responsibilities for Going Concern through Revised Standard*. [Online]

Available at: <https://www.iaasb.org/news-events/2025-04/iaasb-strengthens-auditor-responsibilities-going-concern-through-revised-standard>

[Accessed 28 april 2025].

Jensen, T. V., 2019. *Anmærkninger fra revisor og mistede oplysninger ved fravalg af revision*. [Online]

Available at:

https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2019/FINAL_An%C3%A6rkningsanalyse%202018.pdf

[Accessed 15 maj 2025].

Kristensen, C. J., 2016. *Metoder i samfundsvidenskaberne*. 1. ed. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Larsen, A. & Lau, A., 2020. *Vigtige risikoplysninger*. [Online]

Available at:

https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Politik%20og%20analyser/Analyser/2020/FINAL_An%C3%A6rkningsanalyse%202020.pdf

[Accessed 15 maj 2025].

Lasso X, 2025. *Lasso X*. [Online]

Available at: <https://lassox.com/loesninger/markeddata>

[Accessed 20 april 2025].

Nævnenes hus (B), 2021. *sag: 045-2021 (15. september 2021)*. [Online]

Available at: <https://rn.naevneneshus.dk/afgoerelse/e1cba8ce-0c46-4641-ae93-aa15cd42a67e>

[Accessed 6 maj 2025].

Nævnenes hus (A), 2021. *sag: 047-2021 (11. oktober 2021)*. [Online]

Available at: <https://rn.naevneneshus.dk/afgoerelse/b7ff7b62-1953-43b6-b345-4486334ba878?highlight=null>

[Accessed 6 maj 2025].

PricewaterhouseCoopers, 2023. *Proposed International Standard on Auditing 570 (Revised 202X) Going Concern and Proposed Conforming and Consequential Amendments to Other ISAs*. [Online]

Available at: <https://www.iaasb.org/sites/default/files/2023-08/ISA%20570%20%28Revised%29%20PwC%20Network%20response%20letter%20-%20Final%20For%20Submission.pdf>

[Accessed 6 maj 2025].

Skattestyrelsen, 2025. *94 pct. af coronalån er tilbagebetalt*. [Online]

Available at: <https://sktst.dk/publikationer/94-pct-af-coronalaan-er-tilbagebetalt>

[Accessed 15 maj 2025].

Stadsrevisionen, 2025. *Statsrevisionen*. [Online]

Available at: <https://stadsrevisionen.dk/storste-revisionsfirmaer-i-danmark/>

[Accessed 21 maj 2025].

Statsrevisorerne, 2019. *Lempelsen af revisionspligten*. [Online]

Available at: <https://www.ft.dk/-/media/sites/statsrevisorerne/dokumenter/2018/beretning-17-2018-om-lempelsen-af-revisionspligten.pdf>

[Accessed 27 april 2025].

The Nordic Federation of Public Accountants, 2023. *Proposed International Standard on Auditing 570 (Revised 202X) Going Concern and Proposed Conforming and Consequential Amendments to Other ISAs*. [Online]

Available at: <https://www.iaasb.org/sites/default/files/2023->

08/NRF%20comment%20letter%20to%20ED%20ISA%20570%20%28final%29.pdf

[Accessed 29 april 2025].

Aarhus Universitet (A), 2025. *Metodeguiden*. [Online]

Available at: <https://metodeguiden.au.dk/reliabilitet>

[Accessed 23 april 2025].

Aarhus Universitet (B), 2025. *Metodeguiden*. [Online]

Available at: <https://metodeguiden.au.dk/validitet>

[Accessed 23 april 2025].

Aarhus Universitet (C), 2025. *Metodeguiden*. [Online]

Available at: <https://metodeguiden.au.dk/grounded-theory>

[Accessed 23 april 2025].

Aarhus Universitet (D), 2025. *Metodeguiden*. [Online]

Available at: <https://metodeguiden.au.dk/kvalitativ-og-kvantitativ-forskning>

[Accessed 23 april 2025].

Bilag

Bilagsoversigt:

Bilag 1: Indeks beregning af udviklingen i antallet af konkurser.

Bilag 2: Udviklingen i antallet af erklæringstyper og regnskaber i perioden 2020-2023 for alle selskaber.

Bilag 3: Erklæringstyper for selskaber under konkurs.

Bilag 4: Fordelingen af konklusioner for udvidet gennemgang og revision med tilføjelse af øvrige og andre fremhævelser end going concern.

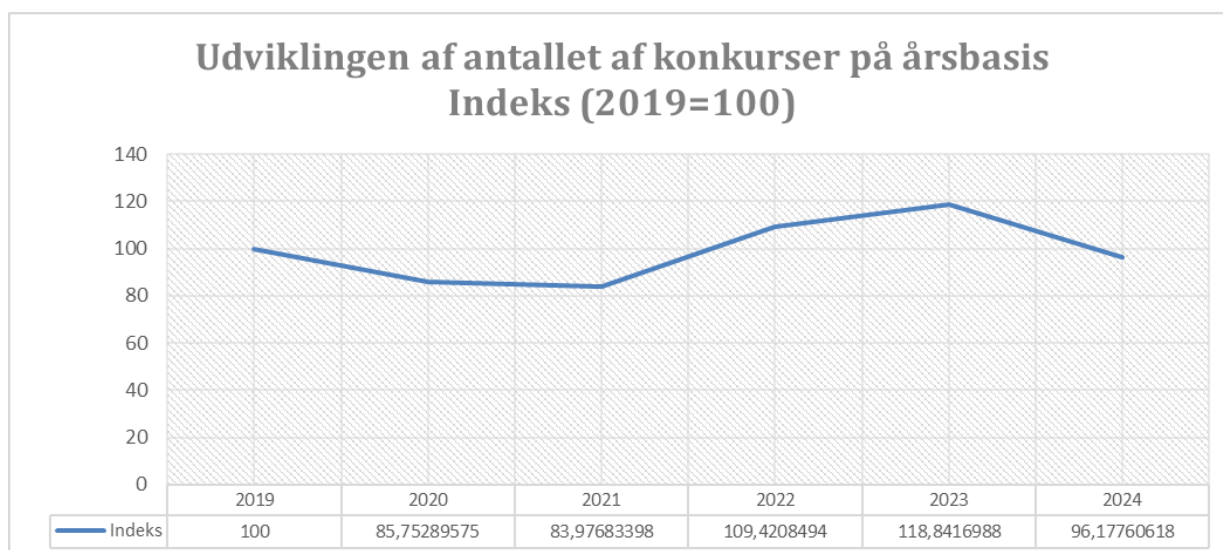
Bilag 5: Skift i erklæringstype op til konkurs.

Bilag 6: Fordelingen over revisionshusenes konklusioner ved udvidet gennemgang.

Bilag 7: Fordelingen over revisionshusenes konklusioner ved revision.

Bilag 8: GAI erklæring

Bilag 1: Indeks beregning af udviklingen i antallet af konkurser

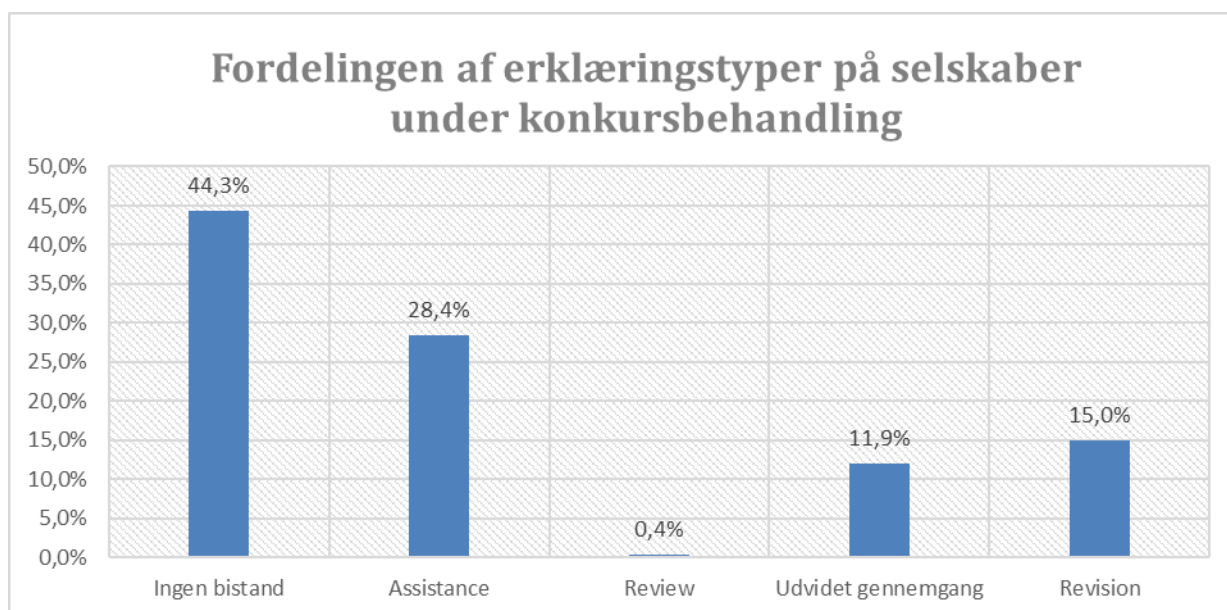
Kilde: (Danmarks statistiskbanken, 2025) - KON3 – aktive selskaber & egen beregning af indeks

Bilag 2: Udviklingen i antallet af erklæringstyper og regnskaber i perioden 2020-2023 for alle selskaber.

Udviklingen i erklæringstyper for alle selskaber	2020	2021	2022	2023	Udvikling 2020-2023
Ingen bistand	71.065	71.930	77.068	82.445	16,0%
Assistance	113.811	122.788	128.123	132.472	16,4%
Review	2.848	2.436	1.981	1.541	-45,9%
Udvidet gennemgang	37.194	42.033	51.121	59.969	61,2%
Revision	89.031	85.509	75.107	64.668	-27,4%
Total antal af gældende regnskaber	313.951	324.696	333.400	341.096	

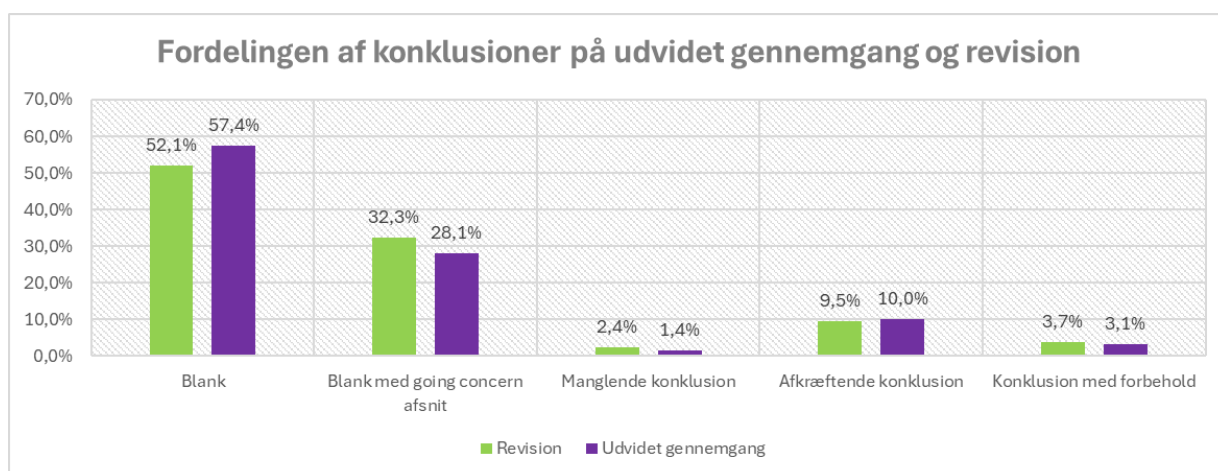
Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 3: Erklæringstyper for selskaber under konkurs

Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 4: Fordelingen af konklusioner for udvidet gennemgang og revision med tilføjelse af øvrige og andre fremhævelser end going concern.

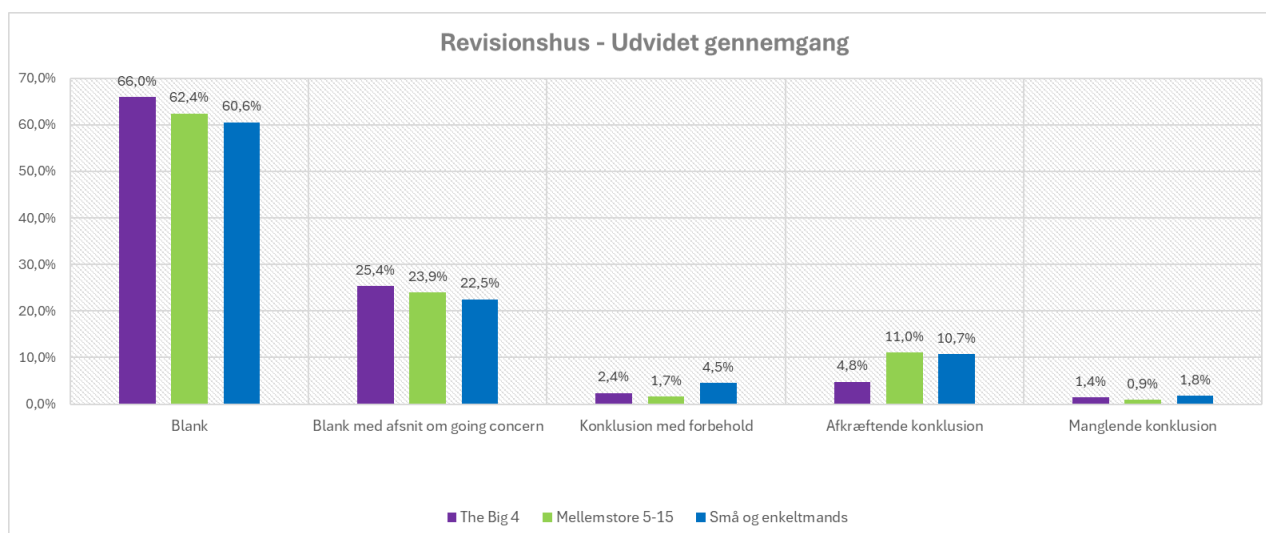
Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 5: Skift i erklæringstype op til konkurs

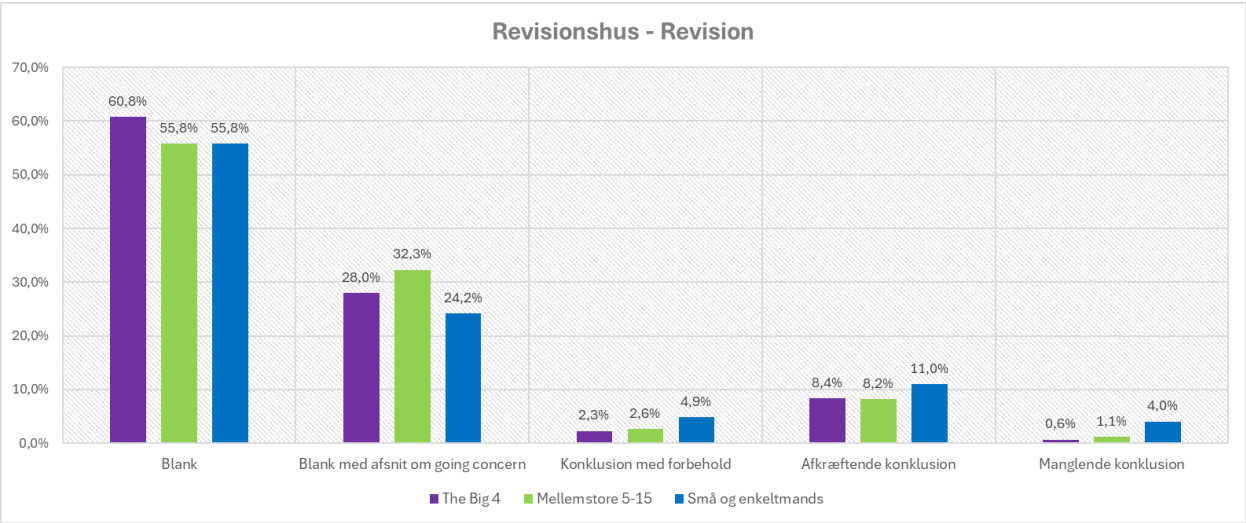
Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 6: Fordelingen over revisionshusenes konklusioner ved udvidet gennemgang

Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 7: Fordelingen over revisionshusenes konklusioner ved revision

Kilde: (Erhvervsstyrelsen (A), 2025) & egen tilpasning

Bilag 8: GAI erklæring

Deklaration for anvendelse af GAI-værktøjer

☒ Vi har benyttet generativ kunstig intelligens til udfærdigelse af dette projekt (sæt kryds). Oplist, hvilke GAI-værktøjer der er benyttet (husk version):

X

• ChatGPT

• Copilot

Vi har brugt GAI-værktøjer på følgende vis) – en liste over mulige anvendelser er vedlagt til inspiration

• Vi har brugt GAI i form af Copilot til korrekturlæsning af Abstract for at finde evt. slåfejl og til at have mere korrekt grammatik på engelsk.

• Vi har brugt GAI i form af ChatGPT til at komme med alternative formuleringer til sætninger i Abstract. Dette er for at få et mere flydende skriftligt sprog og dermed finde synonymer for forskellige ord, da vi f.eks. havde brugt ordet "that" ofte.

• Vi har brugt GAI i form af ChatGPT til at producere billedet på forsiden som afspejler formålet med dette speciale, hvilket er revisors vurdering af going concern ved revision og udvidet gennemgang.